

PROGRAMY ROZVOJE
vědních oblastí
NA UK

technology

biology

chemistry

language

arts

Education

science history

hygiene

mathematics

physical education

VYBRANÉ PUBLIKACE NAKLADATELSTVÍ KAROLINUM

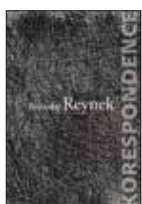
Lomová, Olga

S'-MA ČCHIEN: KNIHA VRCHNÍCH PÍSAŘŮ

Praha, Karolinum 2012, vázaná, 648 str., 1. vydání, cena: 650 Kč

Kniha vrchních písařů (Š'-ti) je základním dílem čínské historiografie. Hovoří o Číně od mytických prvopočátků až po stabilizaci sjednocené říše za císaře Wu dynastie Chan (vládl 140–87 př. n. l.) a utváří obraz čínské civilizace, který dodnes určuje pohled Číňanů na vlastní minulost. Její autor S'-ma Čchien (asi 145–86 př. n. l.) prostřednictvím zaznamenaných událostí a osobních poznámek promýšlí otázky běhu dějin, vyšší spravedlnosti i toho, jak se má člověk správně rozhodovat v těžkých situacích. V knize nalezneme také nejznámější příběhy čínského starověku, z nichž mnohé zlidověly a dodnes slouží jako předlohy pro literární a filmová zpracování.

Český překlad je pátým překladem do evropského jazyka srovnatelného rozsahu, komplexnosti pojetí a bohatství doprovodného aparátu.

Reynek, Bohuslav – Šerých, Jiří – Med, Jaroslav
KORESPONDENCE

Praha, Karolinum 2012, vázaná, 860 str., 1. vydání, cena: 750 Kč

Korespondence Bohuslava Reynka (1892–1971), editory připravovaná přes dvě desetiletí, pokrývá život Reynka básníka, překladatele a grafika. První, nejrozsáhlejší část tvoří dopisy vyměňované s Josefem Florianem, v počátcích spojené s vydáváním Reynkových raných

básní a překladů. Následují listy, jež si mladý Reynek vyměňoval s jinými vydavateli (J. V. Pojerem, V. Vokolkem a Z. Řezníčkem), ale též s malíři, spisovateli (J. Čapkem, O. Březinou, V. Hofmanem, M. J. Gionem, M. Jakobem, J. Zahradníčkem ad.) a se svou budoucí ženou, básníčkou Suzanne Renaudovou. Jeho poslední listy jsou datovány rokem 1971.

Wittlich, Petr
MALÍŘI ČESKÉ SECESE

Praha, Karolinum 2012, vázaná, 208 str., 1. vydání, cena: 420 Kč

Prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc., bezpochyby největší znalec české malby v období secese, přináší ve své nejnovější knižce zasvěcený obraz české malby od 80. let 19. století do roku 1918. Poskytuje čtenáři erudovaný výklad období, kdy se malířství

ve třech generačních vlnách secesí vymaňovalo z těsné akademičnosti rakousko-uherské monarchie a nabývalo na svévětnosti. Autor tyto zásadní proměny českého malířství sleduje ve dvou liniích: jednak jeho institucionální aspekt, zahrnující zakládání spolků, časopisů, reformy uměleckých škol, stipendijní pobyty, výstavy; druhým hlediskem je utváření stylu, výrazu, frekvence výtvarných motivů a reflexe dané reality v tvorbě velkých malířských osobností naplňujících i přesahujících tradičně myšlenou secesi. Závěrečný oddíl tvoří biografické medailony umělců.

Štoll, Ivan – Sedlák, Bedřich
ELEKTŘINA A MAGNETISMUS

Praha, Karolinum 2013, vázaná, 600 str., 2. vydání, cena: 460 Kč

Monografie je základní vysokoškolskou učebnicí pro fyzikálně a přírodovědně zaměřené obory. Jádrem publikace tvoří kapitoly 1 až 5, které pojednávají o elektrostatice, silovém působení mezi pohybujícími se náboji, stacionárním poli, kvazistacionárním poli a o elektro-

magnetickém poli. Kapitoly 6 až 8 pak mají rozšiřující charakter. Výklad je veden velmi důkladně, jednotlivé poznatky a souvislosti mezi nimi jsou pečlivě objasňovány a završeny formulací Maxwellových rovnic. Součástí výkladu je také řada vyřešených příkladů. Kniha svým obsahem překračuje látku základního kurzu fyziky a může sloužit jako most k přednáškám o teorii elektromagnetického pole.

Vopěnka, Petr
**PODIVUHODNÝ KVĚT
ČESKÉHO BAROKA**

Praha, Karolinum 2013, brožovaná, 238 str., 2. vydání, cena: 240 Kč

Publikace s podtitulem První přednášky o teorii množin vykresluje obraz podivuhodného myšlenkového světa, který vznikl na pražské univerzitě v období duchovního rozmachu baroka a který významně ovlivnil ma-

tematiku 19. a 20. století. Ve spiritualitě barokní Prahy hledá živnou půdu, z níž mohla vyrůst osobnost takové velikosti, jakou byl Bernard Bolzano, zakladatel teorie množin. Kniha ve svém prvním vydání vyšla u příležitosti 150. výročí jeho úmrtí.

Vágnerová, Marie
**VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE. DĚTSTVÍ
A DOSPÍVÁNÍ**

Praha, Karolinum 2012, vázaná, 536 str., 2. vydání, cena: 320 Kč

Doplňné a přepracované vydání oblíbené publikace se zabývá psychickým vývojem jedince v období dětství a dospívání. Tento vývoj je analyzován z různých hledisek: se zaměřením na osobnost člověka, podle jed-

notlivých psychických funkcí, ale i vzhledem k jeho postavení v nejvýznamnějších sociálních strukturách. Kniha vysvětluje, které reakce jsou pro určitá období lidského života standardní, a přináší také informace o psychických potřebách dětí, jejichž naplnění či nenaplnění ovlivňuje dětské prožívání a chování. Znalost vývojové psychologie tak současně umožňuje i čtenářovo pochopení vlastních zážitků z dětství a dospívání, a tedy sebe sama. Publikace je určena studentům psychologie a příbuzných oborů a rovněž každému zájemci o dětskou psychologii.

Meloun, Milan – Militký, Jiří
**INTERAKTIVNÍ STATISTICKÁ
ANALÝZA DAT**

Praha, Karolinum 2012, vázaná, 960 str., 1. vydání, cena: 590 Kč

Předkládaná kniha je již třetím upraveným vydáním úspěšné publikace Statistická analýza experimentálních dat (předchozí vydání vyšlo v nakladatelství Academia roku 2004). Do rukou se tak čtenáři dostává vyso-

koškolská učebnice exaktního zpracování dat, která je určena především studentům vysokých škol technického, přírodovědného, ale i humanitního a ekonomického směru. Učebnice je bezprostředně využitelná v chemické laboratoři a chemometrii, v ekonomice a ekonometrii, sociologii, medicíně, biologii při sledování kvality životního prostředí i v celé řadě dalších oblastí.

Tématem minulého čísla FORA bylo
Celoživotní vzdělávání a Univerzita Karlova.

Elektronickou podobu čísla ve formátu PDF
najdete na adrese [iforum.cuni.cz](http://forum.cuni.cz)

Forum 1/2013, sešit č. 25,
Časopis Univerzity Karlovy v Praze

Vydává: UK
Redakce: Ovocný trh 3, 116 36 Praha 1,
Odbor vnějších vztahů

Redakční řídí:
doc. M. Šobr, prorektor pro vnější vztahy

Odpovědní redaktoři:
V. Hájek, K. Hamanová, J. Švelch, V. Veselá

Telefon: 224 491 248, fax: 224 491 309,
e-mail: forum@cuni.cz

Grafická úprava:
TOP Partners, s.r.o.

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravu
autorských příspěvků a jejich krácení.

Forum UK je rozšiřováno zdarma
na akademické půdě. Vychází čtvrtletně.

Za obsah článku plně zodpovídá jeho autor.
Stanoviska obsažená v textu
nemusejí vyjadřovat názor redakce.

Vaše ohlasy, připomínky a tipy na další
náměty pro Forum uvítáme na adrese
redakce.forum@cuni.cz.

Toto číslo vyšlo v dubnu 2013.
Registrace MK ČR 72 79.
Tištěná verze: ISSN 1211-1724.

Milé čtenářky, milí čtenáři FORA,

tématem monočísla, které držíte
v ruce, jsou Programy rozvoje vědních
oblastí na Univerzitě Karlově, pro které
se – přiznávám, že nikoliv náhodou – už
stačil vžít akronym PRVOUK. Tento
poměrně nový vnitrouniverzitní mecha-
nismus k podpoře vědy funguje na UK
necelý rok a reaguje na razantní změny
podmínek v institucionálním financo-
vání vědy a výzkumu v ČR, navozené
plnou implementací komplexní novely
zákona 130/2002 Sb.

Definitivní podoba tohoto systému se
rodila v náročných, intenzivních deba-
tách, jejichž cílem bylo dospět k pokud
možno konsensuálnímu stavu, který
by reflektoval nesmírnou oborovou
šíří vědy pěstované na UK. Zásadním
cílem přitom bylo doplnit mechanismus
financování ze strany státu, založený
na počtu publikací a částečně na jejich
kvalitě, o transfakultní strategické za-
měření k cílevědomému rozvoji jednot-
livých vědních disciplín na UK. K „A“,
které představuje systém PRVOUK,
je vždy nutno doplnit „B“, kterým je
systém UNCE – cílená podpora nej-
kvalitnějších týmů pro rozvoj mladých
vědců. Tato dvojice programů je asi
nejpropracovanějším systémem využití
tzv. institucionálního financování vědy
na českých vysokých školách.

Systém PRVOUK je unikátní svým roz-
sahem i šíří vzájemné kooperace – kro-
mě všech 17 fakult jsou do něj zapojena
ještě čtyři výzkumná univerzitní centra.
Celkem 48 programů pokrývá všechny
hlavní vědní oblasti pěstované na UK.

Na následujících stránkách FORA se
vám představí všech 48 PRVOUKů. Ty
se liší svým rozsahem i šíří mezifakultní
spolupráce; najdeme mezi nimi progra-
my „monofakultní“, ale i programy, na
kterých společný výzkum koordinuje
více pracovišť zároveň. Právě meziobo-
rovost programů klade nové nároky na
komunikaci a porozumění mezi jejich
účastníky, avšak na druhou stranu slibu-
je univerzálnost poznání, které, věřím,
právě na univerzitu patří.

Váš

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
rektor Univerzity Karlovy v Praze

TITULNÍ STRANA | ON THE COVER

STALO SE | NEWS

4

VĚDA PRO PRAXI | RESEARCH IN PRACTICE

Základní = zásadní | Basic Equals Crucial

10

ROZHOVOR | INTERVIEW

O rozvoj vědních oborů na UK pečujeme společně

Developing Research Areas Is Our Common Goal 13

TÉMA – PROGRAMY ROZVOJE VĚDNÍCH OBLASTÍ NA UK | FEATURED TOPIC – RESEARCH AREA DEVELOPMENT PROGRAMMES AT CU

Petr Volf, Adéla Zichová: Programy rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově | Research Area Development Programmes at Charles University 15

KVÍZ | QUIZ

Za vědou do světa | Science in the World

64

**STUDENTI NA CESTÁCH |
OUR STUDENTS ABROAD**

Miroslav Červinka: 22 let spolupráce Lékařské fakulty UK v Hradci Králové s Mayo Clinic, Rochester, Minnesota, USA | 22 Years of Cooperation between Faculty of Medicine in Hradec Králové and Mayo Clinic, Rochester, Minnesota 66

**Kamila Stloukalová: Vidět Neapol a zemřít |
See Naples and Die** 67

**Monika Fousková: Istanbul? Proč zrovna Turecko? |
Istanbul? Why | Chose Turkey** 70

SU UK | CHARLES UNIVERSITY STUDENT UNION
Danka Humlová: Doprava levá! aneb Otevřená diskuse o směřování studentských médií | Open Debate About the Future of Student Media 74

K4 | K4
Tomáš Beránek: Znáte Centrum pro studium populární kultury? | Introducing the Centre for Popular Culture Studies 76

AS UK | ACADEMIC SENATE
Daniel Feranc: Zasedání Akademického senátu UK | Meeting of the Academic Senate 79

15. 11. 2012

Karolinem zněla na oslavu Dne studentů DVOŘÁKOVA LUŽANSKÁ MŠE

U příležitosti Mezinárodního dne studentstva a Dne boje za svobodu a demokracii uspořádala 15. listopadu 2012 Univerzita Karlova slavnostní koncert ve Velké aule Karolina. Dříve než zazněla Dvořákova Mše D dur, známá jako Lužanská, vystoupili se svými projevy rektor UK Václav Hampl a postdoktorandka Alla Tymofeyeva.

Václav Hampl připomněl jak listopadové události roku 1939, tak studentskou demonstraci roku 1989, která odstartovala „sametovou revoluci“. Rektor ve svém proslovu vyzdvihl úspěchy, jichž univerzita za třiadvacet svobodných porevolučních let dosáhla, zároveň ale upozornil na finanční omezení, které kvůli svému umístění v „bohatším“ hlavním městě má. Zároveň varoval před nezájmem, lhostejností a neopatrným usínáním na vavřínech, na něž by mohly být naroubovány třešničky z uvadlé ideologické zahrádky, na níž jsme se celá desetiletí brodili v ne-svobodě a utápěli v malosti a marnosti. V závěru své řeči prof. Hampl zdůraznil, že v moderním světě nelze dlouhodobě přežít bez hodnot, jako jsou akademická pravdivost, zodpovědnost za kvalitu svého výkonu a za prestiž celé obce. Závazkem nevzdávat toto úsilí by měla být vzpomínka na etickou dimenzi studentských demonstrací obou listopadů.

Krátkým vystoupením reprezentujícím studenty Univerzity Karlovy navázala absolventka Právnické fakulty UK a její postdoktorandka JUDr. Alla Tymofeyeva, Ph.D. V závěru slavnostního večera vystoupil Sbor Univerzity Karlovy v Praze a Orchester Univerzity Karlovy v Praze vedený dirigentem Haigem Utidjianem.

27. 9. 2012

TEDx se poprvé zabydlel na Fakultě sociálních věd UK

Premiérová konference TEDxCharlesUniversity s podtitulem Sociální vědy proběhla za velkého zájmu studentů ve čtvrtek 27. září 2012 ve Velké aule v areálu UK Jinonice. Ti, kteří uspěli při registraci, si mohli vyslechnout úvahy o společnosti sítí, úpadku kritické diskuse v USA, imagi českých politiků a o psychedeličnosti ekonomiky. První konferenci TED (Technology, Entertainment, Design) uspořádal již v roce 1984 Richard Saul Wurman. Od té doby se TED stal celosvětovým fenoménem a záznamy prezentací sledují přes internet miliony lidí. Přednášky mají poměrně specifický formát – každý řečník dostane maximálně osmnáct minut na to, aby svou myšlenku sdělil dál do světa. Mluvit může prakticky o čemkoli, co stojí za to šířit. Příležitost podělit se o své myšlenky dostaly například i takové osobnosti jako Bill Clinton, Bill Gates či Stephen Hawking. TEDx je menší formát mezinárodní konference TED. Písmeno „x“ v názvu značí, že jde o lokálně a nezávisle organizovanou událost v duchu myšlenky TED.

PhDr. Denisa Kasl Kollmannová, Ph.D. na TEDx. Foto: archiv UK

4. 10. 2012

Univerzita Karlova udělila čestný doktorát prof. Braunwaldovi

Mimořádná osobnost světové medicíny a nejnámější žijící kardiolog prof. Eugene Braunwald převzal 4. října 2012 ve Velké aule Karolína čestnou vědeckou hodnost doktora honoris causa Univerzity Karlovy. Profesor Braunwald dlouhodobě spolupracuje s kardiology ze 3. lékařské fakulty UK.

Eugene Braunwald, profesor vnitřního lékařství Brigham and Women's Hospital při Harvard Medical School, je vzhledem ke své mimořádné publikační aktivitě a k výsledkům jím založené TIMI Study Group uznáván jako celosvětově nejnámější žijící kardiolog. Zcela unikátní postavení mezi světovými kardiology si získal svou vynikající učebnicí Braunwald's Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine, která se nedávno dočkala již devátého vydání. Tato obsáhlá monografie se stala celosvětově nejrozšířenější učebnicí kardiologie. Profesor Braunwald se zasloužil o to, že se již od 70. let 20. století kardiologové zaměřili na zmenšování rozsahu infarktu myokardu, čímž přispěl k záchraně životů milionů pacientů se srdečním infarktem na celém světě.

Prof. Eugene Braunwald. Foto: archiv UK

5. 10. 2012

Profesor Miloslav Petrusěk získal in memoriam Cenu Vize 97

Zatímco tradiční sborník laureáta ještě stihl profesor Petrusěk připravit, ocenění si již bohužel nepřevzal. Zemřel náhle 19. srpna 2012. Na základě přání manželky zesnulého vědce Aleny Miltové se předání 5. října 2012 v Pražské křižovatce přesto uskutečnilo. Z rukou Dagmar Havlové cenu převzal vnuk Jan Holub. Ceremoniálu předcházela dopolední veřejně přístupná panelová diskuse, která rekapitulovala osobnost a odkaz laureáta. Moderoval ji PhDr. Marek Skovajsa, Ph.D., z FSV UK, jenž v úvodu vyzval účastníky, aby si chvíli ticha připomněli nedožitě 76. narozeniny Václava Havla.

Za prof. Petruska převzal Cenu Vize 97 jeho vnuk Jan Holub. Foto: archiv UK

Následně dostali prostor panelisté, kteří se zamýšleli například nad vztahem profesora Petruska k umění, k sociologii jako oboru či nad jeho esejistickou tvorbou. Za diskusním stolem zasedli sociologové doc. PhDr. Martin Bútora z FF Univerzity Komenského, prof. Miloš Havelka, CSc., z FHS UK, PhDr. Helena Kubátová, Ph.D., z FF Univerzity Palackého, Mgr. Petr Lupač, který byl žákem profesora Petruska na FF UK, Mgr. Miroslav Paulíček, jež profesor Petrusěk vyučoval na FSV UK, a islandský sociolog Johann Arnason, který je v současnosti hostujícím profesorem v Centru globálních studií. Druhá část diskuse se otevřela i přítomným posluchačům, kteří mohli vystoupit s osobní vzpomínkou nebo zareagovat na přítomné panelisty. Vystoupili v ní třeba i prof. Dr. Miloslav Novák, PhDr. Jiřina Šiklová, CSc., či doc. Ing. Ivan M. Havel, CSc., Ph.D.

17. 10. 2012

Univerzita Karlova vyznamenala čestnými doktoráty profesory Alexyho a Badintera

Čestnými doktoráty ocenila Univerzita Karlova dva právníky světového významu. Titulem doctor honoris causa právních věd UK se od středy 17. října 2012 mohou pyšnit německý filozof práva a konstitucionalista prof. Robert Alexy a vysoce uznávaný francouzský právník, univerzitní profesor a politik prof. Robert Badinter.

Univerzita Karlova vyznamenala čestnými doktoráty profesory Alexyho a Badintera

Profesory Alexyho i Badintera přítomným představil děkan Právnické fakulty UK prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. U profesora Roberta Alexyho vyzdvihl jeho práci v oblasti filozofie práva. Připomněl také jeho velký vliv na fungování českého Ústavního soudu. „Profesor Alexy patří mezi nejcitovanější autory v judikatuře českého Ústavního soudu,“ upozornil prof. Gerloch. U prof. Roberta Badintera zdůraznil jeho celoživotní poslání, do dějin Francie se totiž Badinter zapsal především jako ministr spravedlnosti, který se zasadil o zrušení trestu smrti v zemi galského kohouta. Tento významný právník a vědec již několikrát vystoupil na Univerzitě Karlově.

18. 10. 2012

Profesorka Zdeňka Hledíková převzala Cenu Milady Paulové

Cenu Milady Paulové za rok 2012 převzala ve čtvrtek 18. října 2012 prof. Zdeňka Hledíková z Filozofické fakulty UK. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním kontaktním centrem – Ženy a věda ocenilo její celoživotní přínos historickým vědám. Emeritní profesorka Univerzity Karlovy Zdeňka Hledíková je významnou a mezinárodně uznávanou historičkou a pedagožkou. Od svého nástupu na FF UK v roce 1965 vychovala několik generací českých archivářů a historiků.

Prof. Zdeňka Hledíková. Foto: archiv UK

23. 10. 2012

Univerzita Karlova zahájila největší stavbu posledních desetiletí

Slavnostním poklepáním na základní kámen začala 23. října 2012 stavba první budovy plánovaného výukového centra Mephared v Hradci Králové. Do dvou let by studenti a akademici farmaceutické a lékařské fakulty měli využívat novou budovu s posluchárnami a zázemím pro čtyři katedry. „Zahajujeme jednu z největších novostaveb v nedávné historii Univerzity Karlovy,“ vyzdvihl význam stavby, na kterou univerzita dostala od Evropské unie 398 milionů korun, rektor UK prof. Václav Hampl. Pro rozvoj kvality, významu a prestiže univerzity je podle něj zásadní mít odborně zdatné, vzdělané a kreativní osobnosti stejně jako adekvátní infrastrukturu. Stavba výukových prostor je prvním krokem v původně plánovaném biomedicínském kampusu v hodnotě čtyř miliard korun. Ten byl od počátku koncipován tak, aby využíval a podporoval synergii univerzity, hradeckých fakult, fakultní nemocnice a dalších subjektů.

23. 10. 2012

„Nelze si zvolit demokracii a pak pro ni nic nedělat,“ vzkázala Madeleine Albrightová

Ve zcela zaplněné Velké aule Filozofické fakulty UK představila bývalá ministryně zahraničí USA Madeleine Albrightová knihu Pražská zima, v níž vzpomíná na své dětství. Zároveň posluchačům odpovídala na dotazy týkající se Evropské unie, volby prezidenta v České republice a USA nebo americko-čínských vztahů. Setkání se studenty uspořádala 23. října 2012 Filozofická fakulta UK ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla a nakladatelstvím Argo. „Kniha vzpomínek Pražská zima je kombinací setkání konkrétního člověka s historickou epochou,“ představil publikaci doc. RNDr. Martin Palouš, Ph.D., jenž v letech 2001–2005 působil jako velvyslanec České republiky ve Spojených státech amerických a který se ujal moderování diskuse. Zároveň zmínil, že ve Spojených státech byla kniha přijata velmi pozitivně.

Madeleine Albrightová. Foto: archiv UK

Zahájení výstavby výukového centra v Hradci Králové. Foto: archiv UK

28. 10. 2012

Státní vyznamenání putují i na Univerzitu Karlovu

U příležitosti řádového dne 28. října 2012 se prezident republiky Václav Klaus rozhodl ocenit vynikající občanské zásluhy o budování svobodné demokratické společnosti, vynikající výsledky práce, zásluhy o obranu vlasti, hrdinské a výjimečné činy některých významných osobností a udělit či propůjčit jim státní vyznamenání České republiky. Mezi vyznamenanými osobnostmi byli i tři zástupci Univerzity Karlovy. Prezident republiky udělil medaili Za zásluhy prof. PhDr. Petru Wittlichovi, CSc., za zásluhy o stát v oblasti umění a kultury. Medaili Za zásluhy převzal z rukou prezidenta prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc., za zásluhy o stát v oblasti vědy, výchovy a školství. Medaile Za zásluhy byla in memoriam udělena MUDr. Vladimíru Kozovi za zásluhy o stát v oblasti vědy, výchovy a školství.

9. 11. 2012

V Plzni byla slavnostně zahájena výstavba univerzitního medicínského centra

Slavnostní zahájení stavby Univerzitního medicínského centra Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni se uskutečnilo 9. listopadu 2012 za účasti rektora UK Václava Hampla a dalších významných hostů. Nová infrastruktura poslouží pro výuku všech studentů fakulty, jejichž počet se pohybuje okolo 2 000. Sedmipodlažní budova teoretických ústavů nabídne 5 000 metrů čtverečních moderních laboratoří, pracoven pedagogů a dalších prostor. Ve dvou budovách univerzitního medicínského centra budou pracovat týmy zaměřené především na výzkum v oblasti náhrady a regenerace orgánů. Do aktivit centra se postupně zapojí na 110 výzkumníků a dalších odborných pracovníků.

Zahájení stavby medicínského centra v Plzni. Foto: archiv UK

10. 11. 2012

Univerzita Karlova pořádala Informační den

V sobotu 10. listopadu 2012 proběhl v pražském areálu Albertov již desátý Informační den Univerzity Karlovy. Akci navštívily téměř tři tisíce středoškoláků a zájemců o studium. Již tradičně měli studenti zájem především o informace týkající se studia v zahraničí a přípravných kurzů k přijímacím zkouškám a k maturitě. Zájemci o studium se mohli inspirovat při

volbě svého dalšího studia či se dozvědět kompletní informace o studijní nabídce naší největší univerzity. Na stáncích a prezentacích jednotlivých fakult se dozvěděli podrobnosti týkající se přijímacího řízení, podmínek studia, možností ubytování a další informace důležité při rozhodování o podání přihlášky na vysokou školu. Uchazečům se speciálními potřebami byly k dispozici osobní konzultace.

Informační den na UK. Foto: archiv UK

17. 11. 2012

Ekumenická bohoslužba připomněla oběti totalitních režimů

U příležitosti oslavy státního svátku Dne boje za svobodu a demokracii se v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha uskutečnila 17. listopadu 2012 ekumenická bohoslužba. Po modlitbě za oběti totalitních režimů promluvil rektor Univerzity Karlovy prof. Václav Hampl a následně předsedkyně Konfederace politických vězňů České republiky Naděžda Kavalírová. Pražský katedrální sbor a orchestr pod vedením Josefa Kšici uvedl Requiem, op. 48 Gabriela Faurého.

28. 11. 2012

Kandidáti na prezidenta diskutovali na Univerzitě Karlově

Šest kandidátů na post prezidenta přijalo společné pozvání rektora Univerzity Karlovy, katedry mezinárodních vztahů IPS FSV UK a Prague Security Studies Institute a přišlo 28. listopadu 2012 na akademickou půdu vést debatu o problematice bezpečnosti a zahraniční politice. Rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl v úvodu posluchače upozornil, že veřejné vysoké školy musejí být apolitické, což znamená, že univerzity nemají stranit žádným konkrétním politickým stranám či subjektům ani je propagovat.

„První přímá volba prezidenta v naší zemi je však věc, která je velice významná, a proto když jsem byl osloven naším dlouhodobým partnerem Prague Security Studies Institute s návrhem uspořádat odbornou debatu na téma, které se na univerzitě dlouhodobě provozuje, měl jsem za to, že uspořádání takovéto věcné debaty je právě tou veřejnou službou, kterou je univerzita povinna poskytovat,“ řekl rektor. Odbornost debaty byla garantována katedrou mezinárodních vztahů IPS FSV UK.

Rektor zahajuje debatu kandidátů na prezidenta. Foto: archiv UK

16. 1. 2013

Palach: téma výsostně současné

Univerzita Karlova a Studentská rada Filozofické fakulty UK uspořádaly akce ke čtyřiačtyřicátému výročí sebeupálení a úmrtí Jana Palacha. Ve středu 16. ledna 2013 se konala prezentace multimediálního portálu o Janu Palachovi a dalších „živých pochodních“, který vznikl jako výsledek Multimediálního projektu Univerzity Karlovy (www.janpalach.com). Webové stránky dosud byly v anglické a polské jazykové mutaci, nyní jsou i v mutaci německé a francouzské. Autoři obohatili web o historické texty k dalším kapitolám Palachova osudu i o nové příběhy

„živých pochodní“. Přibyl také archiv uměleckých fotografií a archiv dokumentů. Ve čtvrtek 17. ledna se konal happening k výročí v prostorách Knihovny Jana Palacha a teologická debata o etice palachovského činu v akademické farnosti Nejsvětějšího Salvátora. Na pátek 18. ledna připravila FF UK a HBO světovou premiéru prvního dílu filmové trilogie, kterou o Janu Palachovi k letošním výročím natočila významná polská režisérka Agnieszka Hollandová. V neděli 20. ledna celebuloval mši svatou se vzpomínkou na Jana Palacha Mons. prof. Tomáš Halík.

30. 1. 2013

Švédský virolog Norrby převzal čestný doktorát UK

Přední světový virolog Erling Norrby převzal 30. ledna 2013 čestnou vědeckou hodnost doktora honoris causa za celoživotní dílo v oblasti medicíny. Na návrh vědecké rady 3. lékařské fakulty UK mu ji ve Velké aule Karolina předal promotor profesor Vladimír Vonka.

Prof. Erling Norrby, bývalý děkan Lékařské fakulty Karolinska Institutet, sekretář Royal Swedish Academy of Science a dlouholetý člen nobelovských výborů, zasvětil svůj život virologii a preventivní medicíně. Významný virolog patří mezi ty, kteří v druhé polovině dvacátého století nejvíce ovlivnili vývoj této vědní disciplíny. Jeho výzkumná práce s adenoviry se stala modelem výzkumu ultrastruktury virových částic. Ovšem asi nejdůležitější jsou jeho výzkumy viru spalniček. Kromě viru spalniček a adenovirů byly předmětem jeho zájmu i RSV a další paramyxoviry, poxviry a lidský retrovirus HIV-1. Ve všech případech přinesla jím vedená výzkumná práce o imunobiologii těchto virů nové poznatky, z nichž některé lze označit za objevy. V roce 1986 byl organizátorem první vědecké konference o AIDS.

Prof. Erling Norrby. Foto: archiv UK

29. a 30. 1. 2013

Studenti prezentovali UK na veletrhu Gaudeamus

Letošní zimní veletrh vzdělávání Gaudeamus navázal na předchozí úspěšné pražské ročníky. Ve dnech 29. a 30. ledna 2013 se na Holešovické výstaviště vypravilo více než osm tisíc návštěvníků a mezi prvními hosty byl i rektor prof. Václav Hampl spolu s prorektorem doc. Michalem Šobrem.

Expozici Univerzity Karlovy si prohlédly tisíce uchazečů a ocenily především možnost seznámit se s autentickým názorem studentů na systém vzdělávání na UK. Fakultám s prezentací již tradičně pomáhali fakultní senátoři a členové studentské unie UK a zvolený jednotný vizuální styl prezentace UK tentokrát rozšířila šedá a červená trika s logem univerzity. Poutavé přednášky studentů a odborníků přilákaly desítky uchazečů do prostoru nazvaného Věda pro život.

31. 1. 2013

Prestižní Bolzanovu cenu obdrželi tři mladí talentovaní vědci

Rektor Univerzity Karlovy prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc., vyznamenal Bolzanovou cenou trojici studentů UK za jejich výjimečně kvalitní vědecké práce. Mezi oceněné patří Mgr. et Bc. Martin Dekarli, Th.D., Mgr. Vít Pospíšil, Ph.D., a RNDr. Jiří Tauchman, Ph.D.

Autor: redakce ve spolupráci s iforum.cuni.cz

Aktuální informace o dění na UK najdete na webových stránkách I-FORA: www.iforum.cuni.cz.

Představitelé UK na veletrhu Gaudeamus. Foto: archiv UK

Základní = zásadní

Přestože může základní výzkum na první pohled působit jako odtržený od reality, lidské poznání by bez něj nepokračovalo. Tentokrát se podíváme za vědci ze dvou lékařských fakult a z FHS.

DNA tým z 2. LF UK vypátral mutace zodpovědné za hluchotu nebo neuropatii

V kombinaci DNA najdeme tři miliardy písmenek. Stačí záměna jednoho z nich a pacient trpí hluchotou nebo dědičnou neuropatií. Po tom, jaké vadné písmenko má jaký zdravotní dopad, pátrá ve šroubovici genů získané z krve nebo slin tým DNA laboratoře 2. lékařské fakulty UK, jehož součástí je i doktorka Dana Šafka Brožková.

„Dědičná neuropatie je neurologické onemocnění, při kterém mají pacienti problémy s chůzí, zakopávají, trpí slabostí a atrofiemi svalů na nohou. Neuropatie se nedá léčit, nezkracuje ale ani délku života. Pro pacienty existuje jen podpůrná terapie, která zmírňuje následky nemoci. „To, že odhalíme mutaci, která onemocnění způsobuje, znamená pro rodinu většinou úlevu, že se konečně potvrdilo jejich onemocnění i geneticky,“ říká výzkumnice Dana Šafka Brožková z 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Celý tým DNA laboratoře motolské nemocnice pátrá po přesných funkcích určitých genů, a hlavně po zdravotních dopadech takových mutací.

„Podobné informace budou čím dál více potřeba. Časem bude čtení celé DNA používáno jako standardní metoda a pak bude velkou výhodou, když už budeme umět roztřídit případné nálezy mutací na neutrální a potenciálně nebezpečné,“ vysvětluje důležitost svého základního výzkumu jednatřicetiletá lékařka.

Jedním z hlavních výsledků pětičlenného DNA týmu z 2. LF UK je také nález mutace v genu FBLN5 způsobující dědičnou neuropatii. „Našli jsme ji už u dvou

„Nejvíc mě těší, když se nám podaří rozlousknout nějakou rodinu, kterou řešíme třeba deset let. Konečně jim můžeme říci, že jsme přišli na tu jejich mutaci,“ říká genetická specialista Dana Šafka Brožková. Foto: Vladimír Šigut

českých rodin. Před rokem byla poprvé popsána u jedné rodiny v Rakousku. Dohromady to dává teprve tři rodiny se stejnou mutací, které nejsou příbuzné, takže se pravděpodobně jedná o hotspot, tedy místo, kde mutace častěji vzniká,“ vysvětluje vědkyně, která svůj volný čas tráví třeba orientačním během.

Kromě dědičné neuropatie se DNA laboratoř ve velkém věnuje vyšetřování pacientů s nesyndromovou formou hluchoty, tedy takových, kteří nemají žádné jiné postižení. „U těchto pacientů jsme našli mutaci v genu MARVELD2 způsobující hluchotu, která se vyskytuje nejen u českých

Romů, ale i u obyvatel Pákistánu,“ říká Dana Šafka Brožková. Tyto výsledky podle ní dokládají, že mutace vznikla kdysi dávno u společného prapředka a migrací se rozšířila po celém světě.

„Znalosti mutace, které výzkumem získáme, jsou velmi užitečné i při plánování rodičovství. S využitím různých metod dokážeme například zajistit, aby se mutace v rodině dále nepřenášela,“ uzavírá mladá lékařka.

Napadá vás více otázek? Napište doktorce Daně Šafka Brožkové na e-mail dana.brozkova@seznam.cz.

Trojrozměrné modely lidské tkáně mohou zachraňovat životy

Nejšetrnější tkáňová lepidla pro chirurgické zákroky na cévách i výběr uměle připravených virů, které dokáží v budoucnu do lidských mozkových buněk dopravit specifické geny, stojí na konci základního výzkumu týmu. V Ústavu histologie a embryologie Lékařské fakulty UK v Plzni pracuje doc. Zbyněk Tonar.

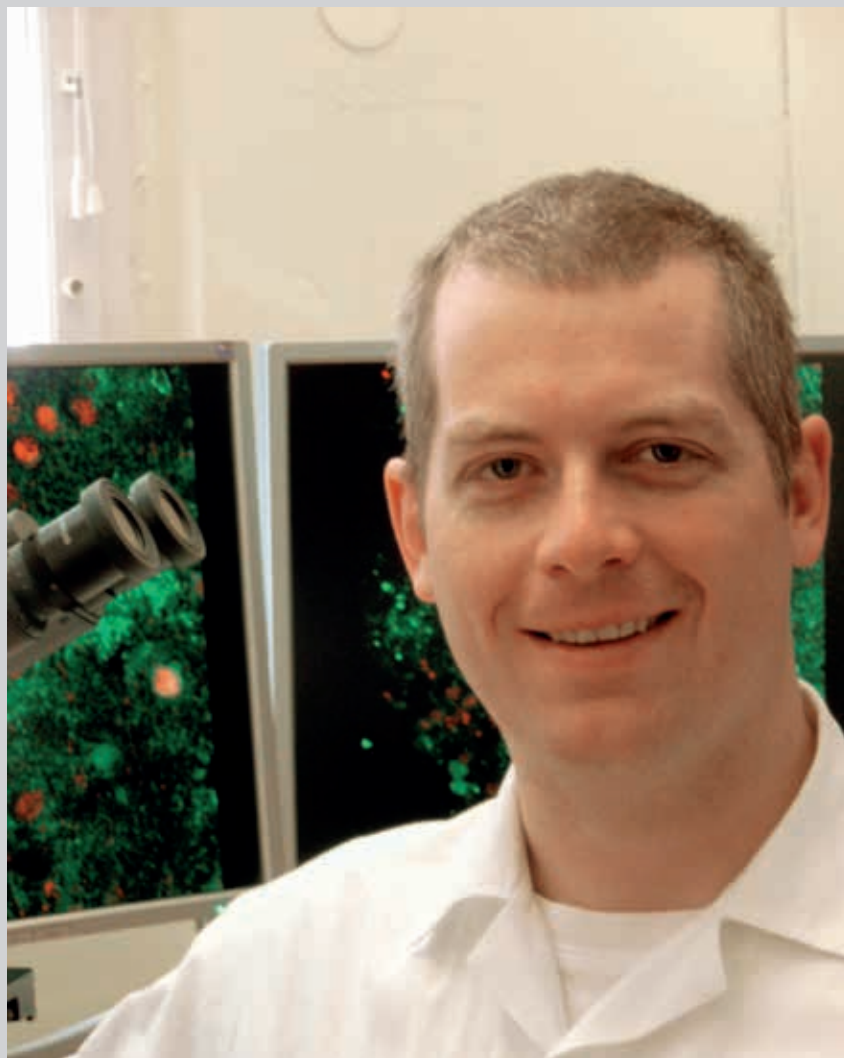
Kvantitativní histologie, kterou se šestatřicetiletý docent Tonar od svých studií zabývá, dokáže nabídnout přesný a správný pohled na složení orgánů a tkání, podobný tomu, jaký pokládáme za samozřejmý například při biochemickém rozboru krve.

„Vzhledem k tomu, že studujeme trojrozměrné objekty pod mikroskopem na tenoučkých řezech, jsou naše informace vzhledem k reálným rozměrům studovaných objektů dvojrozměrné a neúplné,“ říká výzkumník Zbyněk Tonar, který kromě Ústavu histologie a embryologie pracuje také ve fakulním biomedicínském centru.

„Pochopit mikroskopickou stavbu našich orgánů jen na základě několika řezů je nemožné. Naštěstí ve stereologii existují poměrně dobře propracované postupy aplikované geometrie, které v kombinaci se statistikou většinu těchto obtíží řeší,“ říká docent Tonar.

Nová metoda využívá orientaci v jednotlivých tkáních, lepší rozpoznávání jednotlivých struktur a jejich digitální vyhodnocení. To je významné například i pro histologický výzkum hojení tkání s využitím biomateriálů vyvíjených tkáňovými inženýry z Akademie věd ČR.

„Nedávno jsme rovněž dokončili testování vlivu léků zvaných statiny na strukturu výdutě aorty v experimentu prováděném plzeňskými chirurgy – ukazuje se, že tyto léky dokáží u prasete zpomalit na mikroskopické úrovni rozvoj tohoto závažného

Díky stereologickým rozborům týmu docenta Tonara mohou kardiologové používat při operacích velkých cév nejlépe snášená tkáňová lepidla. Pacienti díky nim čelí mnohem menším pooperačním komplikacím. Foto: archiv doc. Tonara

onemocnění. Je tedy racionální zkoumat tentýž problém i u člověka,“ vysvětluje výsledky svého základního výzkumu histolog, který působí také jako výzkumník v laboratoři kvantitativní mikroskopie Západočeské univerzity.

Mikroskopická analýza tkáňových vzorků může v budoucnu pomoci k záchraně lidských životů. „V rámci několikaletého mezinárodního výzkumného programu věnovaného onemocnění výdutí břišní aorty jsme prokázali, že významná část pacientů s bezpříznakovým průběhem tohoto onemocnění má dokonce závažnější a pokročilejší poškození aorty nežli pacienti s typickými příznaky,“ popisuje docent Tonar.

Podle závěrů plzeňského týmu mohou být lidé, u nichž je toto onemocnění zachyceno náhodně, v nebezpečí život ohrožujícího prasknutí výdutě. Podle výsledků výzkumu se tak u určitých věkových skupin i v ČR může vyplatit podstupovat screeningová vyšetření, která jsou již zaváděna v některých evropských zemích.

Napadá vás více otázek? Napište docentu Zbyňku Tonarovi na e-mail zbynek.tonar@lfp.cuni.cz.

Podle průzkumu FHS UK mladé dobrovolníky nejvíce lákají hasiči

Přestože si tři čtvrtiny občanů České republiky myslí, že v jednání s druhými opatrnosti nikdy nezbyvá, dokáží české neziskovky pro dobrovolnictví nadchnout stále více mladých lidí. Podle výzkumu Terezy Pospíšilové z Fakulty humanitních studií UK jsou mezi mladými překvapivě populární dobrovolní hasiči.

Dobrovolnictví, tedy dobrovolná práce pro druhé bez nároku na odměnu, na které stojí občanská společnost, může podle Terezy Pospíšilové, vedoucí katedry studií občanské společnosti na FHS UK, někomu znít jako zastaralý pojem. Lidé si jej spojují s obdobím první republiky, nebo na něj naopak hledí jako na novodobý import ze Spojených států. „Dobrovolnictví je ale především veskrze současný fenomén, naposledy důkladně popularizovaný v rámci Evropského roku dobrovolnictví 2011,“ říká čtyřicetiletá vědkyně, která na velkém dobrovolnickém výzkumném projektu spolupracovala se sociologem Pavlem Fričem z Fakulty sociálních věd UK a s Národním dobrovolnickým centrem Hestia.

V Česku podle výzkumu doktorky Pospíšilové převažuje zájmové dobrovolnictví ve sportu, v kultuře, mládežnických organizacích a v tradičních zájmových organizacích, jako jsou zahrádkáři nebo myslivci.

„Devět z deseti dobrovolníků jsou členy organizace, pro kterou pracují. Míra propojení členství a dobrovolné činnosti je překvapivě vysoká a znamená velkou svázanost většiny dobrovolníků s jejich sdružením. Tomu potom odpovídá i fakt, že většina dobrovolníků pracuje pro svou organizaci dlouhodobě, tedy déle než tři roky,“ říká doktorka Pospíšilová, která kromě sociologie na FSV UK vystudovala i mezinárodní vztahy a evropská studia na Středoevropské univerzitě v Budapešti.

Podle doktorky Terezy Pospíšilové z FHS UK je na dobrovolnictví v Česku překvapivá míra jeho profesionalizace.
Foto: Vladimír Šigut

„Velmi mne překvapilo, že jedním z typů neziskovek, které nejvíce lákají mladé dobrovolníky ve věku od patnácti do čtyřiaadvaceti let, jsou spolky hasičů,“ říká Pospíšilová. Dalšími populárními neziskovými organizacemi jsou mládežnické, sportovní a ekologické spolky. „Úspěch hasičů mezi mládeží by stál za bližší prozkoumání. Možná je dán tím, že se zaměřují již na malé děti a tím si pěstují mladé nadšence, nebo tím, že nabízejí zajímavou kombinaci záchrany lidí v nouzi a sportovních soutěží,“ vysvětluje Pospíšilová.

Česká občanská společnost umí podle Terezy Pospíšilové vyjadřovat a zastávat určité hodnoty, jako jsou demokracie nebo ochrana životního prostředí, ale chybí jí zázemí, tedy masy členů, finance a fungující vnitřní síť, které by umožnily tyto hodnoty prosazovat ve společnosti.

„Velice zajímavý je pojem transakčního aktivismu, který mimo jiné právě na příkladu České republiky znamená schopnost neziskovek prosazovat své cíle a hodnoty skrze síť expertů a domácích i zahraničních kontaktů, aniž by se musely spoléhat na masovou podporu členů,“ uzavírá Pospíšilová. Více informací o tématu můžete najít také na stránce www.dobrovolnik.cz.

Napadá vás více otázek? Napište doktorce Tereze Pospíšilové na e-mail tereza.pospisilova@fhs.cuni.cz.

Autor: redakce

O ROZVOJ VĚDNÍCH OBORŮ NA UK PEČUJME SPOLEČNĚ

Nový systém financování vědy a výzkumu na naší univerzitě – Programy rozvoje vědních oblastí na UK (PRVOUK) – funguje tři čtvrtě roku. Co přinesl nového a jak chce přispět k dalšímu rozvoji vědy na UK? Ptalí jsme se rektora univerzity Václava Hampla.

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc., rektor UK. Foto: archiv UK

V současnosti procházejí hodnocením první průběžné zprávy o realizaci programů za rok 2012. Co přinesl systém PRVOUK po necelém roce fungování?

Možná to někomu může znít divně, ale řekl bych, že prvním přínosem programů, kterým jsme si zvykli říkat PRVOUKy, bylo už sepsání jejich přihlášek. Ve skutečnosti to tak neobvyklé není, i u standardních grantů je často sepsování grantové přihlášky momentem, kdy si do té doby třeba neurčitě nebo jen mlhavé představy utřídíme a rozpracujeme do podoby konkrétního systematického plánu a postupu. PRVOUKy rozhodně nejsou takovýmito běžnými granty, nicméně soustředěné zhodnocení stavu dané

vědní oblasti na UK a nárys plausibilních kroků k jejímu posilování byly klíčovými součástmi přihlášek PRVOUKů. To bych chtěl velmi zdůraznit, to je sama podstata celého systému. Víím, že ne každému připadá takovýto cílevědomý přístup ke zlepšování kvality vědy, kterou děláme, přínosný, jsem ale přesvědčen, a nejsem zdaleka sám, že rezignace na něj by byla chybou. Přidanou hodnotou PRVOUKů by měl být také společný tah na branku napříč fakultami a v případě některých PRVOUKů se už stačil zřetelně a pozitivně projevit. Snad už prakticky máme za sebou řešení různých – naštěstí spíše drobnějších – porodních bolestí souvisejících s rozjezdem úplně nového systému takového rozsahu.

Programy jsou určeny k institucionální podpoře rozvoje vědy na Univerzitě Karlově. Jaké jsou výhody tohoto nového systému oproti dřívější formě institucionálního financování vědecké činnosti?

Dosavadní formou institucionálního financování vědecké činnosti byly takzvané výzkumné záměry. Ty na jednu stranu nezpochybnitelně přinesly na UK nemalé prostředky na vědu – předtím institucionální financování vědy na VŠ prakticky nebylo –, na druhou stranu byly ve své době často kritizovány. Hlavní kritika mířila na to, že ač mělo jít o podporu činnosti univerzity jako vědecké instituce, ve skutečnosti šlo vlastně o jakési megagranty, které snadno mohly – a také se to v několika případech opravdu stalo – minout i některé jasně produktivní a kvalitní týmy. Výzkumné záměry nijak zvlášť nepodporovaly vnitrouniverzitní synergie a některé jejich administrativní nároky byly – mírně řečeno – obtížně pochopitelné a tím značně zatěžující. Systém PRVOUK reaguje na zásadní změnu institucionálního financování vědy na úrovni státu, kdy tyto prostředky již nepřicházejí na UK formou výzkumných záměrů, nýbrž jako jedna suma odvozená vládou pro výzkum, vývoj a inovace z naší recentní vědecké výkonnosti. Naší snahou při přípravě systému PRVOUK bylo některá pozitivita výzkumných záměrů zachovat nebo posílit, a navíc využít i novou přímou vazbu mezi doložitelnými vědeckými výkony a financováním. Výsledkem je, že oproti výzkumným záměrům je do PRVOUKů zapojen větší počet akademických a vědeckých pracovníků i studentů. Jde tedy o plošnější podporu vědy než dříve. To odpovídá identitě UK jako výzkumné, chcete-li humboldtovské univerzity, která realizuje kvalitní výuku tím, že ti, kdo učí, jsou také

aktivní vědci schopní obstát v mezinárodní konkurenci. U velké části akademických pracovníků je tedy jejich příjem složen z prostředků, které univerzita dostává jako příspěvek na výuku, a z těch, které jsou podporou vědy. Skutečnost, že to musíme vůči státu takto odděleně účtovat, mě nijak netěší a snažíme se, aby případná novelizace zákona o vysokých školách, pokud k ní nakonec dojde, obsahovala i zlepšení v této oblasti. Důležitý je i mezifakultní aspekt PRVOUKů. Jak nedávno poznamenal děkan 3. lékařské fakulty profesor Anděl, kromě jiného to usnadní doložení skutečnosti, že v celé řadě disciplín je UK s náskokem nejvýkonnějším hráčem na českém vědeckém hřišti. To vůbec není nevýznamné pro naši pozici při budoucích vyjednáváních.

Jak probíhá organizace programů?

Program řídí Rada programu, složená z předních odborníků oboru, šéfů jednotlivých zúčastněných týmů a podobně. Rada rozhoduje o hlavních organizačních a tematických otázkách. Pokud se jedná o společné programy více fakult a součástí UK, má v Radě programu zastoupení každá z nich. Financování, které – po schválení senáty – spadá primárně do kompetence děkanů a z definované menší části i koordinátorů, je nastaveno tak, aby spoluúčast v PRVOUKu v žádném případě neznamenala čerpání financí na úkor jiných zúčastněných fakult, nebo naopak doplácení na ně. Zájemce o podrobnosti odkazují na Opatření rektora číslo 20/2011 Zásady Programů rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově, které se po důkladné vnitrouniverzitní diskusi stalo jakousi ustavující normou systému PRVOUK. Prostudování těch několika stránek by zabránilo mnohým nedorozuměním.

Spolupráce fakult a dalších pracovišť univerzity je zohledněna i vyšší finanční podporou pro programy, na kterých se podílí více fakult a součástí UK.

Ano, tato bonifikace nicméně není nijak závratná. Jde o zohlednění toho, že koordinace, administrativa a řízení je přece jen o něco náročnější pro vícefakultní

PRVOUKy. A také je to, doufám, signál, že je dobré a žádoucí pečovat o budoucnost oborů společně, ať se pěstují kdekoliv na univerzitě.

Je na PRVOUKy využívána veškerá institucionální podpora pro vědu?

Veškerá ne, ale drtivá většina. Kromě širší podpory vědy formou PRVOUKů se UK ve svém Dlouhodobém záměru rozhodla cíleně podporovat i zvláště vynikající týmy, zejména mladých vědců, a také časově kompenzovat některé nedostatky metodiky, podle které se institucionální prostředky rozdělují – konkrétně se jedná o absenci rozlišení kvality monografií. Tyto cíle jsou – v podobě programu UNCE a bonifikace nejlepších monografií – financovány také z celkové sumy institucionální podpory UK. Ta mimochodem v letošním roce činí 1,4 miliardy korun, tedy přibližně šestinu celkového rozpočtu UK. Nicméně na systém PRVOUK jde 75 % této částky, a to podle rozpisu schváleného Akademickým senátem UK. Nesmíme však zapomenout, že z toho čtvrtinu mohou fakulty využít na jinou vědeckou práci než na PRVOUKy.

Jak lze posoudit, že výše finanční podpory navržená fakultou na program je skutečně adekvátní?

Odpověď na tuto otázku musím začít konstatováním, že veřejné financování vědy v Česku jako celek lze z různých důvodů těžko označit za adekvátní, srovnatelné s vyspělým světem. Tedy ani financování našich PRVOUKů nemůže být v pravém slova smyslu adekvátní. Navíc poměrně bolestně pocítujeme to, že vzhledem ke značné odlišnosti současného a předchozího systému institucionálního financování vědy v ČR, a o tom jsme již hovořili, získávají nyní některé týmy zřetelně méně prostředků než v dobách výzkumných záměrů. To je sice vyvažováno tím, že jiné týmy, které byly v dobách výzkumných záměrů chudé nebo měly úplně smůlu, si polepšily, nicméně z hlediska postižených týmů to velkou útěchu – natož pomoc – nepřináší. Rozhodování o využití prostředků svěřených fakultě je podle vysokoškolského zákona pravomocí děkana a akademického senátu fakulty.

To platí i pro PRVOUKy, jichž se fakulta zúčastní. Protože ale rozpis prostředků na PRVOUKy schvaluje na návrh rektora Akademický senát UK, vyžádal jsem si od děkanů zdůvodnění navržených částek. Neměl jsem k nim podstatnější výhrady a Akademický senát UK je měl k dispozici při svém rozhodování. K financování může během hodnocení průběžných zpráv dát svá doporučení i Vědecká rada UK.

Kdy a jak bude vyhodnocena úspěšnost jednotlivých programů?

Zásady PRVOUK stanoví dva hlavní kontrolní body, pro oba je hlavní autoritou Vědecká rada UK. Prvním je bilanční zpráva po prvních dvou letech. Má zhodnotit hlavně postup ve směru strategických cílů definovaných v přihlášce. Výsledné zhodnocení proběhne na základě závěrečné zprávy, která má být předložena za pět let, do půl roku od dokončení PRVOUKů. Kromě toho je třeba – primárně kvůli nutnosti zúčtování se státním rozpočtem – vypracovat každoroční průběžnou zprávu, která velmi jednoduchým a stručným způsobem uvede, co bylo za čerpané veřejné prostředky vykonáno. Letošní průběžné zprávy mají mimořádný význam, protože při schvalování přihlášek PRVOUKů v červnu, respektive na podzim 2012 podminila Vědecká rada UK souhlas s některými tím, že budou specifické body dopracovány právě v průběžné zprávě. Zhodnocení těchto zpráv tak bude důkladné, v tuto chvíli ale nemohu výsledek znát. Vyhodnocení jednotlivých bilančních zpráv bude také příležitostí k průběžnému zhodnocení systému jako celku a na jeho základě k přípravě případných úprav.

Autor: redakce ve spolupráci s Odborem pro vědu a výzkum Rektorátu UK

Plné znění Opatření rektora č. 20/2011 Zásady Programů rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově najdete na www.cuni.cz/UK-3882.html.

Programy rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově

Systém PRVOUKů má zvýšit kvalitu dosavadního výkonu vědy na UK. Foto: Vladimír Šigut

Programy rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově, označované zkratkou PRVOUK, jsou od roku 2012 novým vnitrouniverzitním systémem sloužícím k institucionální podpoře rozvoje vědy. Byly připraveny v souladu s Dlouhodobým záměrem UK na roky 2011–2015 a představují reakci na změny podmínek institucionálního financování vědy a výzkumu v České republice. Financovány jsou z prostředků, které stát poskytuje univerzitě jako institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace. Délka trvání programů PRVOUK je stanovena na pět let, tedy do konce roku 2017.

Programy se uskutečňují na všech sedmácti fakultách a také ve čtyřech dalších součástech univerzity – v CERGE-EI, v Centru pro teoretická studia, v Ústavu dějin a archivu UK a v Centru pro otázky životního prostředí. Na některých programech (přibližně na jedné třetině) se společně podílí více fakult či jiných součástí UK. Každý z programů řídí rada v čele s koordinátorem; členy rady jsou akademičtí a vědečtí pracovníci, kteří v dané vědní oblasti dosáhli mezinárodně uznávaných výsledků. Do řešení jsou zapojeni rovněž studenti doktorských a magisterských studijních programů. Mnohé z programů navazují na předchozí úspěšně řešené výzkumné záměry. Cílem programů je zajistit, aby nový způsob financování vědecké činnosti vedl nejen

k udržení dosavadního vědeckého výkonu a kvality, ale zejména k jejich dalšímu zlepšování, a to jak v národním, tak – především – i mezinárodním měřítku.

Přípravu programů provázela rozsáhlá celouniverzitní diskuse, jejímž výsledkem je shoda na zásadách, kterými se programy řídí, i na výsledných 48 vyhlášených programech (poslední program má pořadové číslo 49, neboť programy č. 15 a 16 byly během příprav sloučeny). Každý program je věnován jedné „vědní oblasti“ – širšímu vědnímu oboru nebo mezioborové problematice. Některé programy jsou zaměřeny spíše oborově (například Matematika, Fyzika, Informatika), jiné, mezioborové, jsou definovány spíše tematicky, jako například Environmentální výzkum, na jehož realizaci spojilo své síly sedm pracovišť různých fakult.

Jak je patrné z následujících stránek, které přináší profily jednotlivých programů, PRVOUKy se vzájemně liší nejen svým obsahovým zaměřením, ale například i rozsahem: zatímco program Dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti má jen kolem patnácti účastníků, rozsáhlého Komplexního onkologického programu se účastní několik stovek osob. Liší se pochopitelně i výše finanční podpory; fakultám je poskytována institucionální podpora ve výši přímo úměrné jejich podílu na výsledcích Univerzity Karlovy v Rejstříku informací o výsledcích (RIV).

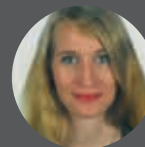
Fakulty samy pak navrhnou rozdělení prostředků mezi jednotlivé PRVOUKy, kterých se účastní.

Celkem 48 programů pokrývá všechny hlavní vědní oblasti provozované na UK – od věd humanitních a společenských přes lékařské až po přírodní. V této své pestrosti jsou Programy rozvoje vědních oblastí na UK dokladem jedinečně širšího záběru vědecké a výzkumné činnosti naší univerzity. Více informací naleznete na webových stránkách UK v sekci Věda a výzkum.

prof. RNDr. PETR VOLF, CSc.

Spoluautor článku je prorektorem pro vědeckou a tvůrčí činnost.

Bc. ADÉLA ZICHOVÁ

Spoluautorka článku je zaměstnankyní Odboru pro vědu a výzkum rektorátu UK.

P01 – Teologie jako způsob interpretace dějin a kultury

První společná odborná konference Hus v proměnách časů na prahu výročí 2015. Foto: archiv P01

Program vychází ze současných badatelských směrů a záměrů všech tří teologických fakult. Jejich společným znakem je, že zkoumají, jak teologie „čte“ své vlastní tradice v interakci s kulturou (ETF), jak „čte“ české dějiny a působení „křesťanského kódu“ v nich (KTF) a jak „čte“ současné kulturně-náboženské antagonismy (HTF). Tímto široce založeným programem zamýšlejí teologické fakulty vstoupit do plurality interpretací dějinných a kulturních fenoménů našeho civilizačního okruhu a přispět k jejich hlubšímu porozumění, jež překoná povrchní antagonismy.

Badatelské týmy jednotlivých fakult specifikují své úkoly v rámci společného programu takto: Katolická teologická fakulta formuluje svůj badatelský rámec Křesťanství jako kód evropské kultury (s podsekcemi teologie a česká duchovní kultura, teologie a česká výtvarná kultura, teologie a česká literární kultura, teologie a česká historická kultura).

Husitská teologická fakulta se soustředí na téma Konfesionalita a nacionalismus. Evangelická teologická fakulta zvolila hledisko hermeneutické: Hermeneutika křesťanské, zvláště české protestantské tradice v kulturních dějinách Evropy (s podsekcemi Bible, její výklady a její dějinně-kulturní působení, hermeneutika církevních útvarů, hermeneutika spiritualit, hermeneutika doktrín).

Všechny tři fakulty mohly navázat na předchozí výzkumné záměry či jiné projekty. Tím byla dána jak kontinuita věcná a metodická, tak také stabilita výzkumných týmů (s případnými drobnými modifikacemi a přibráním doktorandů). Také bylo možno úspěšně pokračovat ve spolupráci se specializovanými pracovišti na jednotlivých fakultách. Na KTF s Ústavem dějin křesťanského umění, na HTF s katedrou církevních dějin a práva, na ETF s Centrem excelence GA ČR.

Předpokládáme také užší koordinaci a spolupráci všech tří fakult na jednotlivých badatelských úkolech. Ve výhledu jsou společné konference badatelů. První taková se konala 5. prosince 2012 na Husitské teologické fakultě za účasti asi třicítky badatelů ze všech tří fakult. Jejím téma bylo Hus v proměnách časů na prahu výročí 2015. Šlo o sondu do jednoho historického fenoménu, který však měl a má bohaté, někdy i kontroverzní, dějiny působení v české kultuře.

V zájmu zapojení doktorandů do programu se plánují také setkání doktorandů tří fakult podle oborů nebo témat doktorských projektů.

prof. ThDr. Pavel Filipi
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

*Evangelická teologická fakulta UK
Katolická teologická fakulta UK
Husitská teologická fakulta UK*

RADA PROGRAMU:

*prof. ThDr. Pavel Filipi (koordinátor)
prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.
doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.
doc. ThDr. Martin Prudký
doc. Jiří Mrázek, Th.D.
prof. ThDr. Jan B. Lášek
ThDr. Kamila Veverková, Th.D.*

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

61

P02 – Environmentální výzkum

Program P02 definuje rámcové směry výzkumu následujících pracovišť Univerzity Karlovy: Ústavu pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty, Centra pro otázky životního prostředí, katedry sociální a kulturní ekologie Fakulty humanitních studií, katedry meteorologie a ochrany životního prostředí Matematicko-fyzikální fakulty, katedry práva životního prostředí Právnické fakulty, Centra environmentálního vzdělávání a výchovy Pedagogické fakulty a skupiny expertů 3. lékařské fakulty. Cílem programu je přispět k poznání biotických a abiotických složek životního prostředí a jejich vzájemných interakcí včetně interakcí s lidskou společností a také působit na zvýšení kvality a mezinárodního ohlasu environmentálního výzkumu v rámci UK. Zároveň chceme řešit aktuální, prakticky aplikovatelné otázky důležité pro další koncepční rozhodování v oblasti životního prostředí. Program propojuje současné moderní postupy při studiu ekosystémů abiotického prostředí a biodiverzity se studiem environmentálního chování a postojů lidské společnosti včetně nástrojů, kterými lze toto chování regulovat. Důležité je přitom studium těchto procesů na nejrozličnějších časoprostorových škálách a vzájemná interakce procesů s různou časoprostorovou dynamikou. Projekt je svou podstatou značně multidisciplinární a právě vzájemné prolínání a interakce přírodovědných a humanitních přístupů původně oddělených týmů v rámci jednoho projektu je v souladu se současným trendem environmentálních věd a vytváří metodický a metodologický základ dalšího rozvoje oboru. V tomto ohledu jde o kombinaci moderních metodik založených na technologicky vyspělých přístrojích a sofistikovaných statistických postupech při studiu chování abiotické složky ekosystémů, jejich interakce s biotickou

Instalace lysimetrů na nereakultivované, spontánně zarostlé části Podkrušňohorské výsypky u Chodova slouží k pochopení vodního režimu těchto ploch a je součástí komplexního výzkumu obnovy ekosystémů zasažených těžbou uhlí. Foto: archiv P02

složkou a lidskou společností studovanou řadou moderních postupů zahrnujících pokročilé metody matematického modelování, „data mining“ komplexních dat či tvorbu a implementaci různých scénářů vývoje společnosti.

Klíčové obory výzkumu zahrnují: studium abiotických a biotických složek životního prostředí a jejich interakci, globální modely klimatu a dalších klíčových parametrů zemského ekosystému, energetický a látkový metabolismus ekonomiky a jeho environmentální a společenské souvztažnosti, environmentálně významné formy spotřeby, modernizační procesy industriálního období a jejich vztah k životnímu prostředí, vymezení environmentálně bezpečného sociálně-ekonomického prostoru prostřednictvím planetárních mezí a stanovení potřebných indikátorů, studium vlivu rizikových faktorů životního prostředí na zdravotní stav různých skupin populace, popis a komparaci právních úprav a návrh právních řešení těchto problémů či percepce environmentálních problémů společnosti a možné nástroje jejího ovlivnění.

doc. Ing. Mgr. Jan Frouz, CSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Přírodovědecká fakulta UK
Právnická fakulta UK
3. lékařská fakulta UK
Matematicko-fyzikální fakulta UK
Pedagogická fakulta UK
Fakulta humanitních studií UK
Centrum pro otázky životního prostředí

RADA PROGRAMU:

doc. Ing. Mgr. Jan Frouz, CSc. (koordinátor)
doc. RNDr. Ivan Bičík, CSc.
prof. RNDr. Martin Braniš, CSc.
doc. RNDr. Tomáš Cajthaml, Ph.D.
prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.
doc. RNDr. Tomáš Halenka, CSc.
prof. RNDr. Vojtěch Jarošík, CSc.
PhDr. Kateřina Jančaříková, Ph.D.
PhDr. Václav Matoušek, CSc.
prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.
prof. MUDr. Kamil Provazník, DrSc.
prof. RNDr. Eva Tesařová, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

47

P03 – Rozvoj psychologických věd

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

I. lékařská fakulta UK, Filozofická fakulta
UK, Pedagogická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
(koordinátor)

prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.

doc. RNDr. Petr Bob, Ph.D.

prof. PhDr. Stanislav Štech, CSc.

PhDr. Ida Viktorová, Ph.D.

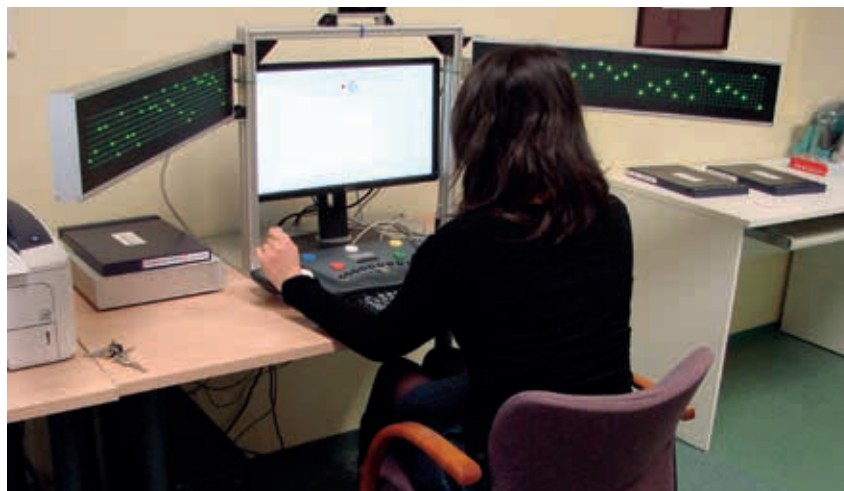
doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.

PhDr. Markéta Niederlová, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

29

Program rozvoje vědní oblasti psychologie je zaměřen na posílení slabších míst oboru psychologie pěstovaného na různých pracovištích UK a na vytvoření integrativní koncepce v rámci psychologie, která bude tematicky přemostovat existující institucionální rámec pracovišť v rámci UK. Klade si za cíl tato kritická místa vyhledat, definovat, analyzovat a nastínit možné cesty ke zlepšení jejich stavu. Stanovením konkrétních úkolů řešených ve dvou časových rovinách a ve vybraných tématech oboru psychologie zamýšlí společně posunout jeho kvalitu důslednějším zakotvením v teoretickém i empirickém výzkumu. Program vychází ze současného stavu na příslušných fakultách UK, který lze charakterizovat takto: rozdílné stadium rozpracování témat, rozdílná personální a technická připravenost, nízká připravenost pracovišť k mezifakultní spolupráci. Proto náš tým volí opačnou cestu, tj. identifikujeme to, co může jednotlivá pracoviště spo-

Videňský testový systém pro diagnostiku schopností a osobnostních předpokladů souvisejících s bezpečným řízením motorových vozidel. Klientka dopravně-psychologické laboratoře podstupuje první fázi testu periferního vnímání. Foto: archiv P03

tovat, v čem je jádro účinné spolupráce a perspektivního rozvoje oboru na UK.

Po prvním roce realizace se jasně rýsují společné oblasti činností zapojených fakult a jejich pracovišť. V oblasti vzdělávání jednotlivé fakulty vytvářejí a realizují různé typy vzdělávacích programů; jde o různé semináře, především pak pravidelné konference. V oblasti vědecko-výzkumné činnosti se postupně vynořují průřezová témata a je zřejmé, že existuje významný potenciál pro větší propojenost aktivit všech tří fakult. Na půdě I. LF UK tak byl například v průběhu roku 2012 ověřen tento model na půdorysu existujícího Centra psychiatrických a behaviorálních věd, podobné kroky by bylo možné v dalších letech zkusit na úrovni fakult. Nezanedbatelným tématem je i zde oblast testových metod a nástrojů, kde mají všechny fakulty stejný zájem a kde možnost spolupráce na úrovni a společné zapojení studentů a akademických pracovníků např. do standardizace a přípravy nástrojů, případně do vývoje nových nástrojů, představuje skutečně klíčovou aktivitu. Po prvním roce plnění je možné identifikovat celkem tři průřezová témata:

1. prevence rizikového chování, diagnostika a školní poradenství, 2. výzkumná metodologie a teoretická psychologie, 3. klinicko-psychologický výzkum v oblasti neurověd, specificky v oblasti výzkumu kognitivních a exekutivních funkcí s implikacemi pro klinickou praxi, výuku i výzkum, včetně např. dopravní psychologie, školní psychologie atd. Současně tyto tři oblasti považujeme za základ další diskuse o tom, jakým způsobem by bylo možné v příštích letech uvažovat o průniku v činnosti fakult a o větším podílu společných aktivit či přímo o společných grantech či vzdělávacích akcích.

Program představuje jakousi nadstavbu v podobě teoretických a metodologických pilířů rozvoje oboru. Výstupy směřují k praxi (diagnostické testy a pomůcky, jejich normy a použití, poradenská centra a poradenské programy), k výuce (nové nebo inovované kurzy, učebnice, studijní opory, studentské kvalifikační práce) i k prezentaci vědeckých poznatků (semináře a konference, vědecké články, studie a monografie).

prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
koordinátor programu

P04 – Institucionální a normativní proměny práva v evropském a globálním kontextu

Právo na začátku 21. století prochází proměnami, které zásadním způsobem mění jeho podobu a ovlivňují také jeho vazbu ke státu. Tyto změny se projevují:

- v multicentrismu z hlediska tvorby práva (na národní, evropské a mezinárodní úrovni), který vede k hypertrofii právních pramenů a fragmentaci právního řádu,
- přechodem od hierarchie právních norem k jejich síťovému uspořádání,
- v právním pluralismu (rozšíření práva vně tradičních formálních právních pramenů),
- v judicializaci (rostoucí roli soudů na národní i mezinárodní úrovni),
- v rostoucí úloze ekonomické globalizace a potřeby národní a nadnárodní regulace ekonomických procesů,
- v prioritě lidských práv (rozpracování katalogů základních práv a jejich ochrany na národní, evropské a mezinárodní úrovni), s čímž nezávěsně souvisí i faktické podceňování právních povinností.

Příčiny, projevy a důsledky těchto procesů je třeba zkoumat v interakci se společenskými podmínkami a okolnostmi, v nichž právo působí (politickými, ekonomickými, sociálními, kulturními aj.). Jedná se o systémové změny často nejednoznačné až kontradiktorní povahy, které se projevují v tlaku na proměny způsobů právní regulace chování lidí a nově formulují podmínky její efektivity.

Bude tedy třeba zkoumat zejména rozsah působení práva (vztah k jiným normativním řádům), metody jeho působení (včetně důvodů akceptace práva), ale i vzniku (změny v procesu legislativní tvorby práva, zvyšující se význam soudcovského dotváření práva), restrukturalizaci režimů právní odpovědnosti (zejména rejstřík sankcí, narůstající tendenci kriminalizace společensky nežádoucích jevů a rozšiřování trestní odpovědnosti), proměny relací soukromého a veřejného práva i právních a neprávních způsobů stimulace chování lidí, což získává na významu zvláště při rostoucí kulturní

a tím též hodnotové heterogenitě evropské populace, relace státu, samosprávy, mezinárodních institucí a nadstátních útvarů (prvořadě Evropské unie) v kontextech tendencí integračních a dezintegračních. V tomto rámci bude věnována pozornost i proměnám funkcí státu a jejich realizace (rozsah a síla/slabost státu, privatizace veřejné moci apod.). K proměnám dochází i na úrovni mezinárodního práva, které se z mezistátního (státocentrického) systému mění v transnacionální právní řád s narůstajícím vlivem nestátních aktérů.

Významným úkolem programu je analýza ústavního systému České republiky (v kontextu konstitucionalizace mezinárodního práva) z hlediska jeho funkčnosti v podmínkách narůstání atributů dekonstrukce moderního pojetí norem, institucí, principů a hodnot, na nichž dosud bylo právo založeno.

prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.
koordinátor programu

Pracovní schůzka kolektivu programu P04. Foto: archiv P04

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Právnická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

*prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. (koordinátor)
prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.
prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.
doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D.
doc. JUDr. Josef Salač, Ph.D.
doc. PhDr. Ing. Jan Urban, CSc.
doc. JUDr. Karel Beran, Ph.D.*

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

58

P05 – Soukromé právo XXI. století

Členové rady P05 na pracovní schůzce. Foto: archiv P05

Český právní řád doznává zásadních změn v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, kterou představuje přijetí nového občanského zákoníku, zákona o obchodních korporacích a zákona o mezinárodním právu soukromém. Změny, které rekodifikace přináší, se promítnou v každodenním soukromoprávním jednání všech fyzických a právnických osob. Význam a dopad nového soukromoprávního uspořádání je proto nutné systematicky, zevrubně a komplexně zkoumat a vyhodnocovat. Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy, jejichž režim se řídí občanským zákoníkem, bezprostředně ovlivňují i všechny ostatní poměry soukromoprávního charakteru (zejména oblast autorskoprávní, pracovněprávní aj.). Z toho lze odvodit nutnost zkoumání vzájemného vztahu a míry použitelnosti ustanovení občanského zákoníku k dalším právním oborům, zejména k pracovnímu právu, mezinárodnímu právu soukromému, jakož i vztah občanského zákoníku k již uvedenému zákonu o obchodních korporacích.

Předmětem zkoumání je především hodnotový systém, na kterém je nové soukromé právo postaveno. V první řadě je to ochrana života a zdraví člověka a jeho osobnosti, jakož i výzkum základních civilistických institutů: rodiny, vlastnictví a smlouvy. Na tento hlavní směr programu navazují související témata práva obchodního, pracovního, autorského a mezinárodního práva soukromého. Výzkum v hmotněprávní oblasti musí být paralelně doprovázen zkoumáním procesního práva, které vytváří potřebné instrumentarium pro realizaci práva hmotného.

Program je zaměřen především na řešení obecných teoretických otázek, které rekodifikace vyvolává a které již s předstihem klade aplikační praxe uvykající novému obecnému kodexu. Vzhledem k deklarovaným cílům rekodifikace, jimiž jsou konvence vůči standardním soukromoprávním úpravám kontinentální Evropy, diskontinuita vůči „socialistickým“ občanským zákoníkům z let 1950 a 1964 a konečně integrující

čí funkce občanského zákoníku (srov. opětovné zařazení rodinného práva přímo do nového občanského zákoníku, odstranění dualistické úpravy obchodních závazkových vztahů), lze očekávat při jeho teoretickém zpracování, jakož i při jeho aplikaci v právní praxi, nemalé obtíže. Úkolem programu je proto mj. upozorňovat na možný vznik těchto sporných míst, důkladně je analyzovat a navrhnout fundovanou a příležitou řešení, tedy objasňovat smysl a podstatu nových, resp. znovu obnovených právních institutů, napomáhat k jejich spravedlivé interpretaci a v neposlední řadě na bázi historických a komparativních analýz hledat jejich souvislosti i v zahraničních právních řádech, které byly inspirací i pro rekodifikaci soukromého práva v České republice.

prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Právnická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

*prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc. (koordinátor)
prof. JUDr. Miroslav Bělina, CSc.
prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.
prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.
prof. JUDr. Jan Kříž, CSc., dr. iur. h. c.
prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.
prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc.*

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

53

P06 – Veřejné právo v kontextu europeizace a globalizace

Program navazuje na výsledky VZ MSM 0021620804 *Kvantitativní a kvalitativní proměny právního řádu na počátku 3. tisíciletí – kořeny, východiska a perspektivy*, řešeného PF UK v letech 2005–2011 ve vztahu k oborům veřejného práva. Procesy europeizace a globalizace působí na veřejné právo předně normativními mechanismy (hlavně právní řád EU), jež jsou národní právní řády přímo či nepřímo, skutečně nebo potenciálně nuceny absorbovat. Také judikatura ujných soudů, ale i soudních institucí některých mezinárodních organizací posilují roli soudních precedentů. V důsledku europeizace a globalizace procházejí obory veřejného práva řadou změn, jejichž výsledkem je často „neutralizace“ národního právního řádu. Její míra je různá. V odvětvích, kde došlo k odevzdání velké části našich pravomocí orgánům EU (finanční právo, správní právo), je jiná než v odvětvích, kde si ČR stále podržuje suverénní pravomoci, zejména v právu trestním. V souvislosti s procesem globalizace analyzujeme příčiny a dopady neutralizace národního veřejného práva pod vlivem globálních regulatorních opatření (např. finančních trhů). Významným důsledkem europeizace a globalizace jsou tzv. *právní transplantáty*, čili pojmy a instituty cizích právních řádů, které se pod vlivem zmiňovaných procesů dostávají do národních právních řádů. V roce 2012 byl v jednotlivých disciplínách veřejného práva vytipován seznam takových právních transplantátů, které budou v následujících letech analyzovány. Důraz je přitom kladen na takové pojmy a instituty, které spojují více disciplín veřejného práva. Za takový příklad považujeme právní mechanismy řešení dluhové krize spojující obory ústavního práva, evropského práva, finančního práva, správního práva i práva sociálního zabezpečení. V roce

2012 byly v této oblasti vytvořeny první analytické výstupy ve spolupráci s programem PRVOUK 04. Výsledky byly využity také v praxi při formulování české pozice ke *Smlouvě o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii*. Důležitou součástí programu jsou též etické souvislosti veřejného práva a výkonu veřejné moci. V roce 2012 byla stanovena základní východiska výzkumu v této oblasti (odborné a politické předpoklady pro veřejnou správu, nezávislost úřadů nebo nezávislost úředníků, diskrece versus korektnost, konzistentnost a transparentnost, efektivnost práce, odpovědnost nebo politizace odpovědnosti). První diagnostický výstup bude k dispozici v průběhu roku 2013. Kromě výše zmíněné spolupráce s programem PRVOUK 04 spolupracujeme též s programem PRVOUK 05, pokud jde o přesnější vytyčování měnicích se hranic mezi soukromým a veřejným právem. Soukromé právo není v novém občanském zákoníku pojmáno jako nástroj řízení společnosti, ale jako záruka svobodného utváření soukromého života tak, aby byl co nejširší prostor ponechán svobodné iniciativě jednotlivce. Autonomie vůle jednotlivce zdůrazňuje individualistický základ soukromého práva jako protikladu společenského charakteru práva veřejného.

prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Právnická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc.

(koordinátor)

prof. JUDr. Milan Bakeš, DrSc.

prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

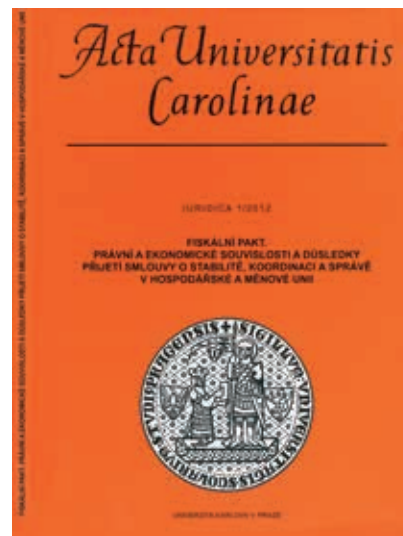
prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc., dr. h. c.

prof. JUDr. Petr Tröster, CSc.

doc. JUDr. Vladimír Vopálka, CSc.

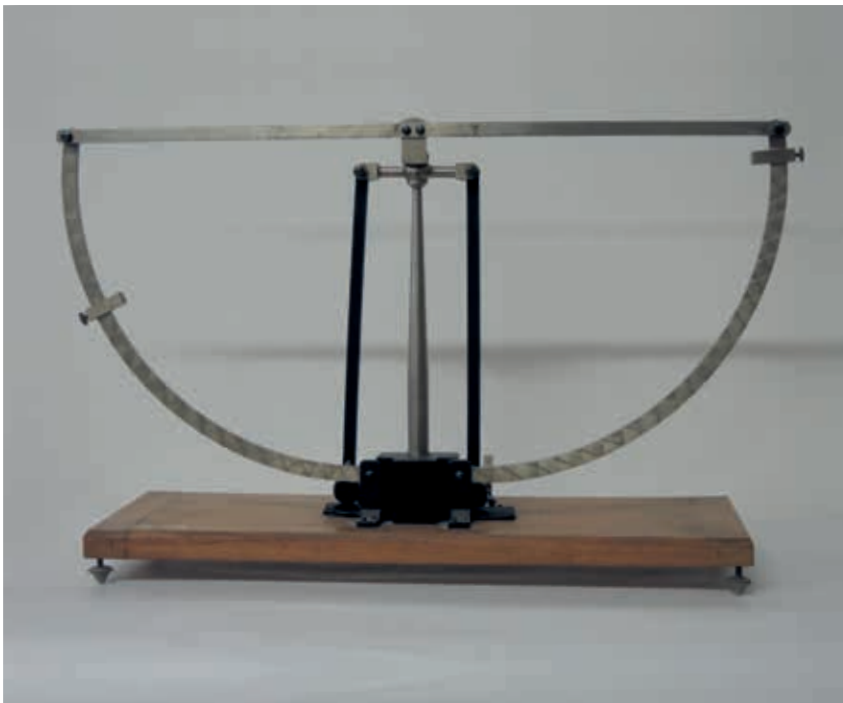
POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

60

Titulní strana společného výstupu P04 a P06.
Foto: archiv P06

P07 – Psychosociální aspekty kvality lidského života

Historický přístroj – dvouramenné zvukové kyvadlo – mohou studenti obdivovat v laboratoři katedry psychologie FF UK.
Foto: archiv P07

P07 lze vnímat jako program interdisciplinární, reprezentující vědy o člověku z několika klíčových hledisek – z hlediska sledování celospolečenských změn a trendů a dále z hlediska projevů společnosti jako celku ve vybraných aspektech (zdraví, životní styl, delikvence a další) v tzv. tranzitorním období, v době proměny společenského paradigmatu. Dále z hlediska jedince, jeho vývoje v této společnosti a toho, jak vnímá svou realitu, jak vnímá smysluplnost života, jak konkrétně prožívá probíhající společenské změny a vyrovnává se s nimi. Dalším uplatněným hlediskem je pak oblast aplikační v širokém slova smyslu, která se týká aplikované psychologie, psychiatrie a sociální práce v oblastech, kde celospolečenské změny nejzávažněji dopadají na jedince.

Lze se domnívat, že takto koncipovaný program je ve svých dílčích souvis-

lostech velmi komplementární, což je významným předpokladem realizace Programů rozvoje vědních oblastí na UK. Možnost uplatnit takto odlišné aspekty zkoumání určitého problémového okruhu je zcela unikátní a je plně v souladu s celosvětovými trendy.

Jedná se o program výzkumně-aplikační, čímž máme na mysli v první řadě výzkumnou analýzu, následně uplatnění interdisciplinárního hlediska a zařazení výzkumných výsledků do celospolečenského kontextu a dále snahu o jejich uplatnění v oblastech intervence a prevence, jinak řečeno v oblastech aplikované praxe. O tomto přístupu svědčí již existující aktivity – především výzkumné, publikační a systémové – konkrétně dotčených pracovišť.

Ve svých sociologických a psychologických souvislostech program navazuje

na úspěšně řešené výzkumné záměry MŠMT: Jedinec a společnost v procesu transformace a globalizace (1999–2004) a Rozvoj české společnosti v EU: výzvy a rizika – Lidský činitel a jeho potenciály, rozvoj a adaptace osobnosti v sociálních souvislostech (2005–2011).

Programu P07 se účastní pět oborů – psychologie, psychiatrie, sociologie, metodologie a sociální práce – a pět samostatných pracovišť: katedra sociologie, katedra psychologie a katedra sociální práce z FF UK, dále pracoviště analytické metodologie katedry sociologie z FSV UK a v neposlední řadě katedra psychiatrie z 2. LF UK.

prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.
koordinátorka programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK
2. lékařská fakulta UK
Fakulta sociálních věd UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.
(koordinátorka)
doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.
doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.
doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.
prof. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc.
PhDr. Hana Pazlarová, Ph.D.
PhDr. Eva Dragomirecká, Ph.D.
prof. JUDr. Igor Tomeš, CSc.
doc. PhDr. Jana Kocourková, CSc.

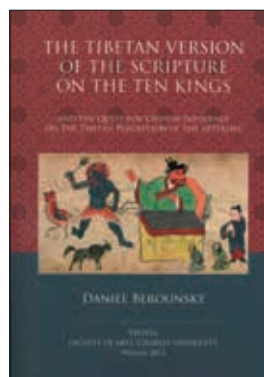
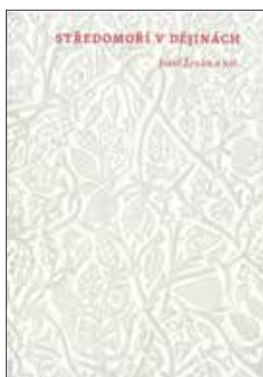
POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

56

P08 – Orientalistika a afrikanistika

Studium a výzkum Asie a Afriky má na FF UK respektovanou tradici zhruba 150 let. Jednotlivé obory se věnují komplexnímu interdisciplinárnímu výzkumu jazyků, literatur, společností, dějin a kultur z hlediska jejich historického vývoje i současné situace. Vedle studia pramenů je důležitou podmínkou práce ve všech regionálních specializacích také praktická znalost dané

Integrojícím prvkem celého programu se v roce 2012 staly dvě *fakultní konference*. Témata spojená s Blízkým východem a severní Afrikou byla prezentována na obou konferencích a na konferenci Pražského centra židovských studií. Zaměřily se na otázky historické, politologické a filologické (např. práce Daniela Bouška studuje střetávání se judaismu a islámu).

Monografie účastníků P08. Foto: archiv P08

oblasti a terénní výzkum se zaměřením na charakteristické a dynamicky se proměňující aspekty jazyka, společnosti a kultury Asie a Afriky. Znalost jazyků a příslušného „terénu“ je nezbytným předpokladem k poznání a pochopení kulturního bohatství těchto zemí i k orientaci v současném dění.

Orientalisté mohou také poskytovat věcné informace o společnosti, dějinách, literatuře a kultuře i zasvěcené analýzy aktuální situace v jednotlivých regionech a věnují se odborným překladům původních literárních děl. Výsledky práce umocňuje provázanost a podmíněnost výuky a výzkumu v jednotlivých specializacích. Do výzkumu jsou zapojeni doktorandi i magisterští studenti. Zahraniční učitelé přispívají k udržení vysoké kvality výuky a podílejí se i na výzkumu.

Tým jižní a centrální Asie se zaměřil na terénní výzkum (Mongolsko, Indie) a na práci ediční a překladovou s přesahem do literatury české. Vyšly mezinárodní recenzované časopisy *Pandanus a Mongolo-Tibetica Pragensia*, dále tibetologická monografie Daniela Berounského a *Březiniana II. 1966–2006* (Petr Holman). *Březiniana II* obsadila 5.–7. místo v anketě *Knihy roku Lidových novin*.

Tým Dálného východu pracoval na komentovaných překladech vybraných reprezentativních textů „svých“ kultur v plném znění. Koreanisté a vietnamisté připravují výběry textů, které zásadně ovlivnily myšlení dané kultury. Dlouhodobým cílem je zpřístupnit korpus kanonických děl a jejich interpretaci. Vyšla středověká korejská kronika *Samguk jusa*.

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:
Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:
prof. PhDr. Jaroslav Vacek, CSc.
(koordinátor)
doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.
prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc.
prof. PhDr. Oldřich Král, CSc.
doc. PhDr. Bedřich Nosek, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:
32

Další publikační činnost se realizovala formou kapitol v monografiích a studiích ve vědeckých a odborných časopisech.

Výsledky vědeckého výzkumu v orientalistice umožňují nový vhled do problematiky, pomáhají pochopit proměny v jednotlivých geografických oblastech a přispívají k obecnému poznání i k rozvoji vztahů ČR s těmito zeměmi. Důležitou roli má mezinárodní spolupráce se západními badateli i s badateli v cílových oblastech. Naše práce má v zemích našeho odborného zájmu ohlas, což celkově přispívá k pozitivnímu náhledu na ČR.

prof. PhDr. Jaroslav Vacek, CSc.
koordinátor programu
(za radu programu)

P09 – Literatura a umění v mezikulturních souvislostech

Rada programu P09. Foto: archiv P09

Program *Literatura a umění v mezikulturních souvislostech* spojuje ty filologické, uměnovědné a historické obory provozované na FF UK, jejichž centrální odborný zájem představuje otázka funkce a proměn uměleckých médií v širším kulturně-historickém, národním a mezinárodním společensko-politickém kontextu. Primární výzkumnou aktivitu tu doplňuje rovněž praktická, aplikovaná činnost, spočívající v rozvíjení metod edičního zpracování primárních zkoumaných textů, překladů původních uměleckých prací a jejich adekvátní vědecké prezentace. Program vychází ze skutečnosti, že Filozofická fakulta UK jako jediné pracoviště v republice umožňuje komplexní institucionální rozvíjení filologicko-historických oborů, které tvoří jádro programu.

Základní vědecko-výzkumné pilíře programu tvoří problematika výzkumu kulturní identity, multikulturalismu, kánonu a vztahy literatury, techniky a utopie na pozadí studia proměn v pojetí a interpretaci kulturních dějin anglofonních zemí. Dále jde o komplexní výzkum problémů spojených s kulturně-historickým výzkumem vztahu totalitárních mechanismů v kontaktu s literaturou, filmem,

dramatem, výtvarným uměním a dalšími kulturními entitami. Významnou odbornou perspektivu nabízí interdisciplinárně založený výzkum oblasti „konzumní“, „triviální“ či brakové literatury a kultury s cílem analyzovat problematiku v co největší geografické šíři i v co nejširším časovém rozsahu. Program zároveň rozvíjí výzkumné postupy metodiky ediční práce a překladu.

Program je založen na úzké vědecko-výzkumné kooperaci akademických pracovníků FF UK se studenty příslušných doktorských studijních programů. P09 navazuje na úspěšné řešení výzkumných záměrů řešených na půdě FF UK *Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie* (MSM 0021620824), *Dějiny novější literatury v nadnárodních kontextech* (MSM 6007665803), *Centrum výzkumu české umělecké avantgardy* (LC 06053) a *Tradice a multikulturalismus v anglicky mluvících zemích* – projektu řešeného v rámci výzkumného záměru *Základy moderního světa v zrcadle literatury a filozofie* (MSM 0021620824). Program je zároveň založen na užším odborném postupování jednotlivých oborových modulových řad, na intenzivnějších domácích a zahranič-

ních diskusích a širším využitím důsledků těchto dílčích oborových diskusí v rámci celého programu.

doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D. (koordinátor)
prof. PhDr. Petr A. Bílek, CSc.
PhDr. Sylva Fischerová, Ph.D.
PhDr. Petra Hanáková, Ph.D.
doc. PhDr. Libuše Heczková, Ph.D.
doc. PhDr. Ivan Klimeš, CSc.
doc. PhDr. Ondřej Pilný, Ph.D.
doc. PhDr. Martin Procházka, CSc.
PhDr. Jiří Starý, Ph.D.
PhDr. Václav Vaněk, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

43

PI0 – Lingvistika

Pracoviště na Filozofické fakultě UK, která pěstují lingvistické obory, patří k nejstarším v ČR. Zároveň tyto ústavy a katedry patří k nejrenomovanějším svého druhu v ČR s rozsáhlou vědecko-výzkumnou činností a prestižními publikačními výstupy včetně zahraničních. V rámci republiky mají často funkci referenčních a školicích pracovišť, z řad absolventů se rekrutují odborníci, kteří působí na většině ostatních vysokých škol. V tomto smyslu je role FF nezastupitelná nejen v rámci UK, ale i celého českého vysokého školství.

Lingvistický výzkum na FF UK patří jak díky počtu zkoumaných jazyků, tak i díky své teoretické a metodologické mnohostrannosti k nejkompexnějším v ČR. Protože se na programu podílejí pracoviště různého typu (obecnělingvistická i speciálnělingvistická), obsahuje tento program komponenty, jež pokrývají většinu klíčových aspektů jazykového výzkumu. Lze je strukturovat do čtyř komplementárních přístupů: **teoretického – aplikovaného,**

přičemž oba tyto aspekty jsou nazírány z hlediska **obecného – speciálního,** kdy výzkumným předmětem je buď jazyk jako takový (obecná lingvistika), nebo konkrétní jazyky (evropské i mimoevropské; v kontrastivní a srovnávací perspektivě); z hlediska **synchronního** (strukturního a funkčního) – **diachronního** (historické pozadí jazykových jevů a jejich vývoje); a konečně z hlediska **disciplinárního – interdisciplinárního** (výzkum jazyka v širším kontextu sociálně-kulturním, např. různých jazykových komunit a situací, psychologickém, kontakto-**vním, probíhá v rámci mezioborových disciplín, zejména sociolingvistiky, psycholingvistiky, korpusové lingvistiky aj.).**

Obecně lze konstatovat, že výstupy programu Lingvistika mají na zřeteli požadavky jazykové politiky EU a její implementace, ať už jde o aplikované výstupy (jazykový management, výstupy translátologické, lexikografické, didaktické), které přispívají k naplňování rámcové strategie pro mnohojazyčnost

Evropské unie, jedné z klíčových priorit jazykové politiky EU, včetně oblasti odborného jazykového vzdělávání a přípravy, nebo o výstupy osvětlující širší teoretický rámec a perspektivy této politiky.

Díky tradici, zkušenostem a teoretické připravenosti lingvistiky jako vědního oboru a vzájemné koncepční propojenosti lingvistických pracovišť na FF UK vzniká pod záštitou programu Lingvistika jedinečná možnost realizovat moderní všestranný výzkum, který upevní postavení české lingvistiky v mezinárodním měřítku.

prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.
koordinátorka programu

Rada programu Lingvistika. Foto: Martin Hundák, FF UK

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

(koordinátorka)

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.

PhDr. Jan Červenka, Ph.D.

prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc.

prof. PhDr. Aleš Klégr

prof. PhDr. Alena Macurová, CSc.

doc. PhDr. Jiří Nekvapil, CSc.

prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.

doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.

doc. PhDr. Petr Zemánek, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

63

PII – Český národní korpus

Cílem projektu Český národní korpus (ČNK) je vytvářet jazykové korpusy, tj. rozsáhlé databáze textů, které slouží jako východisko pro základní i aplikovaný výzkum jazyka. Na tomto podkladu kontinuálně mapuje češtinu, její variabilitu a vývoj. První složka činnosti projektu ČNK (budování korpusů, jejich zveřejňování, zkvalitňování a související odborný a technický servis) je od 1. ledna 2012 náplní pětileté velké infrastruktury MŠMT. V návaznosti na ni se rozvíjí druhá složka (korpusovělingvistické mapování českého jazyka, jeho variability a vývoje), která je náplní programu Český národní korpus v rámci PII. Obě složky projektu jsou plynulým pokračováním činnosti systematicky rozvíjené od roku 1994.

V rámci PRVOUK si program klade za cíl další prohlubování a rozšiřování korpusového výzkumu českého jazyka v jeho různých podobách. Svou podstatou jde o výzkum základní, který

však zahrnuje i řešení řady problémů metodologické povahy a jehož výsledky se uplatňují i v aplikačních výstupech typu slovníků, jazykových příruček, odborných monografií, článků atd. Korpusově založený výzkum slouží primárně pro zlepšování metodologie výstavby a vytěžování korpusů. V návaznosti na růst datové základny se snaží nacházet cesty i k těm oblastem poznání jazyka, které byly dosud korpusovými metodami nepřístupné.

S rostoucí datovou základnou projektu ČNK získává na důležitosti zejména otázka efektivního využití. Korpusy současně psané češtinou při svém rozsahu 1,3 miliardy slov už poskytují základ pro výzkum libovolných jazykových fenoménů, badatelské úsilí se zde zaměřuje zejména na otázky lexikologické (kolokace, frazeologie, terminologie) a textové (analýza diskurzu, stylometrie). Unikátní výzkumná data poskytují korpusy mluveného jazyka (v rozsahu

hu tří milionů slov), které umožňují zjišťovat specifické vlastnosti mluvené komunikace (lexikální, morfologické i syntaktické vlastnosti) a porovnávat ji s psanými texty. Dlouhodobá pozornost je věnována i vývojovým otázkám, a to jak v pohledu globálním (korpus DIAKORP pokrývá období od 14. století do současnosti), tak i moderním trendům (od 90. let 20. století). Zvláštní metody si vyžaduje přístup kontrastivní, který je založen na vytěžování paralelního korpusu InterCorp (92 milionů slov), zahrnujícího české texty zarovnané s cizojazyčnými překlady.

Řešitelé rozvíjejí systematické uplatňování ČNK a výsledků korpusového výzkumu v oblasti vysokoškolské výuky, což se během posledních let promítlo do množství bakalářských, magisterských, doktorských a dalších prací.

prof. PhDr. František Čermák, DrSc.
koordinátor programu

Pracovní kolektiv PII. Foto: archiv PII

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. František Čermák, DrSc.

(koordinátor)

doc. RNDr. Vladimír Petkevič, CSc.

prof. PhDr. Karel Kučera, CSc.

prof. PhDr. Aleš Klégr

Mgr. Václav Cvrček, Ph.D.

prof. PhDr. Eva Hajičová, DrSc.

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

23

P12 – Historie v interdisciplinární perspektivě

Rada programu P12. Foto: archiv P12

Cílem interdisciplinárně pojatého programu je posílení bádání v oblasti historických věd a příbuzných disciplín. Je koncipován jako dlouhodobý záměr, jehož cílem je posílit postavení Univerzity Karlovy jako přední středoevropské instituce pro historický výzkum. Vychází z tradic historického bádání na FF UK. Zároveň rozvíjí nejnovější přístupy a reaguje na přelomové jevy i ambivalentní důsledky globalizačních procesů.

Společným tématem programu je posouzení vztahu mezi evolučním a konfliktním modelem lidského jednání v dějinách či otázky, do jaké míry jsou historičtí aktéři schopni se učit v dějinách – jak ze svých chyb, tak ze svých úspěchů. Jeho konceptuální spojnici je historický rozměr člověka jako individuální a kolektivní bytosti, jež hledá „svě štěstí“ v různých společenských situacích. V této souvislosti se proto výzkum soustřeďuje na interakce mezi analogičností v průběhu historických procesů a jejich kulturně podmíněnou hodnotovou variabilitou.

Celostnost programu je podpořena tím, že Filozofická fakulta UK je předním pracovištěm v České republice, kde

existuje téměř kompletní paleta dílčích historických disciplín. Další, stejně významná rovina interdisciplinarit spočívá ve skutečnosti, že v konceptualizaci témat jednotlivých oborů se setkávají teoretické i metodologické inspirace

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc. (koordinátor)
prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.
doc. Marie Š. Koldinská, Ph.D.
doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.
doc. PhDr. Jan Pelikán, CSc.
doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc.
doc. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.
prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.
prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

92

z příbuzných společenskovedních disciplín (sociologie, politologie, psychologie, estetika, kulturní antropologie, ekonomie).

Filozofickým klíčem k programu P12 *Historie v interdisciplinární perspektivě* je důraz na historicitu a temporalitu: je zřejmé, že dnes již nevystačíme s prostou aplikací sociálně- a kulturněvědních koncepcí ve výkladu historických jevů, nýbrž že musíme postupovat i v obráceném směru a důsledněji kontextualizovat lidské jednání, vysvětlovat společensko-politické procesy s ohledem ke kontingentním jevům, zlomovým situacím a často ambivalentním důsledkům lidského jednání. Výzkum v programu proto směřuje především k mnohovrstevnaté analýze nacionálních, kulturních i civilizačních identit v jejich diachronní perspektivě.

kolektiv rady programu

PROGRAM JE ROZDĚLEN DO NÁSLEDUJÍCÍCH TEMATIC- KÝCH POLÍ, RESP. MODULŮ:

- A) *Fontes. Prameny k českým dějinám.*
- B) *Společnost, kultura a komunikace v českých dějinách.*
- C) *České země jako otevřený prostor svěbytné historické zkušenosti v Evropě. Od počátku 18. do 21. století.*
- D) *Evropa a (versus) svět: Interkontinentální a vnitrokontinentální politické, ekonomické, sociální, kulturní a intelektuální transfery a jejich důsledky.*
- E) *Profilace – asimilace – koexistence – integrace – reflexe (vývoj jazykových, konfesionálních, etnických a národních identit v areálu východní a jihovýchodní Evropy).*
- F) *Formování a vývoj národních identit ve středoevropském prostoru v 19. a 20. století.*

PI3 – Racionalita ve vědách o člověku

Současná filozofie se rozvíjí v návaznosti na dvě tradice, jimiž jsou klasické kontinentální myšlení a anglosaská filozofie, zdůrazňující analýzu jazyka, logiku a epistemologii. Vnitřní struktura oboru je však komplikována tím, že v ní vedle sebe existují dva přístupy: historický a systematický. Jakkoli se zdá, že v jednom i druhém případě jde o obtížně slučitelné koncepty, je třeba pracovat na hledání společných základů a průníků.

Program vycházející z této situace proto vymezuje témata, v nichž se různé tradice, směry a přístupy mohou setkávat a jež jsou důležitá pro pěstování filozofie v přítomné době (a lze předvídat, že jejich význam bude časem ještě větší). Program je rozdělen do tří modulů, z nichž každý se v rámci konkrétní tradice či přístupu věnuje problémům (jimiž se zabývají i tradice odlišné) tak, aby se jejich řešení mohlo stát základem vzájemné spolupráce a mohlo vybudovat pevnější základ pro pěstování filozofie jako celku, jakkoli vnitřně diferencovaného. Současně usilujeme o to, aby bylo možné propojit filozofickou perspektivu s literární teorií a estetikou, což je zjevně posláním Filozofické fakulty UK.

Moduly jsou členěny takto: I. Poznání a normativita, II. Proměny etiky, III. Kultury jako metafory světa. Normativita patří k ústřednímu problému moderní teorie poznání, proměny etiky zrcadlí problém

norem v jiné oblasti, která má však v evropské kultuře dlouhou tradici, jež sahá až k řeckým myslitelům. Antická filozofie slouží i dnes jako důležitý zdroj inspirace a korektiv pro současné myšlení o jednání, etice a politické praxi. Tato inspirace je patrná jak v tzv. kontinentální filozofii, tak v analytické tradici. Obecné teze o užitečnosti antické filozofie je však třeba spojit s metodickým zamyšlením o smyslu takového „návratu“, „renaissance“ či „inspirace“ a podložit hermeneutickou úvahou o tom, co znamená interpretovat minulé filozofické koncepty. Chápání kultur jako metafor světa by pak mělo poskytnout širší rámec takto orientovaného bádání a zdůraznit jeho mezioborový charakter (včetně spolupráce se sinologií).

Vzhledem k možnostem FF UK pokládáme mezioborovost za samozřejmou podmínku výzkumu. Program počítá s kombinací a prolínáním dílčích tematických celků (v zásadě případových studií), na které navazuje obecná reflexe základních pojmů a přístupů: „poetika“ teorií (metafora, analogie jako nástroje poznávání, esej jako heuristický nástroj), pojem světa v současné filozofii, možnosti mezikulturních vztahů (překlad jako způsob čtení a překlad jako nástroj kulturní hermeneutiky, interakce mezi verbální a vizuální komunikací, vzájemná transformace kultur, intermedialita).

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. Miroslav Petříček, Dr., CSc.

(koordinátor)

doc. Mgr. Jakub Čapek, Ph.D.

doc. PhDr. Vojtěch Kolman, Ph.D.

prof. doc. PhDr. Pavel Kouba

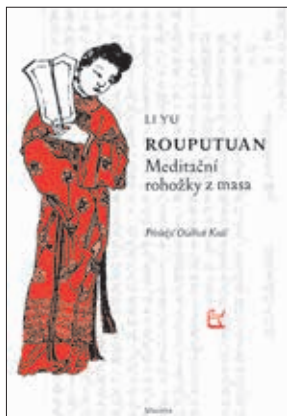
doc. PhDr. Karel Thein, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

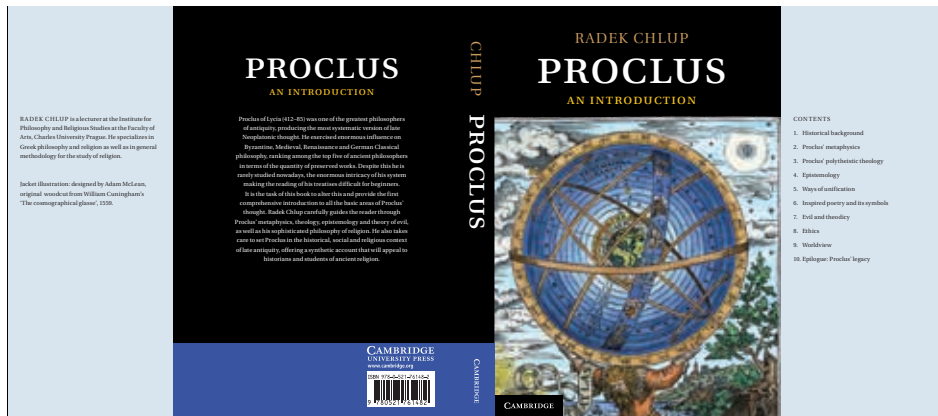
41

Sjednocující rovinou by měl být vzájemný dialog literární vědy, filozofie a širše chápané lingvistiky. Je možné, že otázky, které si v souvislosti se svým předmětem klade konkrétní obor, lze přenášet do oborů jiných, rekontextualizovat je a otevírat perspektivy, které žádný obor sám o sobě není schopen objevovat. Na plnění programu se podílejí přední odborníci z několika ústavů a kateder FF UK, počítáme s výrazným zapojením doktorandů.

prof. PhDr. Miroslav Petříček, Dr., CSc.
 koordinátor programu

Publikace vědců z P13. Foto: archiv P13

PI 4 – Archeologie mimoevropských oblastí

Pyramidové pole v Abúsíru poskytuje unikátní prameny nejen k pochopení staroegyptské civilizace na Nilu, ale i nás samých. Foto: archiv PI 4

Program Archeologie mimoevropských oblastí umožňuje dlouhodobou vědeckou a vědecko-pedagogickou činnost Českého egyptologického ústavu FF UK (ČEgÚ). Zajišťuje pokračování výzkumů na archeologických koncesích v Abúsíru, v egyptské Západní poušti a také v Súdánu a současně další rozvoj teoretického egyptologického bádání a výzkumu komplexních civilizací na pracovišti ústavu v České republice. Řešitelský tým se zabývá bádáním o civilizaci starého Egypta, především na základě interpretace původních pramenů, které získává vlastními archeologickými výzkumy. Zkoumá i vztah Egypta k okolním oblastem starověkého Předního východu a severní Afriky. V obecnější rovině probíhá teoretické zobecnění zkoumaných fenoménů a procesů ve vztahu k vývoji komplexních společností v rámci celého holocénu.

V návaznosti na jasně vyhraněný a mezinárodně respektovaný profil ČEgÚ, jímž je vyhledávání a interpretace primárních pramenů k dějinám nejstaršího egyptského státu, probíhají další aktivity základního výzkumu specificky zaměřené na zkoumání sociálních, hospodářských, politických, kulturních a náboženských dějin Egypta ve 4., 3. a 1. tis. př. Kr.

Staroegyptská společnost je v tomto programu chápána v širších kulturních, přírodních a historických souvislostech, neboť vývoj v samotném Egyptě ovlivňoval situaci v celé oblasti Předního východu a severovýchodní Afriky ve starověku. Analýzy a interpretace takto získaného materiálu z dlouhého časového období poskytují unikátní informace, které lze využít rovněž k rozboru, poznání a popisu procesů charakterizujících současnou civilizaci a její aktuální vývoj.

Získané prameny a poznatky zásadní měrou přispívají k lepšímu pochopení a mnohdy i k podstatně odlišné interpretaci vzniku a formování nejstaršího egyptského státu, vývoje nejstarší monumentální architektury jako jedné z elementárních forem kulturní exprese, počátků urbanismu ve starém Egyptě a stejně tak i vzniku a rozvoje vědy, řemesel a umění a začlenění staroegyptské civilizace do společensko-kulturního vývoje širší oblasti severní Afriky, východního Středomoří a Předního východu.

prof. Mgr. Miroslav Bárta, Dr.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. Mgr. Miroslav Bárta, Dr. (koordinátor)

prof. Ladislav Bareš, Dr., CSc.

doc. Jiří Janák, Th.D.

PhDr. Hana Vymazalová, Ph.D.

doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

20

P I 5 – Škola a učitelská profese v kontextu rostoucích nároků na vzdělávání

Škola je dnes konfrontována s novými naléhavými úkoly, vyplývajícími především z vývojové dynamiky soudobé společnosti, z nezbytnosti zabezpečovat rovnost vzdělávacích příležitostí, z proměn dětství a mládí, vyvolaných činiteli působícími v současné společnosti, z přínosu nových objevů, zejména v oblasti pedagogiky, oborové didaktiky, psychologie efektivního učení a vzdělávání, z proměn edukační reality vyvolávaných rozvojem ve sféře informačních a komunikačních technologií a jejich pronikáním do struktur a funkcí společnosti, z vyhodnocování rozdílů v efektivitě vzdělávacích soustav a z nezbytnosti mezinárodní kooperace při realizaci společných cílů.

Uvedenému zaměření programu bude odpovídat rozvíjení integrovaného systému věd o výchově a vzdělávání, jmenovitě: *pedagogiky* s důrazem na pedagogiku jednotlivých stupňů a typů škol, srovnávací pedagogiku, *pedeutologii* a vysokoškolskou pedagogiku; *oborových didaktik* s důrazem na uplatňování nových metod a organizačních forem výuky v úzkém propojení s rozvojem oborů, z nichž oborové didaktiky vycházejí; *speciální pedagogiky*, především s důrazem na možnosti, strategie a metody inkluzivního vzdělávání a s tím spojené kompenzace handicapů a znevýhodnění; *pedagogické psychologie* s dominantním zaměřením na psychologické a psychosociální činitele využívání potencialit vzdělávací úspěšnosti žáků a rozvoje jejich osobnosti; *filozofii*, sociologii, ekonomiku a řízení vzdělávání a výchovy.

Rozvíjení uvedených vědních oblastí bude dbát jejich specifík, zejména však bude posilováno integrující zaměření na problematiku proměny školy a nových nároků na učitelskou profesi v jejím aktuálním vědeckém a společenském

významu. Budeme rozvíjet spolupráci s dalšími fakultami UK, připravujícími učitele, jmenovitě FF, MFF a FTVS.

Cílem programu je rozvíjet a využívat inovační potenciál obsažený v badatelských objevech, relevantních pro vzdělávání, školu a práci učitelů. Konkrétní vědecko-výzkumné výstupy budou směřovat do rozvíjení teorie školy a učitelské profese, včetně metodologie jejich výzkumu; do tvorby programů pregraduální přípravy a celoživotního vzdělávání učitelů a ředitelů škol s cílem zvýšit efektivitu jejího edukačního působení; do didaktických opatření adresných vůči žákům jednotlivých stupňů a typů škol; do metod a organizačních forem výuky; do opatření zajišťujících inkluzi znevýhodněných skupin žáků do vzdělávacích proudů; do tvorby standardů učitele a ředitele a zásad kariérního růstu a atestačních stupňů; do systému poradenské podpory učitelů a dalších pedagogických pracovníků; do publikačních aktivit, zvláště tvorby monografií a organizování závažných konferencí; do oblasti spolupráce s významnými zahraničními partnery.

doc. PaedDr. Radka Wildová, CSc.
koordinátorka programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Pedagogická fakulta UK
Filozofická fakulta UK
Matematicko-fyzikální fakulta UK
Fakulta tělesné výchovy a sportu UK

RADA PROGRAMU:

doc. PaedDr. Radka Wildová, CSc.
(koordinátorka)
doc. PaedDr. Stanislav Bendl, Ph.D.
prof. PaedDr. Ludmila Fialová, Ph.D.
prof. PhDr. Zdeněk Helus, DrSc., dr. h. c.
doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc.
prof. PhDr. Kateřina Charvátová, CSc.
PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.
prof. PaedDr. Michal Nedělka, Ph.D.
RNDr. Jarmila Robová, CSc.
doc. PhDr. Martina Šmejkalová, Ph.D.
prof. PhDr. Vladimíra Spilková, CSc.
PhDr. Martin Strouhal, Ph.D.
PhDr. Ida Viktorová, Ph.D.
doc. RNDr. Naďa Vondrová, Ph.D.
prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

256

Konference na podporu rozvoje čtenářských kompetencí – Velký sál PedF UK. Foto: archiv P I 5

P17 – Vědy o společnosti, politice a médiích ve výzvách doby

Cílem programu *Vědy o společnosti, politice a médiích ve výzvách doby* je vytvořit vysoce kvalifikovaný a na mezinárodních standardech postavený výzkum sociální a politické dynamiky současného světa a navázat na něj další rozvoj jednotlivých vědních oblastí i mezioborové spolupráce. FSV UK je v tomto směru pracovištěm jednoznačně disponovaným, jak ukázaly mimo jiné i průběh, výsledky a hodnocení výzkumného záměru z let 2005–2011.

Rozvoj vědních oblastí a posilování mezioborové spolupráce probíhá v prostoru vymezeném několika základními a několika průřezovými vědními oblastmi. Základními vědními oblastmi, na kterých je výzkum programu P17 postaven, jsou *politická věda a sociologie*. Na ně navazují průřezové vědní oblasti, kterými jsou *teritoriální a mezinárodní studia, veřejná a sociální politika a mediální studia*. Program je samozřejmě otevřen také „spojeneckým“ vědním oblastem, především *ekonomii, právu, veřejné správě a moderním a soudobým dějinám*.

Po obsahové stránce je úkolem programu:

1. identifikovat důležité výzvy, příležitosti a hrozby objevující se v českém, evropském i globálním kontextu;
2. zkoumat chování a zájmy aktérů, kteří jim čelí v proměnách politického, teritoriálního, administrativního, sociálního a komunikačního prostoru;
3. kultivovat odpovídající teoretická východiska a metodologické instrumentarium.

Tyto úkoly charakterizují čtyři tematické okruhy výzkumu:

1. proces evropské integrace v komparativním a multidisciplinárním měřítku;
2. směřování současné demokracie a jeho nová rizika a hrozby;
3. současné proměny role minulosti a její paměti;
4. teoreticko-metodologický rozvoj pěstovaných vědních oblastí.

Základním předpokladem i průběžným cílem programu je personální, kvalifikační a finanční stabilizace výzkumného týmu

fakulty, založená na úzké spolupráci všech tří skupin badatelů – seniorů, postdoků i doktorandů, dále též na výběrové a cílené podpoře jedinečných týmů (vědců) dosahujících excelentních výsledků mezinárodního ohlasu a konečně na racionálním řízení projektu. Organizace a management programu stojí a i do budoucna musí stát na efektivní spolupráci koordinátora programu a rady programu s vedoucími všech kooperujících pracovišť a na všestranné podpoře fakulturního aparátu.

Program *Vědy o společnosti, politice a médiích ve výzvách doby* naplní své cíle po pevném a trvalém ukotvení zapojených pracovišť UK mezi oborovou špičkou evropského přesahu.

doc. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.
koordinátor programu

Dne 14. listopadu 2012 byla při příležitosti jednání Vědecké rady Fakulty sociálních věd UK předána ocenění autorům vítězných prací soutěže o Cenu Josefa Vavrouška 2012. Foto: archiv P17

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Fakulta sociálních věd UK
Právnická fakulta UK
Filozofická fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.
(koordinátor)
prof. PhDr. Pavel Barša, Ph.D.
PhDr. Irena Carpentier Reifová, Ph.D.
Mgr. Martin Hájek, Ph.D.
JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.
doc. Michel Perottino, Ph.D.
prof. PhDr. Martin Potůček, M.Sc., CSc.
prof. PhDr. Blanka Říchová, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

97

PI8 – Fenomenologie a sémiotika

Dva z deseti nejvýznamnějších publikačních výsledků PI8 za rok 2010: Lucie Doležalová – *Obscurity and Memory in Late Medieval Latin Manuscript Culture: The Case of the Summarium Bible*; Aleš Novák – *Zázračná věda. Filosofie René Descartesa 1618–1620*. Foto: archiv PI8

Výzkum se pohybuje na jedné straně v oblasti současné kontinentální filosofie, zejména fenomenologie, hermeneutiky a filosofické antropologie, na straně druhé sémiotický výzkum čerpá kromě kontinentálních zdrojů (poststrukturalismus, vizuální studia) i z anglosaské oblasti (teorie komunikace, lingvistika, urbánní antropologie aj.).

Filosofická část programu navazuje na výzkumné granty a projekty (záměry) realizované na Fakultě humanitních studií UK v posledních deseti letech. V centru badatelského zájmu stojí stěžejní otázky filosofie, z jejichž reinterpretace historicky vyrůstají fenomenologie a filosofická antropologie, disciplíny, v jejichž rámci se filosofický výzkum na této fakultě uskutečňuje především. Jsou to zejména otázky po vztahu racionality a smyslovosti, subjektivity a tělesnosti, života a smrtelnosti, „danosti“ světa, povahy fenoménu, neskrytosti a konstituce prostoru a času. Souvisejícími

tematickými oblastmi dalších výzkumů jsou vzájemné vztahy jednání, kreativity a rétoriky, a to jak v oblasti etiky a politiky, tak filosofie umění a estetiky.

Sémiotický výzkum zdůrazňuje poststrukturalistické filosofické přístupy ke zkoumání znaků a komunikačních procesů. V souladu se současnými filosofickými inspiracemi tento výzkum opouští jednoznačnou vázanost na sféru verbálních znaků, kterou byla poznačena strukturalisticky koncipovaná sémiotika, a proniká do oblasti vizuální. Zároveň reflektuje komunikační procesy, které se odehrávají v současné společnosti, a zkoumá proměny typů komunikace, jež způsobuje nástup nových technologií. Ambicí tohoto typu výzkumu je poskytnout společnou filosofickou základnu pro výzkumy, které se při zkoumání znaků a procesů komunikace odvíjejí v široké oblasti sahající od lingvistiky až po antropologii a kognitivní vědy. S využitím metodologických nástrojů

**ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY
(JINÉ SOUČÁSTI) UK:**
Fakulta humanitních studií UK

RADA PROGRAMU:
doc. Karel Novotný, Ph.D. (koordinátor)
doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc.
doc. Lucie Doležalová, Ph.D.
prof. Miroslav Marcelli, Ph.D.
Mgr. Jaroslav Novotný, Ph.D.
doc. PhDr. Jaroslav Vančát, Ph.D.

**POČET AKADEMICKÝCH
A VĚDECKÝCH
PRACOVNÍKŮ:**

35

poststrukturalistické sémiotiky zkoumáme především vztahy reprezentace a interpretace, podoby autorství a kreativity, proměny urbánního prostoru a působení mocenských technologií v současné společnosti.

K programu je přidružen zárodek pracoviště zabývajícího se hermeneutikou starověkých a středověkých textů v různých kulturněhistorických, náboženských a sociálních kontextech. Také tento výzkum je interdisciplinární: spojuje filologii, filozofii, intelektuální dějiny, religionistiku, rukopisná studia atd. Těžištěm zájmu jsou texty spojené s jednotlivými náboženstvími. Jedním ze směrů bádání, které se pracoviště chystá rozvíjet, je digitální filologie.

doc. Karel Novotný, Ph.D.
koordinátor programu

P19 – Interdisciplinární sociální vědy

Program má za cíl podporovat rozvoj problémově orientovaných společenskovedních a humanitních specializací mezioborové povahy, které dosud pevně nezakotvily na domácích akademických pracovištích. Na FHS UK tyto specializace za poměrně krátkou dobu své existence dosáhly kvalitních výzkumných výsledků a navázaly domácí i mezinárodní kontakty, které program P19 dále rozvíjí. Zaměřením na nové mezioborové specializace se vytváří komplementarita k výzkumným programům jiných společenskovedních a humanitních fakult UK a rozšiřuje se spektrum oborů, které jsou na UK pěstovány.

Do programu jsou zapojeny následující obory a problémově orientované interdisciplinární specializace: sociologie vědění, institucí a organizací, genderová studia, studia občanské společnosti a občanského sektoru, studia řízení a supervize v organizacích péče o člověka. Program je koncipován tak, aby tvořil flexibilní rámec pro začleňování dalších rozvíjejících se mezioborových specializací zaměřených především na zkoumání současných proměn vědění, kultury a společnosti. K základním výzkumným tématům patří krize a rekonstrukce institucí moderní společnosti, společenské souvislosti a dopady odborného vědění, zejména společenských a humanitních věd, reprodukce a proměna genderového řádu, sociální inovace a sociální ekonomika, nové formy občanské participace a kolektivního jednání, procesy řízení a kulturní dynamiky v organizacích.

Náplň programu P19 odráží úsilí o provázanost společenskovedních a humanitních přístupů a dosažení rovnováhy mezi výzkumem základní a aplikované povahy. Hojně v něm jsou zastoupeny badatelské projekty, které reflektují současný stav společenskovedního poznání a usilují o jeho aplikaci v oblastech, jako je občanský sektor, sociál-

Akční výzkum: studentský tým v projektu *Divadlo utlačovaných*, prosinec 2012. Foto: Kristýna Svatá

ní ekonomika, rovnost mužů a žen nebo řízení a supervize zdravotnických a sociálních organizací. Uživateli těchto výsledků jsou instituce veřejné správy, mezinárodní a nadnárodní organizace, občanský sektor, korporátní sféra i veřejnost.

Program navazuje na jednu z hlavních linií výzkumného záměru *Antropologie komunikace a lidské adaptace*, řešeného FHS v letech 2005–2011, i na další výzkumné projekty (rámcový program EU, GA ČR aj.). Vědecké aktivity programu jsou otevřené spolupráci s dalšími obory a specializacemi pěstovanými na FHS i jiných fakultách a součástech UK a rovněž na jiných institucích v ČR. K hlavním cílům P19 patří excelence ve vědeckých výsledcích, integrace se světovým výzkumem, omlazování vědeckého personálu a provázání výzkumu s výukou na doktorském a magisterském stupni.

doc. Ing. Karel Müller, CSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Fakulta humanitních studií UK

RADA PROGRAMU:

doc. Ing. Karel Müller, CSc. (koordinátor)

doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.

prof. Miloš Havelka, CSc.

doc. PhDr. Zuzana Havrdová, CSc.

PhDr. Marek Skovajsa, Ph.D.

prof. PhDr. Jan Sokol, CSc., Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

31

P20 – Kulturní, sociální a historická antropologie

Program zčásti navazuje na řešení výzkumného záměru č. 0021620843 *Antropologie komunikace a lidské adaptace* a na dosavadní bádání v oblasti obecné antropologie (zejména ve směrech behaviorální, historické, kulturní a sociální antropologie), historické sociologie a gerontologie. Kromě rozpracování dílčích projektů směřuje k vytvoření prostoru pro analytické a interpretativní propojování humanitněvědních, biologických a lékařských přístupů k lidské existenci.

Jádrem badatelského zaměření jsou podoby lidského chování, (sociálního) jednání a kognice jak co do jejich druhové určenosti (v rámci hominizačního procesu), tak zejména co do jejich historické, kulturní, sociální, generační a skupinové podmíněnosti a variability. Pozornost je zaměřena zejména na kategorie (individuální i skupinové)

paměti, vědomí a (v hodnotových vazbách prožívané) identity, dále na oblast interpersonálních vztahů (partnerské, generační, mezietnické atd.) a vztahů mezi jedincem a sociálními systémy. Ve vazbě na tuto problematiku je věnována pozornost kreativitě (včetně jejich uměleckých podob) a adaptabilitě a jejich vývojové proměně.

Kromě teoretických analýz jsou aplikovány jak kvalitativní (interpretativní) metody, tak metody empirické a kvantitativně-analytické. Jednotlivé studie vycházejí z metod biologické, behaviorálně-evoluční, filosofické, kulturní a sociální antropologie, historických věd (zejména sociálních dějin, dějin mentalit, kulturních dějin a historické antropologie, historické demografie a orální historie), historické sociologie a z metod lékařských věd (např. gerontologie, studia kognitivních poruch

atd.). V uzlových bodech bádání jsou přístupy těchto oborů interdisciplinárně propojovány. Tím se naplňuje jeden z podstatných rysů tohoto programu, jímž jsou antropologická studia situovaná na rozhraní mezi „přírodou“ a „kulturou“.

Jiným významným rysem je studium korelací mezi kulturami a jejich subkulturami a studium mechanismů a (marginalizačních) procesů vzniku těchto (generačních, migrací vznikajících, k sídelním typům vázaných apod.) subkultur. Významnou součástí programu je rovněž studium souvztažností mezi chováním, jednáním a kognitivními schopnostmi individuů a socio-kulturními systémy v jejich dějinné proměně.

doc. PhDr. Jan Horský, Ph.D.
koordinátor programu

Diskuse nad texty (doc. PhDr. Zuzana Jurková a doc. PhDr. Jan Horský, Ph.D.). Foto: archiv P20

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Fakulta humanitních studií UK
Fakulta sociálních věd UK

RADA PROGRAMU:

doc. PhDr. Jan Horský, Ph.D. (koordinátor)
Dr. Phil. Mgr. Pavel Himl
doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.
prof. PhDr. Josef Kandert, CSc.
doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, Ph.D.
doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.
doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

56

P21 – Dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti

Publikace k dějinám UK vydané Ústavem dějin UK a archivem UK. Foto: archiv P21

Na zkušenosti z úspěšného řešení části výzkumného záměru MSM 0021620827 *České země uprostřed Evropy v minulosti a dnes* (dějiny vzdělanosti) navazujeme novým programem *Dějiny univerzitní vědy a vzdělanosti* ve shodě s Dlouhodobým záměrem Ústavu dějin Univerzity Karlovy a archivu Univerzity Karlovy (ÚDAUK). Jednou ze základních premis tohoto záměru je širěji zaměřená spolupráce s jinými pracovišti zabývajícími se podobnou tematikou; v tomto projektu spojí své síly odborníci z Ústavu dějin UK a archivu UK se specialisty z Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků I. lékařské fakulty UK (ÚDLCJ). Soustředíme se na historii pražské univerzity, dalších vysokých škol i vědeckých institucí v širokém chronologickém záběru, s akcentem na období od raného novověku do současnosti. Univerzitní dějiny (dějiny instituce jako celku a jejích součástí, dějiny vědních oborů, dějiny studentstva, předpoklady a působení

univerzity ve společnosti) zkoumáme v širších kontextech sociálních, kulturních a politických dějin. Velkou roli hraje komparativní metoda, zejména při studiu vývoje a funkce střeoevropských univerzit v období nacionálních, politických a ideologických konfliktů 19. a 20. století, především na podkladě už ověřené spolupráce s univerzitami v Lipsku, Krakově a Vídni. Vědecký tým Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků I. LF UK už po řadu let s pracovníky ÚDAUK úspěšně řeší úkoly z oblasti historie medicíny a lékařských fakult.

Pro tento program je jak Ústav dějin UK a archiv UK, tak Ústav dějin lékařství a cizích jazyků I. LF UK velmi dobře vybaven materiálně (archivní fondy, bohaté knihovny, vlastní recenzovaný časopis) i personálně (erudovaní pracovníci již v tomto oboru publikovali řadu vědeckých prací). V současném perspektivním vědeckém týmu kooperují starší zkušení

**ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY
(JINÉ SOUČÁSTI) UK:**
Ústav dějin Univerzity Karlovy a archiv
Univerzity Karlovy
I. lékařská fakulta UK

Rada programu:
doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.
(koordinátorka)
Mgr. Petr Cajthaml
Mgr. Karel Černý, Ph.D.
PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D.
doc. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.
PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.

**POČET AKADEMICKÝCH
A VĚDECKÝCH
PRACOVNÍKŮ:**
11

badatelé s mladší generací. Výzkum nakonec mimo jiné vyústí v sepsání nových přehledných dějin Univerzity Karlovy, které (zejména metodologicky a interpretačně) rozšíří a doplní poznatky obsažené v *Dějínách Univerzity Karlovy I–IV* (vydány ÚDAUK v Nakladatelství Karolinum v letech 1996–1998). Do projektu jsou zapojeni i další pracovníci ÚDAUK a ÚDLCJ, jednak prostřednictvím dílčích výzkumných prací a řešerší, jednak přípravou podkladů v knihovnách a archivu. Zároveň počítáme se zapojením externistů (např. specialistů na dějiny jednotlivých institucí, vědních oborů apod.) i studentů. Specifickým úkolem odborníků z Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků I. LF je kromě podílu na dějinách UK vytvoření biografického slovníku z období 1945–2008 a vydání specializovaných monografií.

doc. PhDr. Ivana Čornejová, CSc.
koordinátorka programu

P22 – Teoretický výzkum komplexních jevů

Centrum pro teoretická studia (CTS) se dlouhodobě věnuje výzkumu těch jevů, které svou komplexitou přesahují rámce jednotlivých vědních disciplín, čímž si vynucují transdisciplinární spolupráci. Příklady těchto jevů jsou struktura a dynamika biosféry ve velkých časových a prostorových měřítkách, vývoj krajiny a lidské společnosti ve vzájemné interakci, růst měst a suburbánního prostoru, kolapsy komplexních systémů a společenství nebo kolektivní rozhodování v rozvinutých společnostech. Studiu podobných jevů se věnoval úspěšný výzkumný záměr CTS *Teoretický výzkum komplexních jevů ve fyzice, biologii a vědách o společnosti*.

Dlouhodobě se věnujeme zejména následujícím oblastem výzkumu:

1. Matematické přístupy ke komplexitě a komplexita v matematice,
2. Komplexita ve fyzikálních systémech a uplatnění fyzikálních metodologií v matematice a biologii,
3. Komplexita ekologických systémů ve velkých prostorových a časových měřítkách,

4. Komplexita a provázanost historického vývoje přírody a člověka, studovaná paleoekologickými přístupy,
5. Makroskopický výzkum struktury a dynamiky vývoje současných měst,
6. Komplexní jevy v současné společnosti ve světle sociálních studií věd a technologií.

Metodické přístupy tak zahrnují širokou škálu postupů od vlastního terénního výzkumu přes statistické analýzy rozsáhlých databází až po matematické modelování. Náš způsob studia komplexních jevů je ovšem unikátní tím, že se neomezuje na studium komplexních jevů z hlediska jednotlivých disciplín a dodatečnou syntézu těchto partikulárních pohledů, ale zaměřuje se zejména na budování teorie, tedy obecných rámců, jejichž prostřednictvím lze na příslušné jevy nahlížet a interpretovat je. Intenzivně na tomto poli spolupracujeme se zahraničními pracovišti (hlavně v USA a Velké Británii, ale i v jiných evropských zemích), kde je téma komplexity odedávna studováno hlavně

z matematického hlediska a prostřednictvím počítačových simulací. V CTS má tento přístup také své místo, větší důraz ale klademe na hledání společných rysů komplexních jevů v různých disciplínách.

V posledních letech jsme o těchto věcech publikovali desítky článků v časopisech s impakt faktorem (včetně špičkových mezioborových časopisů, jako jsou Nature nebo PNAS) a řadu knih (z nichž některé v mezinárodních nakladatelstvích, např. Cambridge University Press). Pracovní kolektiv CTS spojuje transdisciplinární bádání s vysokou odborností v jednotlivých disciplínách a je průběžně a cíleně omlazován. Další rozvoj teorie komplexních jevů jako oboru rozvíjeného v CTS tak slibuje značný badatelský i pedagogický přínos.

doc. David Storch, Ph.D.
koordinátor programu

Studium komplexních jevů v ekologii zahrnuje i terénní výzkum v geograficky vzdálených oblastech. Koordinátor programu doc. David Storch analyzuje data v terénní internetové kavárně uprostřed savany v jihoafrické Namibii. Foto: archiv P22

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Centrum pro teoretická studia

RADA PROGRAMU:

doc. David Storch, Ph.D. (koordinátor)

prof. Petr Kůrka, CSc.

prof. Roman Kotecký, DrSc.

Petr Pokorný, Ph.D.

doc. Zdeněk Konopásek, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

14

P23 – Ekonomie a finance

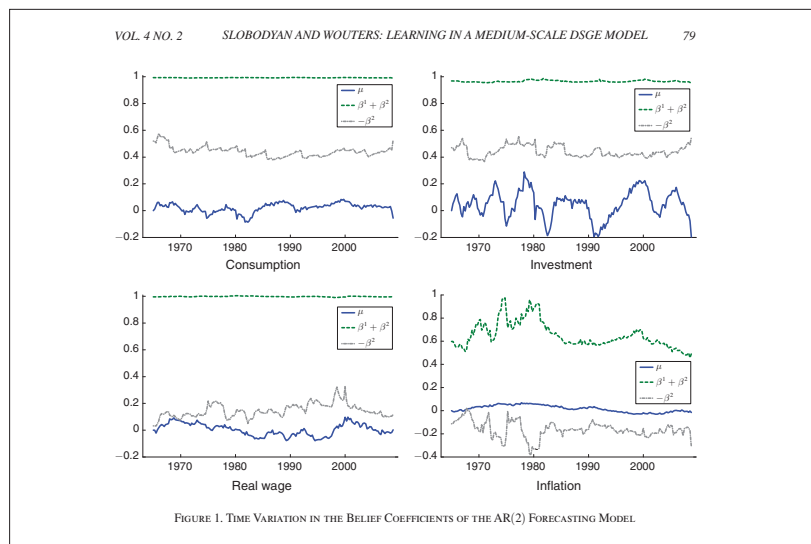

FIGURE 1. TIME VARIATION IN THE BELIEF COEFFICIENTS OF THE AR(2) FORECASTING MODEL

Výňatek z publikované práce P23. Foto: archiv P23

Program Ekonomie a finance společně realizují CERGE UK a Institut ekonomických studií (IES) FSV UK. Je zaměřen na výzkum v oborech ekonomie, ekonometrie a finance a na udržení rozsahu a kvality výzkumu.

CERGE UK a IES i v minulosti v rámci UK úzce spolupracovaly na doktorandském výzkumu v rámci soutěže GA UK, na projektu univerzitního centra excelence *Center for Advanced Economic Studies* a na celé řadě neformálních aktivit a dalších projektů (mj. v Centru excelence GA ČR, při realizaci doktorských studií, vzájemné výuce a smluvní spolupráci při realizaci akreditovaných programů). Program je zaměřen na podporu publikování v předních světových časopisech oboru ekonomie, ekonometrie a financí. V rámci programu pokračujeme v úzké spolupráci mezi seniorními a juniorními vědeckými pracovníky obou pracovišť a udržujeme spolupráci s významnými mezinárodními pracovišti ve světě.

Již v prvním roce trvání společného projektu se výzkumným týmům z obou pracovišť podařilo dosáhnout vynikajících výsledků. Jmenovitě se jedná o deset publikací ve vý-

znamných zahraničních časopisech (podle indexu AIS), z nichž pět patří mezi absolutní světovou špičku v oboru ekonomie: *American Economic Journal* (AIS 6,955/IF 3,8), *American Economic Review* (AIS 5,674/IF 2,693), *Review of Economics and Statistics* (AIS 4,397/IF 2,664), *Journal of Econometrics* (AIS 2,839/IF 1,349) a *Economic Journal* (AIS 2,715/IF 1,945). V oblasti společenských behaviorálních věd (ekonomie, sociologie, psychologie) jde o zcela jedinečné publikační úspěchy na světové úrovni, které v takovém rozsahu nemají v Česku obdobu. Témata těchto článků zahrnují např. ustanovení behaviorálních základů mikroúvěru (finančního produktu oceněného Nobelovou cenou míru) pomocí metod experimentální ekonomie, srovnání vlivu různých rozvojových politik na efektivitu domácích a zahraničních podniků v České republice a v Rusku, stanovení empirické relevance středně velkého monetárního dynamického modelu s účastníky formujícími svá očekávání pomocí malých předpovědních modelů obnovovaných Kalmanovým filtrem, kvantitativní teoretickou analýzu daňové reformy s rovnou daní v bohatém dynamickém modelu obsahujícím distribuce spotřebitelů a podnikatelů nebo odvození

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Centrum pro ekonomický výzkum
a doktorské studium (CERGE UK)
Fakulta sociálních věd UK

RADA PROGRAMU:

doc. Ing. Michal Kejak, M.A., CSc. (koordinátor)
doc. PhDr. Roman Horváth, M.A., Ph.D.
prof. Ing. Karel Janda, M.A., Dr., Ph.D.
doc. Ing. Štěpán Jurajda, Ph.D.
prof. RNDr. Jan Ámos Víšek, CSc.
doc. Krešimir Žigic, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

60

nového statistického modelu s praktickým využitím, vhodného pro osobní nebo firemní rozhodování při komplexním formování strategie volby při zohlednění očekávaných strategií jiných firem.

CERGE UK a IES jsou v oboru zdaleka nejlepší výzkumná pracoviště v celé České republice. Systém bodového hodnocení vědy a výzkumu PRVOUK, který je zásadně nevhodný pro hodnocení kvality výzkumu v oblasti společenských věd, však v roce 2012 vedl k výraznému poklesu institucionální podpory pro CERGE UK i IES FSV UK. V dalším období bude zřejmě tento trend nadále pokračovat, i když alespoň pro rok 2013 budou rozpočty těchto institucí udrženy na stávající úrovni z roku 2012 díky prostředkům koheze a dlouhodobé podpory další činnosti součástí. Společný výzkumný program CERGE UK a IES proto nemůže mít rozvojový ani prohlubující charakter. Jde a půjde tak především o snahu na oborově nejlepších pracovištích v celé České republice udržet původní rozsah a dosavadní vysokou kvalitu výzkumu.

doc. Ing. Michal Kejak, M.A., CSc.
koordinátor programu

P24 – Molekulová, buněčná a patofyziologická podstata nemocí

Program navazuje na dlouhodobé výzkumné zaměření pracovišť a předchozí úspěšnou spolupráci jednotlivých týmů. Jeho cílem je prohloubit existující spolupráci pracovišť, pokračovat na kvalitativně vyšší úrovni v prioritním získávání nových poznatků o molekulových příčinách a mechanismech u širokého spektra lidských nemocí a objasňovat některé související fyziologické vývojové a adaptační mechanismy. K výzkumu slouží různé modelové systémy, včetně bakterií, bezobratlých, tkáňových kultur a myši. Program navazuje na stávající metodické zázemí a rozvíjí metody genomické, proteomické a metabolické, včetně analýzy dat bioinformatickými nástroji, využívá expresi a charakterizaci normálních i mutantních proteinů v heterologních systémech, analýzy organel, tkání a buněčných kultur pomocí konfokální mikroskopie, histochemických, imunologických a elektronoptických metod a práci se zvířecími modely.

V programu řešíme následující tematické okruhy:

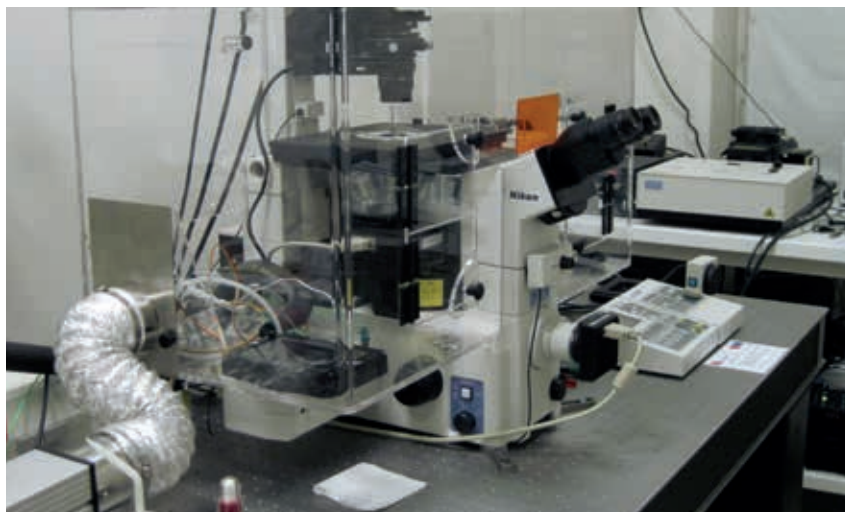
1. *Dědičně podmíněné nemoci*: identifikace genetických příčin a studium mechanismů u širokého spektra vzácných onemocnění (např. nemoci ledvin,

myokardu, předního segmentu oka); charakterizace genetické architektury vybraných komplexních onemocnění; vývoj nových diagnostických metod založených na metodách genomového sekvenování; studium mechanismů u dědičných poruch metabolismu lysosomů a mitochondrií, u poruch glykosylace a intermediárního metabolismu železa, hemu, purinů a sírných sloučenin.

2. *Vývojové, epigenetické a adaptační mechanismy*: normální a patologická diferenciacce a proliferace buněk včetně buněk kmenových; regulace transkripce, posttranslační modifikace proteinů a biogeneze mikroRNA; adaptační reakce buněk a tkání na fyzikálně chemické faktory a interakce buněk s nanomateriály.
3. *Interakce mikroorganismů a hostitele*: biologie vybraných bakterií a prvoků; patogeneze vybraných infekčních onemocnění; reakce hostitele při interakcích s viry, priony, bakteriemi a prvoky.
4. *Etické aspekty molekulové medicíny*: etické problémy regenerativní medicíny, biobankingu, etická dilemata genetiky a genomiky.

Na národní úrovni tento program přispívá k rozvoji výše uvedených vědních oblastí a k výchově Ph.D. studentů. Dále bude tvořit pilíř pro vědecké týmy i pro servisní laboratoře v Biocentru Kampusu Albertov a pro perspektivní tzv. velkou infrastrukturu Národního centra lékařské genomiky. Na úrovni mezinárodní prohlubuje publikační výsledky tohoto základního výzkumu porozumění patofyziologickým mechanismům u vybraných nemocí. Některé ze získaných poznatků bude pak možné následně využít i v praxi pro úspěšnou diagnostiku, léčbu a prevenci lidských onemocnění.

prof. MUDr. Viktor Kožich, CSc.
koordinátor programu

Konfokální mikroskop uzpůsobený k pozorování živých buněk v Laboratorii pokročilé mikroskopie ÚDMP. Foto: archiv P24

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

I. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Viktor Kožich, CSc.
(koordinátor)
prof. MUDr. Jiří Zeman, DrSc.
prof. MUDr. Pavel Martásek, DrSc.
Ing. Stanislav Kmoch, CSc.
doc. MUDr. Martin Vokurka, CSc.
doc. MUDr. Tomáš Stopka, Ph.D.
prof. MUDr. Michal Holub, Ph.D.
MUDr. Ivan Šebesta, CSc.
Ing. Karel Holada, Dr.
doc. MUDr. PhDr. Jan Payne, Ph.D.

**POČET AKADEMICKÝCH
A VĚDECKÝCH
PRACOVNÍKŮ:**

119

P25 – Komplikace metabolických chorob

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY UK:

I. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc. (koordinátor)

prof. MUDr. Martin Haluzík, DrSc.

prof. MUDr. Karel Pavelka, DrSc.

doc. MUDr. Ondřej Šeda, Ph.D.

prof. MUDr. Vladimír Tesař, DrSc.

prof. MUDr. Libor Vítek, CSc.

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc.

prof. MUDr. Aleš Žák, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

133

Program P25 navazuje na dva předchozí výzkumné záměry (MSM 0021620807 z let 2005–2011 a J13/98 111100002 z let 1998–2004), které též řešily problematiku komplikací metabolických chorob. Jedná se o dlouhodobé zaměření jedné z nosných oblastí výzkumu na I. lékařské fakultě UK. V programu analyzujeme patogenetické mechanismy a identifikujeme nové biomarkery, které se mohou uplatňovat při rozvoji komplikací metabolických chorob hromadného výskytu se zaměřením zejména na diabetes mellitus, obezitu,

dyslipoproteinemii, nemoci ledvin, nemoci trávicího traktu a revmatologická onemocnění včetně osteopatií. Zároveň se jedná o vzájemnou interakci metabolických stavů či nemocí. Analýza biomarkerů umožňuje jednak zhodnotit rizika rozvoje komplikací jako přímých následků metabolických chorob, jednak posoudit jejich přínos pro časnou diagnostiku a účinnost terapie a potenciální využití i pro zhodnocení opatření v prevenci komplikací.

Celý program zahrnuje čtyři nosné oblasti (jednu experimentální a tři klinické), na nichž se podílí celkem 22 pracovníků.

Experimentální oblast je zaměřena na klíčové patogenetické mechanismy rozvoje komplikací po stránce histologické, vývojové a genetické, včetně poznání úlohy regulačních molekul. K tomu se využívají biomodely. Pozornost věnujeme cévním změnám včetně aterosklerózy, vlivu metabolických faktorů na funkci hepatocytů a regulačním mechanismům.

První z klinických oblastí zkoumá vztah metabolických chorob hromadného výskytu (zejména diabetu, obezity a dyslipoproteinemii) k cévním a orgánovým komplikacím. Předmětem studia je jejich interakce s trávicím traktem, včetně regulačních (hormonálních) mechanismů. Speciální oblasti jsou endokrinopatie, které se mohou asociovat

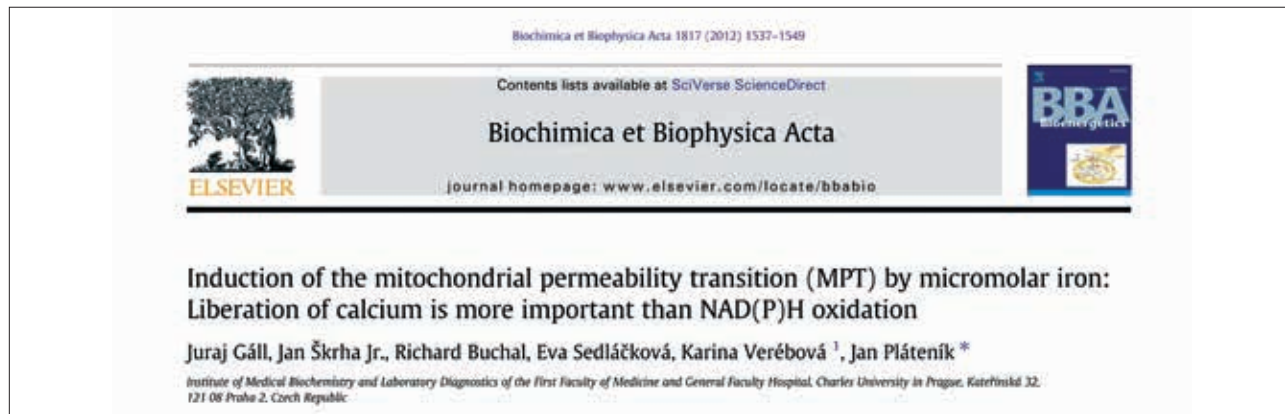
s uvedenými metabolickými chorobami a ovlivňovat hormonální aktivitou rozvoj cévních komplikací a orgánových změn.

Druhou klinickou oblastí jsou onemocnění ledvin ve vztahu k systémovým změnám. Výzkum zahrnuje studium genetických, imunologických a biochemických změn, které mohou napomoci hlubšímu poznání patogeneze a současně mohou vést k novým terapeutickým postupům a k prevenci komplikací.

Třetí klinická oblast zahrnuje výzkum interakcí jedince s vnějším prostředím, a to se zřetelem na již přítomné chronické metabolické nemoci. Studujeme jednak vlivy infekční, jednak expozice profesionálním noxám.

Řešení vede k novým poznatkům z patogeneze komplikací metabolických chorob, zejména v oblasti molekulárněbiologické a nových biomarkerů (základní výzkum). Tyto poznatky se uplatní v časně diagnostice iniciálních změn sledovaných komplikací a při posouzení efektů terapie (intervenční studie), jakož i při prevenci komplikací (aplikovaný výzkum). Se získanými poznatky se počítá jako se zdrojem pro nové diagnostické a terapeutické algoritmy.

prof. MUDr. Jan Škrha, DrSc.
koordinátor programu

Článek Ph.D. studentů programu P25. Foto: archiv P25

P26 – Neuropsychiatrické aspekty neurodegenerativních onemocnění

Neurodegenerativní onemocnění jsou charakterizována progresivním postižením funkce a zánikem nervových buněk. Pro výrazný nárůst jejich výskytu v souvislosti se stárnutím populace vyspělých zemí patří neurodegenerace mezi hlavní priority evropského biomedicínského výzkumu. Ve spolupráci výzkumných skupin Neurologické a Psychiatrické kliniky s dalšími týmy I. LF UK program rozvíjí perspektivní směry studia neurodegenerativních mechanismů zejména u Parkinsonovy a Huntingtonovy nemoci a dalších extrapyramidových onemocnění, Alzheimerovy a Pickovy nemoci a dalších demencí, roztroušené sklerózy, psychotických poruch, poruch nálady a dalších neuropsychiatrických onemocnění včetně poruch spánku a bdění. Program navazuje na končící výzkumný záměr MSM 0021620849.

Díličí témata a cíle programu řadíme do dvou oblastí. Prvá, převážně klinicko-výzkumná oblast zahrnuje klinické, neuropsychologické, elektrofyziologické a funkčně-

-zobrazovací studie u neurodegenerativních onemocnění. Jedná se zejména o výzkum kognitivních, řečových, okohybných a autonomních poruch, poruch stability, chůze a dalších pohybových stereotypů ve srovnání s fyziologickým stárnutím. Do této oblasti patří studium efektů hluboké mozkové stimulace, jednotkové neuronální aktivity bazálních ganglií a kortikální, subkortikální a míšní excitability. Dále je předmětem programu studium metabolických, endokrinních, behaviorálních a kognitivních změn u poruch příjmu potravy a komorbidních onemocnění (poruchy pozornosti s hyperaktivitou, poruchy osobnosti, agresivita, závislost) a u poruch regulace spánku a bdění, narkolepsie a dalších spánkových poruch. Patří sem také analýzy diagnostických markerů a vztahů mezi vybranými klinickými, neuropsychologickými, genetickými, imunologickými a zobrazovacími parametry demyelinizačních onemocnění s cílem upřesnit podíl neurodegenerace a dalších patogenetických mechanismů, zlepšit detekci onemocnění a prognostické hodnocení možností imuno-

modulační a symptomatické léčby. Druhou oblastí zájmu programu je laboratorní a experimentální výzkum vztahů mezi klinickými projevy psychopatologie a jejich funkčními a strukturálními korelátory na molekulární a buněčné úrovni s cílem jednak sledovat děje na úrovni mozku, autonomního nervového systému, biologických rytmů a endokrinního a imunitního systému, které doprovázejí specifické psychopatologické procesy (vznik a progresse degenerativních demencí, depresivní poruchy, schizofrenie), jednak nalézt biologické znaky onemocnění a nitrobuněčné cíle působení nových psychofarmak. Patří sem i studium farmakokinetiky a farmakodynamiky léčiv pro objektivizaci terapeutické účinnosti, studium biotransformace tox, markerů oxidačního stresu a metabolitů významných z hlediska možného podílu environmentálních toxinů a návykových látek na neurodegeneraci.

prof. MUDr. Evžen Růžička, DrSc., FCMA
 koordinátor programu

Autoři	Název	Reference	IF
Holiga S., Möller H. E., Sieger T., Schroeter M. L., Jech R., Mueller K.	Accounting for Movement Increases Sensitivity in Detecting Brain Activity in Parkinson's Disease.	PLoS ONE 2012;7(5):e36271	4.092
Růžička F., Jech R., Nováková L., Urgošík D., Vymazal J., Růžička E.	Weight gain is associated with medial contact site of subthalamic stimulation in Parkinson's disease.	PLoS ONE 2012;7(5):e38020	4.092
Jech R., Mueller K., Urgošík D., Sieger T., Holiga Š., Růžička F., Dušek P., Havránková P., Vymazal J., Růžička E.	The subthalamic microlesion story in Parkinson's disease: electrode insertion-related motor improvement with relative cortico-subcortical hypoactivation in fMRI.	PLoS ONE 2012;7(11):e49056	4.092
Serranová T., Jech R., Marti M. J., Modreanu R., Valldorola F., Sieger T., Růžička E., Valls-Solé J.	A loud auditory stimulus overcomes voluntary movement limitation in cervical dystonia.	PLoS ONE 2012;7(10):e46586	4.092
Kalinčík T., Vaněčková M., Týblová M., Krásenský J., Seidl Z., Havrdová E., Horáková D.	Volumetric MRI markers and predictors of disease activity in early multiple sclerosis: a longitudinal cohort study.	PLoS ONE 2012;7(11):e50101	4.092
Růžička E., Nováková L., Jech R., Urgošík D., Růžička F., Haluzík M.	Decrease in Blood Cortisol Corresponds to Weight Gain following Deep Brain Stimulation of the Subthalamic Nucleus in Parkinson's Disease	Stereotact Funct Neurosurg 2012;90:410–411	1.849
Bezdiček O., Moták L., Axelrod B. N., Preiss M., Nikolai T., Vyhňálek M., Poreh A., Růžička E.	Czech version of the trail making test: normative data and clinical utility.	Arch Clin Neuropsychol. 2012;27(8):906–14.	2.178
Nevšimalová S., Pisko J., Bušková J., Kemlink D., Příhodová I., Šonka K., Skibová J.	Narcolepsy: clinical differences and association with other sleep disorders in different age groups	J Neurol (v tisku)	3.853
Jech R., Mueller K., Schroeter M. L., Růžička E.	Levodopa increases functional connectivity in the cerebellum and brainstem in Parkinson's disease.	Brain (v tisku)	9.457
Hroudová J., Fišar Z., Raboch J.	Mitochondrial functions in mood disorders	In: Mood Disorders. ISBN 980-953-307-873-6. (v tisku)	

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

I. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Evžen Růžička, DrSc., FCMA

(koordinátor)

prof. RNDr. Zdeněk Fišar, CSc.

prof. MUDr. Eva Havrdová, CSc., FCMA

doc. MUDr. Robert Jech, Ph.D.

prof. MUDr. Soňa Nevšimalová, DrSc., FCMA

prof. MUDr. Hana Papežová, CSc.

prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.

prof. MUDr. Karel Šonka, DrSc.

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., FCMA

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

43

P27 – Komplexní onkologický program

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

1. Lékařská fakulta UK
3. Lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Aleksi Šedo, DrSc.
(koordinátor)
prof. MUDr. Karel Smetana, DrSc.
prof. MUDr. Václav Mandys, CSc.
prof. RNDr. Jan Kovář, DrSc.
prof. MUDr. Robert Gürlich, CSc.
doc. MUDr. Tomáš Kozák, Ph.D.
prof. RNDr. Ivan Raška, DrSc.
doc. MUDr. Jan Plzák, Ph.D.
doc. MUDr. Milada Kohoutová, CSc.
prof. MUDr. Zdeněk Krška, CSc.
prof. MUDr. Luboš Petruželka, DrSc.
prof. MUDr. Marek Trněný

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

Akademičtí a vědeckí pracovníci: 170

Program navazuje na výzkumný záměr MSM 0021620808, který přispěl ke spolupráci I. a 3. LF UK v oblasti onkologického výzkumu. Program pokrývá oblast základního i aplikovaného výzkumu a spojuje teoretická, preklinická a klinická pracoviště I. LF a 3. LF UK. Konsorcium navrhovatelských pracovišť představuje nejširší onkochirurgickou základnu v republice s návazností na evropský konsorciální projekt Biobanking, GLYCO-PHARM a infrastrukturální evropský projekt BIOCEV se zcela unikátním zázemím pro řešení programu.

V programu jsou studovány mechanismy regulací základních buněčněbiologických programů souvisejících s onkogenezi (apoptosa, proliferace a diferenciaci, adheze, migrace, invaze, epiteliálně-mesen-

chymová transice). Validitu dosažených výsledků základního a orientovaného výzkumu ověřujeme na klinickém materiálu, především z oblasti solidních tumorů dospělého věku. Poznání funkcí klíčových regulačních molekul a nalezení biochemických mechanismů umožní identifikovat nové specifické diagnostické a individualizované terapeutické cíle. Pro naplnění tohoto záměru je nezbytný komplexní přístup, zohledňující úroveň genetické, epigenetické i funkční. Je zjevné, že vznik a rozvoj nádoru souvisí mimo jiné s poruchami komunikace řady buněčných populací, včetně transformovaných kmenových buněk adultních tkání a netransformovaných buněk hostitele. Z hlediska rozvoje nádoru jsou významné zejména faktory ovlivňující neovaskularizaci nádorové tkáně, interakce nádorových a stromálních buněk a reakce imunitních buněk v nádoru. Pochopení komunikace buněk v nádorovém mikroprostředí a studium vztahu mezi nádorem a jeho hostitelem z pohledu tzv. *buněčné ekologie* přispívá k návrhu inovativních terapeutických konceptů, umožňujících cílit nikoli pouze individuální buněčnou (sub)populaci, ale i interakci mezi normálními a nádorovými buňkami. Vývojový pohled zlepší pochopení buněčných interakcí ovlivňujících progresi a další šíření nádoru. V rámci aplikační části programu budou identifikovány nové genetické faktory a analyzována úloha nalezených kandidátních genů při vzniku solidních nádorů.

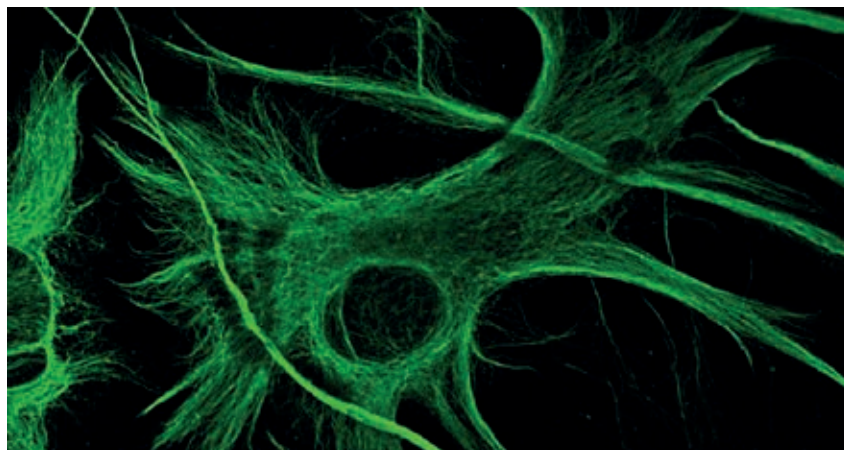
vány nové genetické faktory a analyzována úloha nalezených kandidátních genů při vzniku solidních nádorů.

Pro výzkumné účely používáme *in vitro* modely (primární kultury nádoru, stabilní buněčné linie), zvířecí modely a vzorky nádorů z bioptických a nekroptických vyšetření. Analýzy zahrnují detekci miRNA v nádorech a v séru nemocných s nádorovým onemocněním, analýzu aktivačních, koaktivačních a inhibičních receptorů nádorových buněk a hodnocení protinádorové imunity pro možnosti využití získaných poznatků pro protinádorovou vakcinaci. Studujeme metastazaci nádorů a cirkulující nádorové buňky.

Získané poznatky povedou k vytvoření nových diagnostických a potenciálně terapeutických technologií s patentovatelným potenciálem se snahou o komercializaci.

Vzhledem k univerzitnímu charakteru účastníků konsorcia plánujeme široké zapojení pre- i postgraduálních studentů do výzkumu a rychlý přenos výsledků výzkumu nejen do praxe, ale i do pregraduální výuky.

prof. MUDr. Aleksi Šedo, DrSc.
koordinátor programu

Transformované gliální buňky v kultuře. Foto: archiv P27

P28 – Stomatologická onemocnění, výskyt, mechanismy, prevence, léčba, interakce

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

1. Lékařská fakulta UK

2. Lékařská fakulta UK

3. Lékařská fakulta UK

Lékařská fakulta UK v Hradci Králové

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Jana Dušková, DrSc.

(koordinátorka)

RNDr. Pavel Bradna, CSc.

prof. MUDr. Zdeněk Broukal, CSc.

doc. MUDr. Hana Hubálková, Ph.D.

prof. MUDr. Jiří Mazánek, DrSc.

prof. MUDr. Daniela Pelclová, CSc.

RNDr. Štěpán Podzimek, Ph.D.

prof. MUDr. Vladimír Bencko, DrSc.

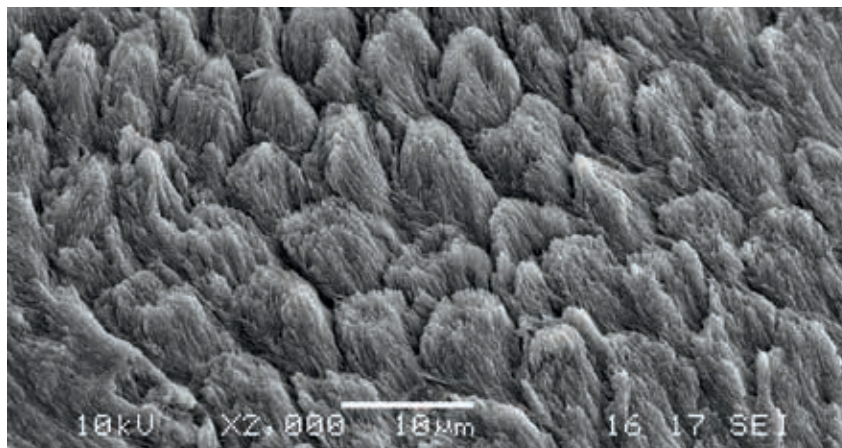
prof. MUDr. Tatjana Dostálová, DrSc.

doc. MUDr. Eva Gojišová

doc. MUDr. Radovan Slezák, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

48

Povrch adheziva s vysokou adhezí, které dokonale kopírovalo prismatický povrch naleptané skloviny.
Foto: RNDr. Pavel Bradna, CSc.

Program má pět vzájemně propojených rovin podle objektu studia, metodických přístupů a směřování výstupů a pokrývá základní tematické okruhy problematiky orálního zdraví populace ve vztahu k lokálním, systémovým i environmentálním rizikům.

1. Orální zdraví populace, systém stomatologické péče. Celostátní šetření orálního zdraví a ošetření vybraných věkových kategorií (5, 12, 15, 35–44, 65–74 let) populace ČR jsou prováděna s tříletou periodicitou; průběžné analýzy objemu a struktury stomatologické péče se realizují každoročně analýzou datových souborů VZP o poskytnuté stomatologické péči.

2. Laboratorní metody sledování rizika zubního kazu a onemocnění parodontu. Program je zaměřen na studium molekulárněchemických a biologických determinant mikrobiálního agens a imunitní odpovědi při vzniku a průběhu nejfrekventovanějších poruch orálního zdraví (zubní kaz a onemocnění parodontu) a na průkaz úlohy parodontálních mikroorganismů při vzniku/rozvoji systémových onemocnění.

3. Laboratorní sledování fyzikálně-chemických vlastností dentálních materiálů. Tato výhradně laboratorní část programu je zaměřena především na studium možností reparace defektů a zvýšení odolnosti skloviny remineralizačními a reparativními přípravky, na neinvazivní reparace iniciální kazivé léze nanočásticemi fluoroapatitu a na prověření účinků adhezivních systémů v prostředí s korozními účinky.

4. Studie expozice organismu těžkým kovům z dentálních slitin používaných ke konzervačnímu a protetickému ošetření a sledování profesní expozice kovům. Klinicko-laboratorní metody sledování nežádoucích účinků kovových materiálů používaných ve stomatologii mají za cíl objektivizovat diagnostiku lokálních

i systémových obtíží a propracovat možnost jejich predikce. Ve spolupráci s Klinikou pracovního lékařství I. LF UK se program zaměří na výzkum Ti i TiO₂, které jsou používány v řadě aplikací nejen ve stomatologii, ale i v kosmetice a potravinářství. Riziko rtuti amalgamového původu pro jedince i pro životní prostředí studujeme společně s Ústavem hygieny a epidemiologie (ÚHE) I.LF UK.

5. Komplexní preventivní péče a klinická rehabilitace pacientů s onemocněními dutiny ústní a orofaciálního systému, péče o pacienty s onkologickým onemocněním hlavy a krku. Program se zaměřuje na studium onemocnění orofaciálního systému zánětlivého a onkologického původu, poruchy a onemocnění čelistního kloubu, možnostmi ortognátní chirurgie a využití laseru v nových modifikacích. Pokračujeme v účasti v epidemiologických multicentrických mezinárodních studiích zhoubných novotvarů hlavy a krku (ve spolupráci s ÚHE I. LF UK). Dalším z výzkumných témat této části programu je propracovávání diagnostických a ošetřovacích technologií soustředěných pod pojmem *minimálně invazivní stomatologie*.

prof. MUDr. Jana Dušková, DrSc.
koordinátorka programu

P29 – Dětská a vývojová neurologie

Základem programu je více než čtyřicetiletá tradice výzkumu vývoje dítěte na UK, realizovaná na 2. LF UK ve FN Motol. Dominantou jsou vzájemně propojené neurovědní programy zahrnující problematiku postižení centrálního i periferního nervového systému od novorozeneckého období přes dospívání až po stárnutí. V současné době se na tomto výzkumu podílí Klinika dětské neurologie, Neurologická klinika, Neurochirurgická klinika dětí a dospělých a Ústav neurověd ve spolupráci s Komplexním centrem pro epilepsie, Centrem dědičných neuropatií a Kognitivním centrem. Pracovní provázanost klinických a výzkumných týmů vytváří předpoklady pro koncept aplikovaného výzkumu orientovaného jak na aktuální potřeby pacienta, tak na perspektivní inovace směřující k novým biomedicínským poznatkům. Program vychází jednak z předchozích úspěšných

grantových projektů řešících časnou identifikaci a intervenci u závažných vývojových poruch centrálního i periferního nervového systému, jednak ze stávajících i připravovaných evropských projektů. V rámci programu PRVOUK chceme v horizontu pěti let dosáhnout zřetelného zlepšení mezinárodní pozice a dlouhodobě udržitelné schopnosti konkurence, zejména prostřednictvím splnění následujících dílčích programů.

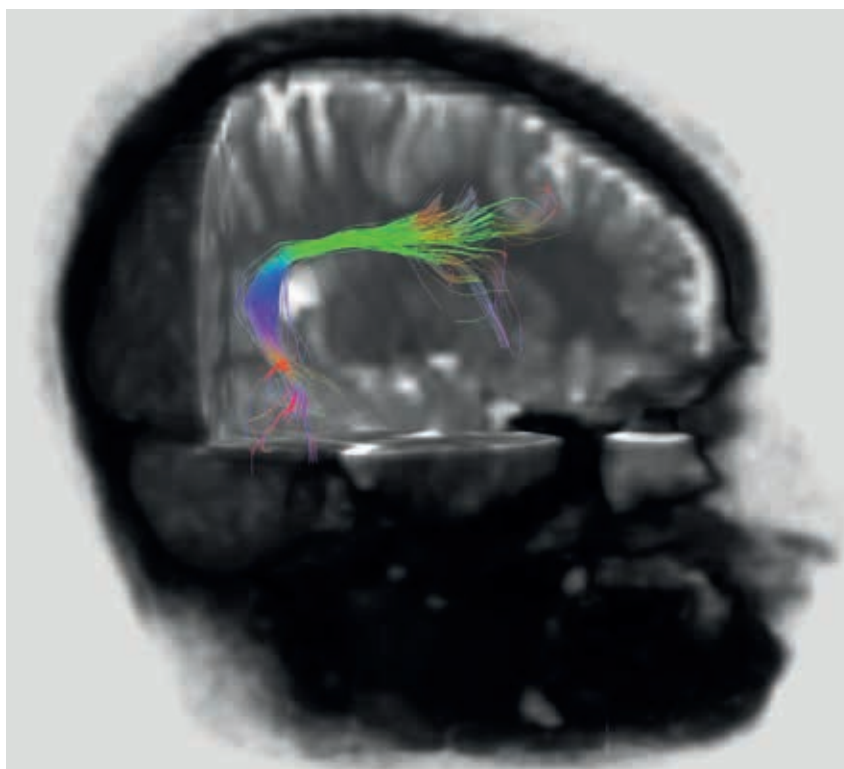
Epileptologický program je zaměřen na výzkum v oblasti neurozobrazovacích technik (MR spektroskopie, fMRI, DTI traktografie, SISCOM, FDG-PET), dále na výzkum v oblasti matematické analýzy skalpového i intrakraniálního EEG signálu a na zdokonalení operačních technik u pacientů s epilepsií (koregistrace neurozobrazovacích testů pro účely neuronavigace). Aktuální prioritou je ověřování efektivity

epileptochirurgie u pacientů s kortikální dysplasií asociovanou s TSC a analýzy extracelulárních parametrů resekované mozkové tkáně.

Neurovývojový program je recentně zaměřen na vývojové poruchy řeči (dysfázie), kde je hlavním cílem výzkumu hledání klinických, funkčních (EEG) a strukturálních (DTI) propojení řečových center i specifických vývojových změn konektomu u postižených a zdravých dětí.

Neuropatický a neuromuskulární program je řešen v Centru dědičných neuropatií, které se dlouhodobě zabývá objasňováním molekulárněgenetických příčin vzácných, doposud nezařazených dědičných neuropatií a nervosvalových onemocnění.

prof. MUDr. Vladimír Komárek, CSc.
koordinátor programu

Magneticko-rezonanční zobrazení pravého řečového traktu před levostrannou hemisferektomií u sedmiletého chlapce s Rasmussenovou encefalitiidou. Foto: archiv P29

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY UK:

2. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Vladimír Komárek, CSc.

(koordinátor)

doc. MUDr. Petr Marusič, Ph.D.

prof. MUDr. Pavel Seeman, Ph.D.

doc. MUDr. Martin Bojar, CSc.

doc. MUDr. Pavel Kršek, Ph.D.

MUDr. Radim Mazanec, Ph.D.

prof. MUDr. Eva Syková, DrSc.

doc. MUDr. Jakub Hort, Ph.D.

doc. RNDr. Alexandr Chvátal, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

24

P30 – Dětská hematoonkologie: molekulární základy a nové terapeutické postupy

Experimentální práce s leukemickými buněčnými liniemi. Foto: archiv P30

Pracovní tým 2. LF se dlouhodobě věnuje problematice dětské hematologie a onkologie. Funkční spolupráce vznikla a byla významně posílena v projektu výzkumného záměru MŠMT (2005–2011). Od roku 2006 pracovníci skupiny shromáždění v současném programu publikovali více než 160 článků na téma dětská hematologie a onkologie v mezinárodních časopisech s impakt faktorem. Nové metody a technologické přístupy, vyvinuté a zavedené v průběhu posledních deseti let, přímo změnily postupy diagnostiky a léčby u vybraných typů dětských nádorových onemocnění. Pražská dětská hematoonkologie je vedoucím pracovištěm oboru v Čechách, mezinárodně respektovaným pojmem a vyhledávaným partnerem pro mezinárodní projekty.

V probíhajícímu programu se zaměřujeme na několik zásadních oblastí výzkumu v oblasti dětských malignit.

Patří mezi ně prohlubování znalostí o vzniku a vývoji maligního buněčného klonu, které odhaluje biologické zákonitosti vzniku nádorových onemocnění, ale má i přímé klinické výstupy pro předpověď výsledku léčby. Využíváme dosavadních zkušeností a přístrojového vybavení k aktualizaci klasifikace dětských akutních leukémií, lymfomů a dalších nádorů pomocí polychromatické průtokové cytometrie. Věnujeme se i výzkumu mechanismu a efektivity působení vybraných cytostatik typických pro léčbu dětských nádorových onemocnění. Zkoumáme vznik a efekt genetických aberací a poškození signálních drah typických pro dětské hematologické i solidní malignity. Soustředíme se na vývoj a zavedení nových celogenomových a proteomických technik včetně bioinformatického zpracování velkého množství získaných dat.

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

2. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Jan Trka, Ph.D. (koordinátor)

prof. MUDr. Jan Starý, Dr.Sc.

doc. MUDr. Ondřej Hrušák, Ph.D.

prof. MUDr. Roman Kodet, CSc.

prof. MUDr. Tomáš Eckschlager, CSc.

doc. MUDr. Jan Zuna, Ph.D.

doc. MUDr. Tomáš Kalina, Ph.D.

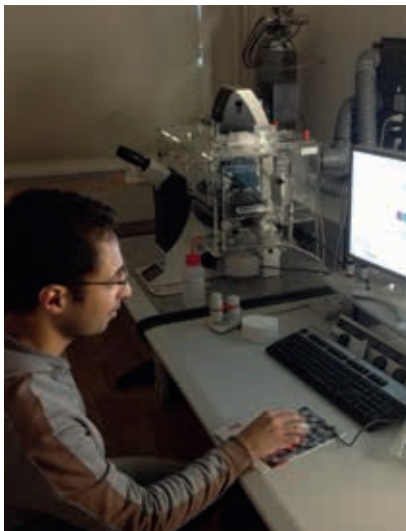
POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

56

Řešitelé projektu (zejména genetici, imunologové, patologové, bioinformatici a kliničtí pracovníci v oboru) tvoří sebraný tým s kvalitní infrastrukturou. Základem týmu jsou zkušení výzkumníci v rolích vedoucích jednotlivých pracovních skupin a dále samostatní vědeckí pracovníci (tzv. principal investigators) a postdoci. Na ně navazují postgraduální studenti. Kvalitní přístrojové vybavení získané v minulých letech umožňuje provádět naprostou většinu plánovaných projektů přímo na pracovištích skupiny, s výjimkou mimořádně nákladných a specializovaných metod. Máme trvalý přístup k biologickému materiálu pacientů s širokým spektrem malignit z celé ČR. Program naší skupiny má veškeré předpoklady k dalšímu úspěšnému průběhu.

prof. MUDr. Jan Trka, Ph.D.
koordinátor programu

P3 I – Iniciální stadia diabetes mellitus, metabolických a nutričních poruch

Práce v laboratoři. Foto: archiv P3 I

Vedle mnoha grantů umožnily mohutný rozvoj výzkumu v oblasti výživy, diabetologie a endokrinologie na 3. lékařské fakultě zejména dva výzkumné záměry. Díky nim jsme mohli špičkově vybavit naše laboratoře. Především ale daly vzniknout velmi kvalitním a produktivním týmům, od roku 2005 sdruženým do Centra pro výzkum diabetu, metabolismu a výživy. Na jeho půdorysu nyní pracuje 11 laboratoří a pracovních skupin. Téma našeho výzkumu má zásadní význam i společenský dopad: v České republice je v současnosti 800 000 nemocných diabetem a přes dva miliony lidí s obezitou či s významnou nadváhou.

Rozvoj metabolických onemocnění je úzce spojen se změnami mitochondriální struktury a funkce. Studium mechanismů a důsledků poškození mtDNA, mitochondriálních proteinů i lipidů je proto jednou z významných oblastí výzkumu metabolických chorob. Metabolické poruchy jsou také spojeny s poškozením dvou významných tkání: kosterního svalu a cévního endotelu. Proto jsme si tyto tkáně vybrali jako model studia metabolické (a mitochondriální) dysfunkce.

V dalším segmentu se zabýváme mechanismy, jejichž prostřednictvím odchylky v kvantitě a kvalitě výživy vyvolávají dysfunkci tukové tkáně. Pozornost věnujeme procesům, jimiž získaná dysfunkce tukové tkáně ovlivňuje funkci a buněčné složení tukové tkáně samotné a funkci dalších periferních orgánů podléjících se na regulaci energetického metabolismu, zejména kosterního svalu a pankreatu (beta-buňky).

Na úrovni beta-buňky je projekt zaměřen na objasnění molekulárního mechanismu indukce apoptózy nasycenými mastnými kyselinami u pankreatických beta-buněk a na objasnění molekulárních mechanismů, kterými nenasycené mastné kyseliny inhibují tuto indukci apoptózy nasycenými mastnými kyselinami.

U MODY diabetu a diabetu 2. typu sledujeme mechanismy poškození beta buněk a poklesu sekrece inzulinu. MODY diabetes je relativně nový typ diabetu, charakterizovaný jasnou autozomálně dominantní dědičností. Studujeme procesy, kterými dochází u nemocných s MODY diabetem k úbytku sekrece inzulinu a eventuální destrukci beta-buněk. Paralelně s tímto problémem podrobně zkoumáme způsoby sekrece inzulinu a její ztráty u klasického diabetu 2. typu.

V oblasti studia vlivu buněčného poškození vyššími hladinami železa je projekt zaměřen na způsoby transportu železa v buňkách tkání kritických pro metabolismus železa (enterocyty, hepatocyty), včetně molekulárních mechanismů regulace transportu železa, a na objasnění molekulárních mechanismů akumulace železa v buňkách tkání kritických z hlediska poškození.

Vzhledem k rozsáhlosti programu nemůžeme podrobně popsat všechna témata, jimiž se zabývá. Alespoň zmínit musíme

studium zánětu a prozánětlivých faktorů v iniciaci a progresi aterosklerózy, problematiku obezity, diabetu a endokrinologie v dětském věku, popis nutričního stavu fragilních skupin populace nebo zátěže populace vybranými toxickými látkami (např. bromovanými retardátory hoření). Velmi úspěšná (a to i co se publikačních výstupů týče) je pracovní skupina zabývající se vývojem nových elektroforetických metod pro metabolický výzkum.

prof. MUDr. Michal Anděl, CSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

3. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Michal Anděl, CSc.
(koordinátor)
doc. MUDr. Marie Černá, CSc.
doc. MUDr. Pavel Dlouhý, Ph.D.
prof. MUDr. Jiří Horák, CSc.
doc. MUDr. Pavel Kraml, Ph.D.
prof. RNDr. Eva Samcová, CSc.
doc. MUDr. Vladimír Štich, Ph.D.
doc. RNDr. Ing. Petr Tůma, Ph.D.
doc. MUDr. Felix Votava, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

64

P32 – Poruchy reprodukčního zdraví a zdravého startu do života

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

3. Lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. MUDr. Jaroslav Feyereisl, CSc.

(koordinátor)

prof. RNDr. Ilona Hromadníková, Ph.D.

doc. MUDr. Ladislav Krofta, CSc.

doc. MUDr. Alena Měchurová, CSc.

doc. MUDr. Zbyněk Straňák, CSc., MBA

MUDr. Petr Křepelka, Ph.D.

doc. MUDr. Jozef Záhumenský, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

11

kteř vedou ke zhoršenému hojení jizvy. Do sledování bylo v roce 2012 zařazeno více než 400 žen po císařském řezu.

Poruchy pánevního dna, které mohou vyústit v inkontinenci moči, stolice, sexuální dysfunkci a uterovaginální prolaps, mají zásadní vliv na kvalitu života řady žen všech věkových kategorií. V rámci prospektivní longitudinální studie bylo do konce roku 2012 do sledování zařazeno 2 800 žen po prvním porodu.

2. Poruchy raného vývoje plodu

Výzkum studia poruch raného vývoje plodu je koncipován do dvou oblastí – neinvazivní prenatalní diagnostika na bázi přítomnosti extracelulárních nukleových kyselin fetálního původu v mateřské cirkulaci a určení teratogenního působení léků.

V současné době nenabízí žádné zdravotnické zařízení v ČR neinvazivní metody prenatalní diagnostiky na bázi extracelulárních nukleových kyselin fetálního původu v mateřské cirkulaci těhotným ženám. Metody neinvazivního určení pohlaví plodu, neinvazivní RHD a RHCE genotypizace plodu byly zavedeny v ČR na pracovišti prof. Hromadníkové. Jedním z cílů programu je implementace těchto metod do stávajících algoritmů poskytované péče pacientkám s rizikem X-vázaných recesivních onemocnění a kongenitální adrenální hyperplázie u plodu a aloimunizovaným těhotným ženám s rizikem rozvoje fetální erytroblastózy a hemolytického onemocnění novorozence.

Projekt teratogenního studia léků probíhá pomocí sledování vlivu faktorů zevního a vnitřního prostředí na vývoj zárodku během organogeneze. Druhou úrovní je studium morfogenetických procesů během normálního vývoje a za patologických podmínek s užitím kuřecího embrya jako experimentálního modelu.

3. Fetoplacentární patologie

Porucha vývoje a funkce fetoplacentární jednotky má zásadní vliv na perinatální mortalitu a morbiditu. Morbidita spojuje s poruchou fetoplacentární jednotky je nejenom krátko- a střednědobá, ale souvisí i s rozvojem řady chronických onemocnění v pozdějším životě kompromitovaného jedince (psychomotorická retardace, neurosenzorická postižení, ADHD, metabolický syndrom).

Cílem programu je včasná identifikace rizikových skupin těhotných žen (optimálně v prvním trimestru), včasná prevence rozvoje klinických příznaků, určení diagnostického postupu pro plody s časnou a pozdní formou fetoplacentární dysfunkce, sledování postnatalního vývoje dětí s poruchou funkce placenty. Provedli jsme pilotní studii využitelnosti extracelulárních placentárně specifických mikroRNA v mateřské cirkulaci k diferencální diagnostice pacientek s placentární nedostatečností.

doc. MUDr. Ladislav Krofta, CSc.
radní programu

Program je členěn do tří oblastí souvisejících s poruchami reprodukčního zdraví.

I. Patologie reprodukčních orgánů ženy

Vybrané patologické stavy se týkají dvou oblastí – změň děložní stěny v návaznosti na císařský řez a traumatu svalové komponenty pánevního dna v návaznosti na vaginální porod.

Cílem programu je prostřednictvím rozsáhlé prospektivní studie hodnotit stav děložního segmentu u žen po prvním císařském řezu a detekovat rizikové faktory,

Prostorový model pánve a pánevního dna u mladé ženy bez zátěže vaginálního porodu. Uvedený model je použit pro sledování vlivu mechanismu porodu na měkké tkáně dna pánve. Foto: archiv P32

P33 – Komplexní poranění a funkční poruchy páteře, pánve, končetin a syntopicky blízkých orgánů a struktur (morfologie, biomechanika, diagnostika a léčba)

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY UK:

3. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Martin Krbec, CSc.

(koordinátor)

doc. MUDr. Václav Báča, PhD.

prim. MUDr. Ludomír Brož

doc. MUDr. Pavel Douša, CSc.

doc. MUDr. Valér Džupa, CSc.

doc. MUDr. Robert Grill, CSc.

prof. MUDr. Petr Havránek, CSc.

doc. MUDr. Václav Janík, CSc.

doc. MUDr. Michal Otčenášek, PhD.

prof. MUDr. Jan Páchl, CSc.

doc. MUDr. Miroslav Tvrdek

doc. MVDr. Šimon Vaculín, PhD.

doc. MUDr. František Vyhnaněk, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

53

Vědecký program *Komplexní poranění a funkční poruchy páteře, pánve, končetin a syntopicky blízkých orgánů a struktur (morfologie, biomechanika, diagnostika a léčba)* představuje multidisciplinární systematický přístup k patologickým stavům, které se projevují poruchami struktury a funkce, způsobenými zevní noxou nebo poruchou v průběhu vývoje. Sjednocujícím motivem je zkoumání procesů hojení tkání poškozených inzultem různého původu (mechanický, tepelný apod.) se všemi průvodními jevy. Zapojení širokého spektra oborů do výzkumu umožňuje

Operace páteře pomocí O-ramena umožňujícího preoperační CT navigaci při zavádění jednotlivých šroubů montáže.
Foto: archiv P33

komplexní přístup. Jedná se o klinicko-výzkumný projekt navazující na dosavadní činnost Centra pro integrované studium pánve, které mělo v minulosti značnou vědeckou produkci.

Výchozími problémovými okruhy pro zaměření vědecko-výzkumného programu jsou: komplexní péče o polytraumatizované pacienty v kritickém ohrožení života, poranění orgánů a struktur syntopických k axiálnímu skeletu, kontuzní poranění ledviny (mechanismus, morfologie, časné a pozdní ovlivnění funkce), ztrátová poranění skeletu a měkkých tkání, poranění pánve a řešení trvalých následků včetně poranění pánevního dna, zlomeniny v osteoporotickém terénu u geriatrických pacientů, poranění, degenerativní a zánětlivá onemocnění páteře včetně vrozených vad, skeletální úrazy dětského věku včetně poruch růstu, traumatické poruchy funkce míchy, nervových kořenů a periferních nervů, změny u močového měchýře při poranění míchy a malé pánve, popáleninové trauma.

Specifické nástroje pro řešení problematiky výchozích okruhů jsou: morfologie a biomechanika traumatu včetně vývoje zobrazovacích technik, studium mikrovaskularizace parenchymatózních orgánů, klinická anatomie traumatu, peroperační 3D zobrazovací metody a CT navigované operace, životně důležité parametry včetně změn hladin v séru, užití experimentálně ověřovaných náhrad mesenchymálních tkání pohybových a nosných (kloubní chrupavka, kost), molekulárněbiologické postupy hojení pojivové tkáně, studium genových expresí a hormonálních změn u rozsáhle popálených pacientů, sledování vlivu bolesti a jejího ovlivnění na celkový stav pacienta, mikrochirurgické postupy replantace končetin včetně funkční rekonstrukce, muskulární laloky v léčbě defektních a infikovaných poranění končetin a rekonstrukční operace struktur v malé pánvi s využitím auto- a xenomateriálů.

prof. MUDr. Martin Krbec, CSc.
koordinátor programu

P34 – Psychoneurofarmakologický výzkum

Část řešitelů P34 z Ústavu normální, patologické a klinické fyziologie 3. LF UK. Foto: archiv P34

Jak základní, tak klinický výzkum provádíme především na pracovištích 3. lékařské fakulty a částečně I. lékařské fakulty. Program P34 navazuje na dva předchozí výzkumné záměry, které probíhaly v letech 1999–2004 (I1200005 *Vznik, prevence a terapie poruch funkcí nervového systému*) a 2005–2011 (0021620816 *Patofyziologie neuropsychiatrických onemocnění a její klinické aplikace*). U obou těchto výzkumných záměrů byl hlavním řešitelem prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc.

Základní i klinický výzkum, až po návrhy léčebných postupů, se soustředí především na chronickou bolest, nové kombinace léků při léčbě bolesti, na adiktologii, hypoxii, léčbu spasticity jak neinvazivní, tak invazivní (pumpové systémy, neurochirurgické zákroky) a neuromodulační metody (stimulace míchy, stimulace motorické mozkové kůry, stimulace nervus occipitalis pro migrény a periferní nervové stimulace). V oblasti neinvazivních neuromodulačních metod studujeme možnosti použití repetitivní transkraniální magnetické stimulace (rTMS) u chronické bolesti,

zejména obličejové, u depresí, halucinací a schizofrenie. Řešíme i patofyziologii a terapii závažných neuropsychiatrických onemocnění, jakými jsou Alzheimerova choroba, schizofrenie, deprese. Tyto studie jsou doplněny i epidemiologickými daty.

V rámci Univerzity Karlovy jsme spolupracovali s pracovišti I. LF UK v Praze:

- s Ústavem fyziologie především při řešení možnosti ovlivňování hypoxických stavů různými transmitterskými systémy (nikotin, melatonin),
- s Klinikou anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny (Centrum bolesti),
- s Neurochirurgickou klinikou při studiu invazivních neuromodulačních metod (stimulace mozkové motorické kůry a stimulace okcipitálního nervu při léčení bolesti hlavy, zejména migrenózních) a při řešení aplikace elektrofyziologických metod ve vyšetřování a léčbě bolesti (rTMS, neuromodulace, radiofrekvence).

prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

3. lékařská fakulta UK
I. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Richard Rokyta, DrSc.
(koordinátor)
doc. MUDr. Romana Šlamberová, Ph.D.
doc. RNDr. Anna Yamamotová, CSc.
prof. MUDr. Vladimír Beneš, DrSc.
prof. MUDr. Pavel Haninec, CSc.
prof. MUDr. Jiří Horáček Ph.D.
prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FRCPsych.
prof. MUDr. Miloslav Kršiak, DrSc.
doc. MUDr. Jan Mareš, CSc.
doc. MUDr. Dana Marešová, CSc.
prof. MUDr. Jaroslav Pokorný, DrSc.
doc. MUDr. Martin Stříteský Ph.D.
doc. MUDr. Ivana Štětkařová, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

48

P35 – Kardiovaskulární výzkumný program

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

3. lékařská fakulta UK
1. lékařská fakulta UK
2. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Petr Widimský, DrSc., FESC., FACC.
(koordinátor)

prof. MUDr. Aleš Linhart, DrSc., FESC.

prof. MUDr. Pavel Gregor, DrSc.

doc. MUDr. Zuzana Motovská, Ph.D., FESC.

prof. MUDr. Zbyněk Straka, CSc.

prof. MUDr. Tomáš Vaněk, CSc.

prof. MUDr. David Sedmera, DrSc.

prof. MUDr. Jaroslav Lindner, CSc.

prof. MUDr. Jaromír Hradec, CSc.

prof. MUDr. Michael Aschermann, DrSc.

prof. MUDr. Jiří Widimský jr., DrSc.

prof. MUDr. Otomar Kittnar, DrSc.

prof. MUDr. Jan Herget, DrSc.

prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.

prof. MUDr. Jan Janoušek, Ph.D.

prof. MUDr. Josef Veselka, CSc.

doc. MUDr. Marek Šetina, CSc.

prof. MUDr. Martin Vízek, CSc.

MUDr. Hana Maxová, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

98

Výzkumný záměr *Invasivní přístupy k záchraně či regeneraci myokardu* (MSM 0021620817, řešen 2005–11) podnítil velmi úspěšnou spolupráci lékařských fakult UK (1. LF UK a 3. LF UK) a vedl k mnoha desítkám publikací v mezinárodních impaktovaných časopisech, včetně těch nejprestižnějších s velmi vysokým IF. Akademičtí pracovníci výše uvedených fakult se shodli, že v započaté spolupráci chtějí nejen pokračovat, ale ještě více ji rozvíjet a prohlubovat. Kardiovaskulární výzkum na 2. LF UK je pokračováním práce uskutečňované v rámci výzkumného záměru fakulty a v rámci Centra IM0510.

Kardiovaskulární výzkumný program Univerzity Karlovy je tedy široce pojatý a otevřený program výzkumu kardiovaskulárních chorob ve všech souvislostech. Základem je i nadále klinický výzkum, v němž bylo v minulém období dosaženo mezinárodně vynikajících výsledků: akutní koronární syndromy, koronární průtok a ischemie myokardu, perkutánní intervence, poruchy srdečního rytmu, srdeční selhání, chlopenní vady, onemocnění myokardu, šokové stavy, miniinvasivní kardiochirurgie, kardioanestezie, trombóza a antitrombotika, moderní zobrazovací metody (echokardiografie,

magnetická rezonance, počítačová tomografie aj.) atd. Nové směry výzkumu představují infekce kardiovaskulárního systému, nefarmakologická léčba hypertenze (renální denervace), anatomie cévních přístupů a variant tepenného i žilního řečiště, kardiovaskulární farmakologie atd. Kardiovaskulární výzkum na 2. LF UK je zaměřen na rozšíření a validaci diagnostických přístupů invazivní kardiologie u dospělých a dětí, na hodnocení výsledků terapie dětí s komplexními srdečními vadami a na experimentální studium patofyziologie plicní hypertenze.

Po personální stránce jádro výzkumného týmu tvoří rada programu, jejíž členové předpokládají angažovanost v programu po celou dobu řešení. Pro ostatní akademické pracovníky ze všech tří fakult je systém otevřený s cílem podporovat takové pracovníky a projekty, u nichž je jasná perspektiva mezinárodně uplatnitelných výsledků (publikace v impaktovaných časopisech). Tito pracovníci i jejich výzkumné kardiovaskulární projekty mohou vycházet jak z klinických, tak i z preklinických a základních oborů.

prof. MUDr. Petr Widimský, DrSc., FESC., FACC.
koordinátor programu

Randomizovaná klinická studie PRAGUE-15: přístroj pro radiofrekvenční ablace sympatických nervových pletení v ledvinových tepnách. Foto: archiv P35

P36 – Náhrada, podpora a regenerace funkce některých životně důležitých tkání a orgánů

Experimentální laboratoř intenzivní péče zaměřená na výzkum sepse, multiorgánové dysfunkce a náhrady funkce životně důležitých orgánů. Foto: archiv P36

Akutní i chronická onemocnění vyžadující různé formy náhrady a podpory funkce životně důležitých orgánů se významně promítají do všech medicínských disciplín, ve kterých ovlivňují výsledky a nákladnost léčby. V letech 1994–2004 a dále v letech 2005–2011 byla Lékařská fakulta UK v Plzni nositelem dvou úspěšných výzkumných záměrů zaměřených na problematiku náhrady a podpory funkce některých životně důležitých orgánů. Zejména poslední výzkumný záměr vedl k vytvoření celofakultní vědecko-výzkumné platformy, na jejímž základě došlo k významnému propojení a ucelení vědecko-výzkumné činnosti teoretických a klinických oborů.

Cílem stávajícího programu je dále rozvíjet problematiku, která byla předmětem řešení výzkumného záměru a která je svým zaměřením zcela ojedinělá, konkrétně otázku podpory, náhrady a regenerace tkání a orgánů. Nové směry zahrnují vývoj klinicky relevantních biomodelů umožňujících spolehlivou translaci experimentálních poznatků na klinickou úroveň, využití pokročilých metod molekulární proteomiky, genomiky a tkáňového zobrazení k bližšímu poznání mechanismů poškození životně důležitých orgánů pro vývoj

nových a zdokonalení stávajících preventivních, diagnostických a terapeutických metod a komplexní program regenerace a reparace poškozených orgánů. Přednostně zkoumáme problematiku související s akutním i chronickým selháním ledvin, s multiorgánovým selháním a postižením jater a problematiku poruch funkce cévní stěny a její náhrady. Hlavním úkolem je zlepšení biokompatibility používaných materiálů k dialyzační léčbě, optimalizace terapeutického zásahu pro multiorgánovou dysfunkci vznikající jako důsledek sepse, definování nových molekulárních léčebných cílů a optimalizace prevence virových infekcí v transplantologii. Specifickou oblastí je identifikace biomarkerů vybraných patologických stavů v experimentálních modelech a jejich validace v klinických podmínkách. Konkrétně hledáme biomarkery vhodné k časnější, přesnější a spolehlivější diagnostice vybraných patologických stavů (akutní a chronická poškození ledvin, aneurysma aorty) a molekuly s kauzálním vztahem ke vzniku a progresi vybraných patologických stavů (multiorgánové selhání při sepsi, uremická toxicita, zánětlivá odpověď na nekompatibilitu dialyzátoru), s cílem navrhnout efektivnější a individualizovanou léčebnou strategii. V oblasti

regenerace a reparace životně důležitých orgánů je výzkum zaměřen na studium vlastností kmenových buněk, vývoje gamet a časně embryogeneze a využití progenitorových buněk pro tkáňovou terapii, regeneraci a reparaci cílových tkání (játra, ledviny, CNS, cévy).

Předmětem programu je rovněž výzkum etiopatogeneze selhání příslušných orgánů a změn, které v organismu v důsledku selhání funkce těchto orgánů vznikají. Jsou testována opatření, jež je možno uplatnit ještě před vznikem závažné poruchy funkce příslušného orgánu, která potřebu jeho náhrady oddálí nebo příznivě ovlivní osud nemocných, kteří k náhradě funkce dospějí.

prof. MUDr. Martin Matějovič, Ph.D.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Lékařská fakulta UK v Plzni

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Martin Matějovič,
Ph.D. (koordinátor)

doc. MUDr. Boris Kreuzberg, CSc.

prof. MUDr. Vladislav Třeška, DrSc.

prof. MUDr. Ondřej Hes, Ph.D.

prof. MUDr. Milan Hora, MBA, Ph.D.

prof. MUDr. Jan Filipovský, CSc.

doc. MUDr. Milena Králíčková, Ph.D.

doc. MUDr. Milan Štengl, Ph.D.

prof. MUDr. Jiří Kobr, Ph.D.

doc. MUDr. Tomáš Reischig, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

65

P37 – Nové postupy v diagnostice a terapii civilizačních chorob a onemocnění spojených se stárnutím populace

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Lékařská fakulta UK v Hradci Králové

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc.
(koordinátor)

prof. MUDr. Zuzana Červinková, CSc.

prof. Ing. Zdeněk Fiala, CSc.

doc. MUDr. RNDr. Milan Kaška, CSc.

prof. MUDr. Jan Krejsek, CSc.

prof. MUDr. Miroslav Kuba, DSc.

prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc.

doc. MUDr. Stanislav Mičuda, Ph.D.

prof. MUDr. Jaroslav Mokrý, Ph.D.

prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.

doc. PharmDr. Emil Rudolf, Ph.D.

prof. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D.

prof. MUDr. Luboš Sobotka, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

145

První oblast zahrnuje výzkum v oblasti civilizačních chorob postihujících kardio-vaskulární systém a je zaměřena na problematiku ischemické choroby srdeční, náhlé srdeční smrti a na nefarmakologickou a farmakologickou prevenci. Další výzkum se týká regenerace myokardu v experimentu i klinice. Civilizační choroby postihující zažívací systém budou studovány v širším kontextu než pouze onkologickém.

Druhou oblastí je onkologie a hematologie, zejména studium predikce účinků a toxicity léčby a predikce odpovědi na léčebné postupy. Značná pozornost je věnována onkologické problematice zažívacího traktu. Důvodem je jednak incidence nádorů, jednak možný vliv výživy a dalších civilizačních faktorů.

Třetí oblastí je problematika stárnutí a s ním spojených zdravotních problémů, včetně studia regenerace na všech úrovních. Výzkum bude zaměřen na základní metabolické a molekulární projevy

stárnutí a na reparační a regenerační procesy. Do této oblasti patří studium poškození a reparace na úrovni DNA i na buněčné a orgánové úrovni včetně možnosti ovlivňování těchto procesů (kmenové buňky, iPS buňky, využití nano-materiálů atd.).

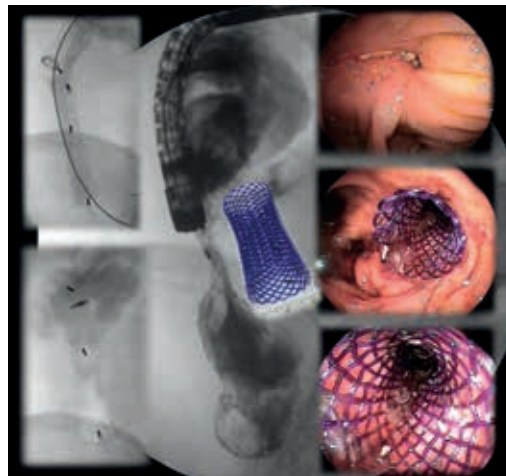
Výzkumné úkoly řešené v tomto programu navazují na dosavadní úspěšné aktivity a umožní posílení současných týmů a produkci kvalitních výsledků (především publikace v impaktovaných časopisech, monografiích a prezentace na odborných setkáních) i zlepšení klinické praxe.

Monitorovacími indikátory při hodnocení plnění tohoto programu budou především publikace v recenzovaných časopisech s impakt faktorem a dále odborné monografie a ostatní články v recenzovaných odborných periodících.

prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., koordinátor programu

Východiskem programu je skutečnost, že mezi nejdůležitější problémy evropské medicíny patří stárnutí populace a s ním spojené zdravotní komplikace, nárůst počtu nemocných trpících civilizačními chorobami a nutnost racionálního využívání finančních prostředků k pokrytí zdravotní péče populace. Tyto problémy jsou vzájemně propojené a pro jejich řešení je třeba intenzivního, efektivního a komplexního výzkumu v této oblasti. Proto je tento program zaměřen na tři základní oblasti výzkumu, ve kterých má LF UK v Hradci Králové dlouhou a úspěšnou tradici.

Zavedení biodegradabilního stentu (z polydioxanonu) do stenózy ileo-ascendentno-anastomózy u pacienta s Crohnovou chorobou. Převzato z časopisu *Endoscopy*.
Foto: prof. S. Rejchrt

P38 – Biologické aspekty zkoumání lidského pohybu

Srovnávání EMG aktivity horního a dolního trapézového svalu při abdukci v ramenním kloubu proti odporu pružného tahu ve vodním prostředí a na suchu. Foto: archiv P38

Program je zaměřen na studium problematiky lidské motoriky s cílem monitorovat biomedicínské aspekty lidského pohybu s jejich strukturálními, funkčními a kinematickými charakteristikami. Lidský pohyb studujeme komplexně z pohledu biomedicínských kinantropologických oborů – zátěžové fyziologie a kineziologie – i z pohledu biomechaniky.

Obsahově se program zabývá genetickými a metabolickými předpoklady pohybové výkonnosti, studiem endokrinních funkcí tukové tkáně ve vztahu k fyzické aktivitě a problematikou syndromu sarkopenie, jeho detekci a možnostmi ovlivnění. Další oblastí je studium morfoloických a funkčních indikátorů adaptačních a maladaptivních změn organismu navozených tělesnou zátěží, problematika kvantitativního a kvalitativního hodnocení pohybu v laboratorních a terénních podmínkách i ověřování náročnosti a účinnosti pohybových intervencí uplatňovaných v rámci programů primární i sekundární prevence. Dominantním oborovým přístupem je *zátěžová fyziologie*.

Dominantní oborový přístup *biomechanika tělesné zátěže* se uplatňuje ve studiu mechanických, strukturálních a funkčních změn tkání, orgánů a orgánových soustav v důsledku pohybové zátěže či hypokineze. Na řešení úkolů z oblasti biomechaniky se podílejí pracoviště FTVS UK, I. LF UK a 3. LF UK.

Další oblastí programu je studium vlivu tělesné zátěže a pohybových činností na lidskou pohybovou soustavu ve fylogenetickém i ontogenetickém kontextu a problematika neurofyziologických principů řízení pohybu ve vztahu ke klinickým aspektům fyzioterapie a léčebné rehabilitace. Dominantním oborovým přístupem je *kineziologie*, na řešení se podílejí pracoviště z FTVS UK a 2. LF UK.

Integrované výsledky z oblasti zátěžové fyziologie, biomechaniky a kineziologie slouží k řešení problémů v důsledku hypokinetických a hyperkinetických zátěžových režimů, s výstupy do oblasti teorie (zákonitosti a limity lidského pohybu, principy chování biosysté-

mů, simulační modely) i praxe (vývoj diagnostických metod, fyzioterapeutických postupů, intervenčních pohybových a nutričních programů). Řešení programu rozšiřuje badatelské aktivity v daných vědních oborech, vytváří lepší podmínky pro spolupráci s významnými zahraničními partnery. Dílčí výsledky jsou průběžně zohledňovány ve výuce biomedicínských předmětů při současném zapojování magisterských a doktorských studentů do řešení programu.

doc. MUDr. Jan Heller, CSc.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Fakulta tělesné výchovy a sportu UK

1. lékařská fakulta UK

2. lékařská fakulta UK

3. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. MUDr. Jan Heller, CSc. – koordinátor

prof. Ing. Václav Bunc, CSc.

doc. PaedDr. Karel Jelen, CSc.

prof. MUDr. Otomar Kittnar, DrSc.

doc. MUDr. Eva Kohlíková, CSc.

prof. PaedDr. Pavel Kolář, Ph.D.

doc. PaedDr. Dagmar Pavlů, CSc.

prof. MUDr. Josef Stingl, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

54

P39 – Společenskovední aspekty zkoumání lidského pohybu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Fakulta tělesné výchovy a sportu UK

RADA PROGRAMU:

prof. PhDr. Marek Waic, CSc. (koordinátor)

doc. Ing. Eva Čáslavová, CSc.

doc. PaedDr. Bronislav Kračmar, CSc.

doc. PaedDr. Tomáš Perič, Ph.D.

prof. PhDr. Antonín Rychtecký, DrSc.

doc. PhDr. Vladimír Süß, Ph.D.

prof. PhDr. Pavel Slepíčka, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

33

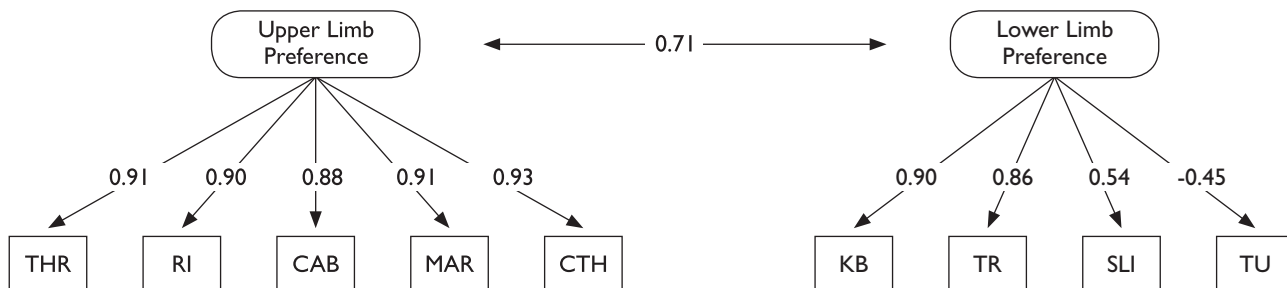
Program zahrnuje rozvoj těch podoborů kinantropologie, jejichž výzkum směřuje k objasnění mnohostranných vazeb vlivu sportu a dalších pohybových aktivit v současné české společnosti. Neopomínáme ani ovlivnění těchto společenských vazeb členstvím České republiky v Evropské unii a současnými globálními trendy rozvoje sportu. Zdůraznění celistvých společenskovedních přístupů v kinantropologickém výzkumu reflektuje skutečnost, že tradiční monokauzální interpretace vztahů mezi pohybovými aktivitami a jejich sociálními benefity nemůže plně vysvětlit jejich komplexnost.

Při řešení programu jako celku i v dílčích úkolech se diferencovaně uplatňují různé metody – od metaanalýzy národních a zahraničních projektů i monitoringu a evaluace pohybových režimů k jejich experimentální verifikaci a interpretaci v triangulačním přístupu kvantitativních a kvalitativních dat. Dle stavu rozpracování v dílčích oblastech sledování je součástí programu i tvorba a standardizace nových metod výzkumu, které budou konstruovány tak, aby mohly být porovnány s výstupy dřívějších národních projektů a s výsledky současných zahraničních výzkumů. Při řešení programu přímo spolupracujeme se zahraničními

partnery. Badatelské úsilí týmu P39 se zaměřuje především na oblasti působení pohybových aktivit v kontextu společnosti s vysokou ekonomickou, kulturní a informační úrovní, které Česká republika dosáhla. Jedná se zejména o psychosociální determinanty pohybových aktivit, standardy tělesné zdatnosti a motorické výkonnosti, sportovní přípravu dětí a mládeže včetně identifikace talentů, makro- i mikroekonomické zajištění sportu, tzn. ekonomické zdroje sportovních organizací a marketing sportovních služeb a o historickou kontinuitu a etický rozměr společenského působení pohybových aktivit.

Vzhledem k tomu, že program zahrnuje oblast společenských věd, a to od čistě humanitních (filozofie a historie sportu) k psychologii, sociologii a managementu sportu, které běžně pracují s empirickými výzkumy, nemohou mít výstupy zcela homogenní charakter. Za společného jmenovatele však můžeme považovat již zmíněnou tvorbu nových metodologických postupů a standardizaci výzkumných nástrojů, jejichž dílčí výsledky naznačují přiložené strukturální modely.

prof. PhDr. Marek Waic, CSc.
 koordinátor programu

Strukturální model vyjadřuje vztah jednotlivých motorických úkolů hodnotících preference horní nebo dolní končetiny. Dále je v tomto modelu také vyjádřen vzájemný vztah obou specifických konceptů, preference horní končetiny (vlevo) a preference dolní končetiny (vpravo).

P40 – Vývoj a studium léčiv

Doktorandka při práci s fluorescenčním mikroskopem. Foto: archiv P40

Program vychází z dlouhodobého profilového záměru FaF UK a zahrnuje zejména orientaci na základní disciplíny z oblasti farmaceutických věd, jejichž rozvoj je na fakultě podporován.

Hlavními tématy v oblasti chemických disciplín jsou syntézy potenciálních léčiv a studium vztahů mezi jejich chemickou strukturou a biologickou aktivitou a toxicitou, farmaceuticko-chemické aspekty léčiv, dále farmaceuticko-analytické hodnocení léčiv a dalších biologicky aktivních látek včetně vývoje a validace nových metod zejména s využitím separačních postupů.

Nedílnou součástí farmaceutického výzkumu, a samozřejmě i programu PRVOUK, je studium obsahových látek farmaceuticky významných rostlin, hodnocení jejich biologické aktivity a toxicity a možnosti biotechnologické produkce a jejího pozitivního ovlivnění. Studium spočívá v izolaci účinných látek, jejich purifikaci a stanovení absolutní struktury. Řada takto izolovaných látek je pak podrobena strukturálním obměňám s cílem získat látky s pokud možno optimálními vlastnostmi.

V oblasti výzkumu bližšímu té části fakulty, která se věnuje biologickým vědám, je prioritou studium účinků léčiv u experimentálně navozených patologických stavů, vývoj geneticky modifikovaných buněčných linií pro screening a preklinický vývoj aktivních molekul. Své nezastupitelné místo má rovněž studium farmakokinetického profilu léčiv, zejména s ohledem na interakce s transportními a biotransformačními proteiny a jejich význam v lékových interakcích. Dále je to regulace genové exprese transportních a biotransformačních enzymů, příprava rekombinantních forem vybraných biotransformačních enzymů a rovněž farmakogenetika vybraných léčiv při optimalizaci a individualizaci farmakoterapie.

V oblasti farmaceutické technologie se vědecké týmy fakulty zabývají především využitím polymerů a speciálních lipidů pro přípravu biodegradabilních a nanočásticových lékových forem s ohledem na řízené uvolňování a cílenou biodistribuci léčiv. Na řadě těchto úkolů spolupracují naši vědci s laboratořemi firmy Zentiva.

V oblasti sociální a klinické farmacie je ve spolupráci s VZP prováděna analýza faktorů, které ovlivňují terapeutickou hodnotu, spotřebu a potřebu léčiv.

prof. PharmDr. Alexandr Hrabálek, CSc., koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

*Farmaceutická fakulta UK
v Hradci Králové*

RADA PROGRAMU:

prof. PharmDr. Alexandr Hrabálek, CSc.

(koordinátor)

prof. RNDr. Petr Solich, CSc.

doc. PharmDr. Tomáš Šimůnek, Ph.D.

prof. PharmDr. František Štaud, Ph.D.

prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.

prof. RNDr. Bohuslav Gaš, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

136

P4I – Biologie

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Přírodovědecká fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. RNDr. Petr Folk, CSc. (koordinátor)

RNDr. Lukáš Fischer, Ph.D.

doc. Mgr. Jan Černý, Ph.D.

doc. RNDr. Jitka Forstová, CSc.

prof. RNDr. Petr Horák, Ph.D.

doc. RNDr. Ivo Konopásek, CSc.

doc. RNDr. Anton Markoš, CSc.

RNDr. Alena Morávková, Ph.D.

Mgr. Pavel Munclinger, Ph.D.

doc. RNDr. Jiří Neustupa, Ph.D.

RNDr. Jiří Novotný, DSc.

doc. RNDr. Adam Petrusek, Ph.D.

doc. RNDr. František Půta, CSc.

doc. RNDr. Vladimír Sládek, Ph.D.

prof. RNDr. Jan Tachezy, Ph.D.

prof. RNDr. Petr Volf, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

172

Cílem programu P4I je přispět k poznání živých systémů v kontextu nosných otázek současné přírodovědy a zvýšit kvalitu a mezinárodní dopad biologického výzkumu na Přírodovědecké fakultě UK. Program propojuje molekulární, biochemické, strukturální, bioinformatické a ekologické přístupy

ke studiu podstaty života a jeho výjímavé dynamiky v celém spektru časových a prostorových úrovních. Tato kombinace přístupů je příčinou současného rozvoje biologických oborů.

Studujeme buněčné funkce s důrazem na detailní porozumění rolím buněčných organel, mechanismům intracelulární signalizace a molekulárním mechanismům regulace genové exprese. Rozvíjíme studium pohybu buněk ve tkáních v souvislosti s invazivitou nádorových buněk a studium mechanismů regulace imunitní odpovědi. Pozornost věnujeme i výzkumu mezibuněčných vztahů. Studium signalizace a diferenciace kolonií laboratorních kmenů kvasinek například pomáhá odhalovat buněčné a molekulární mechanismy důležité pro vývoj, stárnutí a adaptaci populací buněk. Na rostlinných modelech zkoumáme zejména mechanismy regulace buněčné polarity nebo vnímání a metabolismus signálních sacharidů. Parazitologický výzkum identifikuje unikátní geny související s adaptací k parazitickému způsobu života a charakterizuje změny genové exprese parazitů v závislosti na specifických podnětech v prostředí hostitele.

Cílem zoologického výzkumu je objasnění příčin rozmanitosti a evoluce funkčních struktur na různých škálách od dějů na molekulární úrovni (chemická komunikace) přes úroveň orgánů (vývojová dynamika struktur ve fylogenezi) až po úroveň organismů a vyšších celků. Ekologické výzkumné projekty sahají od ekologie konkrétních modelových druhů přes evoluční ekologii, fylogeografii a fylogenezi až po makroekologickou problematiku. Důležitým aspektem programu tak je výzkum jevů a procesů ovlivňujících biologickou diverzitu a její změny na všech úrovních, od genetické diverzity populací

a související problematiky vzniku druhů a mezidruhové hybridizace přes faktory ovlivňující diverzitu ekologických společenstev a její změny až po evoluci diverzity v globálním měřítku a současné změny biodiverzity související s biologickými invazemi, klimatickými změnami a antropogenními vlivy.

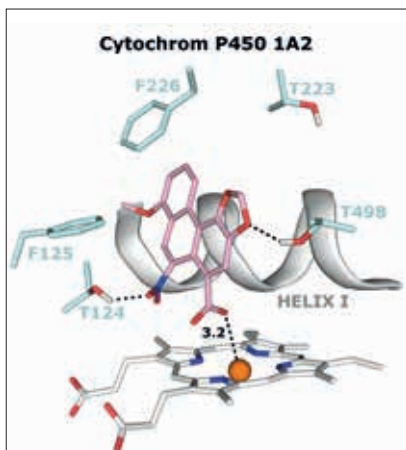
Významným cílem programu je metodická spolupráce původně oddělených týmů dvou biologických výzkumných záměrů; koordinujeme využití náročných infrastruktur a sdílíme know-how při aplikaci molekulárních technik i zpracování dat. Výstupy programu budou využitelné pro potřeby lidského zdraví a ochrany biodiverzity a uplatnitelné v biotechnologiích.

doc. RNDr. Petr Folk, CSc.
koordinátor programu

Rypoš obří (Fukomys mechowii) je striktně podzemní hlodavec obývající subsaharskou Afriku, kde hloubí rozsáhlé systémy podzemních nor. Badatelé z Jihočeské univerzity a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze nedávno prokázali, že pro svou orientaci používá magnetický kompasový smysl. Foto: Ondřej Kott

P42 – Chemie

Detail aktivního centra lidského jaterního enzymu detoxikujícího cizorodé látky (cytochrom P450 1A2) s vázaným karcinogenem – kyselinou aristolochovou (uprostřed růžově). Hlavní interakce mezi enzymem a navázaným karcinogenem jsou vyznačeny čárkovanou čarou.
 Foto: archiv P42

Program představuje dlouhodobý plán výzkumu chemických kateder Přírodovědecké fakulty UK, jejichž vědecká činnost pokrývá všechny klíčové obory chemie. Je členěn na následující subdisciplíny: analytická chemie, anorganická chemie, organická chemie, biochemie, fyzikální chemie, makromolekulární chemie a didaktika chemie. Jednotlivé subdisciplíny nepředstavují izolované celky, řada výzkumných témat je řešena ve spolupráci týmů napříč jednotlivými obory.

Hlavním cílem programu je design, syntéza a charakterizace nových molekulárních a supramolekulárních systémů využitelných v celé řadě aplikací v souladu se současnými světovými trendy vývoje chemických disciplín. V rámci programu se věnujeme zejména přípravě nových vysoce selektivních katalyzátorů pro důležité syntetické reakce (např. pro přípravu farmaceutiky významných látek), studiu reakčních mechanismů důležitých syntetických reakcí, vývoji citlivých analytických metod pro charakterizaci komplexních

směsí biomakromolekul a jiných biologicky aktivních látek, vývoji vhodných matematických modelů pro teoretický popis vybraných separačních metod, studiu struktury vybraných proteinů a jejich komplexů, vývoji supramolekulárních a polymerních materiálů pro aplikace v optoelektronice, fotovoltaike a nelineární optice, přípravě látek pro medicínské zobrazovací techniky a radiodiagnostiku a vývoji látek s protinádorovými a imunomodulačními účinky. Nedílnou součástí programu je fyzikálně-chemická charakterizace připravených systémů ve vztahu k jejich molekulární a supramolekulární struktuře kombinací metod molekulové spektroskopie, hmotnostní spektrometrie, elektrochemických, difrakčních, termodynamických a hydrodynamických technik, metod teoretické a výpočetní chemie a testování biologických aktivit zkoumaných látek za podmínek in vitro a in vivo.

Program sdružuje odborníky chemických kateder Přírodovědecké fakulty UK, kteří svou expertizou pokrývají všechny klíčové chemické disciplíny. Vzájemná interakce těchto expertů umožňuje účinné propojení různých metodických přístupů a výrazně urychluje prohloubení znalostí o připravovaných systémech i zefektivnění designu nových látek a metod. Jednotlivá výzkumná témata jsou řešena nejen týmy chemické sekce, ale i ve spolupráci s ostatními obory na fakultě, s jinými fakultami a ústavy AV ČR, s neakademickou sférou (např. průmyslem) a s prestižními zahraničními pracovišti. Úzká mezioborová spolupráce vědeckých týmů umožňuje nalézání dalších aktuálních témat a tím i podstatné zlepšení konkurenceschopnosti jednotlivých týmů a optimální rozvoj všech chemických oborů Přírodovědecké fakulty UK jak v národním, tak

i v mezinárodním měřítku.

Na výzkumu v rámci programu se významně podílejí studenti všech chemických programů akreditovaných na Přírodovědecké fakultě UK. Jedná se zejména o studenty doktorského a navazujícího magisterského studia, kteří se aktivně účastní práce všech výzkumných týmů chemických kateder Přírodovědecké fakulty UK.

doc. RNDr. Tomáš Obšil, Ph.D.
 koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Přírodovědecká fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. RNDr. Tomáš Obšil, Ph.D. (koordinátor)

doc. RNDr. Pavel Coufal, Ph.D.

doc. RNDr. Ivan Němec, Ph.D.

doc. Mgr. Jana Roithová, Ph.D.

doc. RNDr. Petr Nachtigall, Ph.D.

doc. RNDr. Miroslav Šulc, Ph.D.

prof. RNDr. Hana Čtrnáctová, CSc.

doc. RNDr. Helena Klímová, CSc.

prof. RNDr. Jiří Zima, CSc.

prof. Ing. Karel Štulík, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

85

P43 – Geografie

Zahraniční výzkumné aktivity P43 se soustředí mj. na rizikové aspekty globálních změn klimatu ve velehorských oblastech střední Asie a jižní Ameriky. Důležitou součástí výzkumu je vlastní síť monitoringu – zde automatická meteorologická stanice Koltor (Tian-šan, Kyrgyzstán). Foto: Bohumír Janský

Program P43 Geografie představuje dlouhodobý plán výzkumu geografických vědních oborů pěstovaných v rámci UK na přírodovědecké fakultě.

Program se soustředí na směry výzkumu, ve kterých geografické obory na PřF UK dosahují mezinárodně hodnotných výsledků, mají potenciál pro vytváření nových poznatků v oblasti badatelského i orientovaného výzkumu a jsou zapojené do sítí mezinárodní vědecké spolupráce.

Integrovaným prvkem výzkumu geografických pracovišť jsou rizikové procesy a dynamika změn přírodních a socioekonomických systémů probíhající na rozdílných prostorových úrovních. Program koncepčně navazuje na ukončený výzkumný záměr řešený geografickými pracovišti PřF UK i na nosná témata výzkumu, zde úspěšně řešená v rámci národních i mezinárodních výzkumných projektů. Program představuje rámec pro integraci poznatků dosahovaných ve výzkumu napříč jednotlivými disciplínami fyzické geografie a geoekologie,

sociální geografie a regionálního rozvoje, demografie, kartografie a geoinformatiky. Mezi nosné směry výzkumu P43 patří např. přírodní ohrožení a rizika, hydrologické extrémy, změny atmosférických procesů, svahové procesy, dynamika proměny krajiny, resilience a rizikové procesy v urbánním prostředí, migrační procesy, historická geografie, výzkum venkova a periferií, studium demografických změn, populační prognózy nebo rozvoj progresivních geoinformačních technologií.

Jednotlivé směry řeší výzkumné týmy geografických kateder PřF UK. Na výzkumu se vedle klíčových osobností oboru a zkušených akademických pracovníků významně podílejí rovněž studenti doktorských a magisterských geografických programů, kteří jsou již v současné době aktivně zapojeni do výzkumu na jednotlivých pracovištích.

Pro úspěšnou realizaci programu je zásadní rozvoj výzkumné infrastruktury v podobě přístrojového, laboratorního

a geoinformatického vybavení i unikátních datových zdrojů z původního experimentálního výzkumu, monitoringu procesů i historických datových a mapových podkladů.

Program pro geografické obory zároveň představuje platformu umožňující vyprofilovat špičkové vědecké týmy, které se budou moci následně zařadit do výzkumu v rámci univerzitního centra excelence Globcentrum, kde budou moci využívat synergií z mezioborového výzkumu, sdílené infrastruktury a přístrojových kapacit.

doc. RNDr. Jakub Langhammer, Ph.D.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Přírodovědecká fakulta UK

RADA PROGRAMU:

*doc. RNDr. Jakub Langhammer,
Ph.D. (koordinátor)*

doc. RNDr. Jiří Blažek, Ph.D.

doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc.

doc. RNDr. Dagmar Džúrová, CSc.

prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc.

RNDr. Jiřina Kocourková, Ph.D.

prof. RNDr. Petr Pavlínek, Ph.D.

Ing. Markéta Potůčková, Ph.D.

prof. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D.

doc. RNDr. Vít Vilímek, CSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

43

P44 – Geologie

Odraz slunce v zamrzlé kaluži v horninách modelovaných ledovcem (Russell Glacier, Grónsko). Foto: Petr Jan Juračka, PřF UK

Program představuje dlouhodobý plán výzkumu ústavů a laboratoří geologické sekce PřF UK. Navazuje na úspěšně řešený výzkumný záměr a v souladu se současnými trendy vývoje geologických disciplín je zaměřen na studium mechanismů procesů v litosféře a látkový metabolismus ve svrchních sférách Země. Geologická sekce je jediným vysokoškolským pracovištěm v České republice, které zahrnuje veškeré geologické oborové specializace od základní geologie až po teoretické a aplikované disciplíny. Program je zaměřen na klíčové oblasti, ve kterých pracovníci geologické sekce úspěšně publikují a dlouhodobě dosahují mezinárodně uznávaných výsledků: geologické a petrologické procesy v oblastech orogenních zón, teoretická a experimentální petrologie, geomechanika a geofyzika při výzkumu procesů v litosféře a geomateriálech, vývoj života na Zemi a paleoekologie, environmentální geochemie a mineralogie. K řešení uvedených směrů výzkumu významně přispívá používání unikátního laboratorního vybavení pro analýzu geomateriálů, kterými pracoviště geologické sekce disponují, i stávající spolupráce pracovníků

sekce s mezinárodními týmy především v západní Evropě a Severní Americe.

Jednotlivé směry výzkumu provádíme zejména v oblasti Českého masívu a Karpat, které představují ideální přírodní laboratoře pro studium procesů v litosféře. Díky úzké spolupráci expertů geologické sekce se špičkovými laboratořemi v zahraničí řešíme výzkumná témata též v dalších oblastech světa, jako je Severní Amerika (Kalifornie, Utah), Austrálie, Střední Amerika (Nikaragua), Afrika (Zambie, Namibie) nebo Asie (Írán, Afghánistán, Sibiř).

Na řešení programu se podílejí klíčoví vědci a akademičtí pracovníci ústavů a laboratoří geologické sekce spolu s magisterskými a doktorskými studenty, kteří jsou již v současné době do vědeckého výzkumu intenzivně zapojeni. Program umožňuje mezi jednotlivými odborníky interakci vedoucí k vytvoření mezioborových pracovních skupin, které se stanou základními jednotkami směřování výzkumu v univerzitním centru excelence Globcentrum.

doc. RNDr. Vojtěch Ettler, Ph.D.
bývalý koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Přírodovědecká fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. RNDr. Martin Mihaljevič, CSc.

(koordinátor od 1. 3. 2013)

doc. RNDr. Vojtěch Ettler,

Ph.D. (koordinátor do 28. 1. 2013)

doc. Mgr. David Dolejš, Ph.D.

prof. Ing. Shah Wali Faryad, CSc.

doc. RNDr. Tomáš Fischer, Ph.D.

prof. RNDr. Jan Jehlička, Dr.

doc. RNDr. Martin Košťák, Ph.D.

doc. RNDr. Petr Kraft, CSc.

RNDr. Ondřej Šebek

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

39

P45 – Fyzika

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Matematicko-fyzikální fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. RNDr. Vladimír Baumruk, DrSc.

(koordinátor)

prof. RNDr. Jan Bednář, CSc.

prof. RNDr. Hynek Biederman, DrSc.

doc. RNDr. Ondřej Čadek, CSc.

prof. Ing. Jan Franc, DrSc.

prof. RNDr. Václav Holý, CSc.

doc. RNDr. František Chmelík, CSc.

doc. RNDr. Rupert Leitner, DrSc.

prof. RNDr. Petr Malý, DrSc.

prof. RNDr. Vladimír Matolín, DrSc.

prof. RNDr. Zdeněk Němeček, DrSc.

prof. RNDr. Jiří Podolský, CSc., DSc.

prof. RNDr. Vladimír Sechovský, DrSc.

prof. RNDr. Ladislav Skrbek, DrSc.

prof. RNDr. David Vokrouhlický, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

196

Program navazuje na čtyři výzkumné záměry úspěšně řešené fyzikální sekci MFF UK v posledních letech a zahrnuje tak rozvoj veškerého fyzikálního výzkumu na fakultě. Program je v souladu s dlouhodobým záměrem fakulty zaměřen na čtyři stěžejní oblasti.

Oblast *Fyzika kondenzované fáze – nové materiály a technologie* se zabývá komplexním studiem souvislostí reálné elektro- nové, atomové a magnetické struktury s objemovými a povrchovými fyzikálními vlastnostmi makroskopických, mezoskopických i nanostrukturálních systémů. Organickou součástí je vývoj a využití nejnovějších technologií přípravy a charakterizace vysoce kvalitních materiálů s definovanými fyzikálními vlastnostmi.

V oblasti *Fyziky molekulárních, makromolekulárních a biologických systémů* se soustředíme na komplexní fundamentální výzkum fyzikálních procesů v molekulárních, makromolekulárních a biologických systémech se zaměřením na fyzikální chování přirozených a modifikovaných nukleotidů, proteinů, přírodních a umělých fotosyntetických systémů, fotosenzitizérů pro fotodynamickou terapii, membrán a dalších buněčných částí, syntetických supramolekulárních struktur a lineárních a síťovaných polymerů včetně polymerních nanokompozitů a gelů. Strategie výzkumu v obou oblastech je založena na synergii globálního využití moderních experimentálních metod objemových, spektroskopických a difrakčních v úzkém spojení s vytvářením teoretických kvantových a klasických přístupů, provádění realistických *ab initio* výpočtů a počítačových simulací.

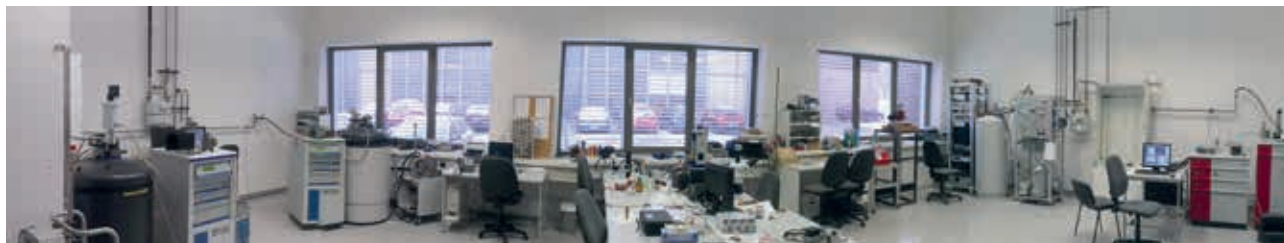
Výzkum vlastností jader a subjaderných částic a jejich interakcí je zaměřený na experimentální i teoretické studium specifických vlastností atomových jader a subjaderných

částic a jejich interakcí. Hlavním cílem je přispět k finálním testům standardního modelu fundamentálních interakcí, podílet se na eventuálním odhalení fyzikálních efektů za jeho hranicemi a prohloubit poznání struktury atomových jader a interakcí nukleonů. Tuto oblast řešíme v rámci velkých mezinárodních kolaborací, např. v CERN, FNAL a KEK, neutrinových a astročásticových experimentech.

Fyzikální studium objektů a procesů ve sluneční soustavě a v astrofyzikálních systémech je orientováno na syntetické pojetí věd o vesmíru a Zemi metodami současné teoretické a experimentální fyziky, využívajícími náročné matematické přístupy, počítačové modelování a moderní technologie. Stěžejním cílem je souhrnný základní výzkum struktury a dynamiky hmoty, polí a přenosu energie v geofyzikálních, planetárních a astrofyzikálních systémech.

Příslušné výzkumné oblasti patří mezi tradiční a dlouhodobě rozvíjené obory na MFF UK, založené na systematické a dlouhodobé vědecké spolupráci výzkumníků a výzkumných týmů v rámci fakulty a trvale se rozvíjejících vztazích na národní a mezinárodní úrovni. Vedle náročných experimentů realizovaných v laboratořích fakulty se soustředíme na unikátní možnosti nabízené ve velkých mezinárodních laboratořích (CERN, ILL, ESRF, ELLETRA, BESSY II, BENSC atd.).

prof. RNDr. Vladimír Baumruk, DrSc.
koordinátor programu

Kryomagnetická zařízení LMNT (Laboratoři magnetismu a nízkých teplot), národní infrastruktury pro výzkum, experimentální vývoj a inovace, která nabízejí uživatelům z mezinárodní vědecké komunity v režimu „open access“ měření širokého spektra fyzikálních vlastností materiálů v multiextrémních podmínkách. Foto: archiv P45

P46 – Informatika

Docent Tomáš Skopal a RNDr. Jakub Lokoč – výzkumná skupina SIRET zabývající se podobnostním vyhledáváním (similarity search) v databázích. Foto: archiv P46

Program navazuje na Výzkumný záměr MSM 0021620838 *Moderní metody, struktury a systémy informatiky*, řešený na MFF UK v letech 2005–2011, který byl ve všech uskutečněných hodnoceních hodnocený A – vynikající. Hlavním cílem programu je udržet kvalitu v oblastech, ve kterých náš výzkum představuje světovou špičku, a současně posílit oblasti, které se v minulých letech úspěšně rozvíjely. Prostředkem pro dosažení tohoto cíle, ale současně i cílem samotným je intenzivní zapojování mladých vědeckých pracovníků a odborných asistentů, ale i doktorandů, do špičkového výzkumu. Informatika je v porovnání s mnohými dalšími vědními disciplínami stále ještě mladá věda a to musí platit, a také platí, i o věkovém průměru výzkumníků.

Obsahem programu je především základní výzkum, směřující ovšem v některých oblastech i k praktickým aplikacím. Program pokrývá široké spektrum stěžejních oblastí informatiky, ve kterých máme možnost stavět na dosavadním, často mimořádně úspěšném výzkumu: je to teoretická informatika se svým zázemím v diskretní matematice a matematické logice, výpočetní

geometrii a teorii formálních i přirozených jazyků, počítačová grafika, softwarové a distribuované systémy, databázové systémy, umělá inteligence a počítačová lingvistika. Zvláště v oblastech s aplikačními ambicemi tvoří podstatnou část výstupů softwarové produkty, v teoretických oblastech samozřejmě především časopisecké a konferenční publikace.

Zviditelnění na mezinárodní scéně zajišťuje organizování a podíl na práci programových výborů výběrových mezinárodních informatických konferencí a editování zvláštních čísel mezinárodních časopisů a konferenčních sborníků vydávaných renomovanými zahraničními nakladatelstvími. Mezinárodní spolupráce je vedle velké míry zapojení mladých výzkumníků podstatným rysem moderní informatiky, a tedy i našeho projektu. V rámci Univerzity Karlovy je výzkum koordinován s projektem Centrum excellence – Institut teoretické informatiky, podporovaným GA ČR, a univerzitním centrem excellence, Centrem moderní informatiky.

doc. RNDr. Ondřej Čepek, Ph.D.
koordinátor programu

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Matematicko-fyzikální fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. RNDr. Ondřej Čepek,
Ph.D. (koordinátor)
prof. RNDr. Jan Hajič, Dr.
prof. RNDr. Václav Koubek, DrSc.
prof. RNDr. Jan Kratochvíl, CSc.
prof. RNDr. Martin Loebel, CSc.
prof. RNDr. Jiří Matoušek, DrSc.
prof. RNDr. Jaroslav Nešetřil, DrSc., dr. h. c.
prof. Ing. František Plášil, DrSc.
prof. RNDr. Jaroslav Pokorný, CSc.
doc. RNDr. Jiří Sgall, DrSc.
prof. RNDr. Peter Vojtáš, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

63

P47 – Matematika

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

Matematicko-fyzikální fakulta UK

RADA PROGRAMU:

doc. RNDr. Mirko Rokyta, CSc.

(koordinátor)

prof. RNDr. Jaromír Antoch, CSc.

prof. RNDr. Jan Krajčček, DrSc.

prof. RNDr. Josef Málek, CSc., DSc.

prof. RNDr. Jan Malý, DrSc.

prof. RNDr. Bohdan Masłowski, DrSc.

prof. RNDr. Luboš Pick, CSc., DSc.

prof. RNDr. Vladimír Souček, DrSc.

prof. Ing. Zdeněk Strakoš, DrSc.

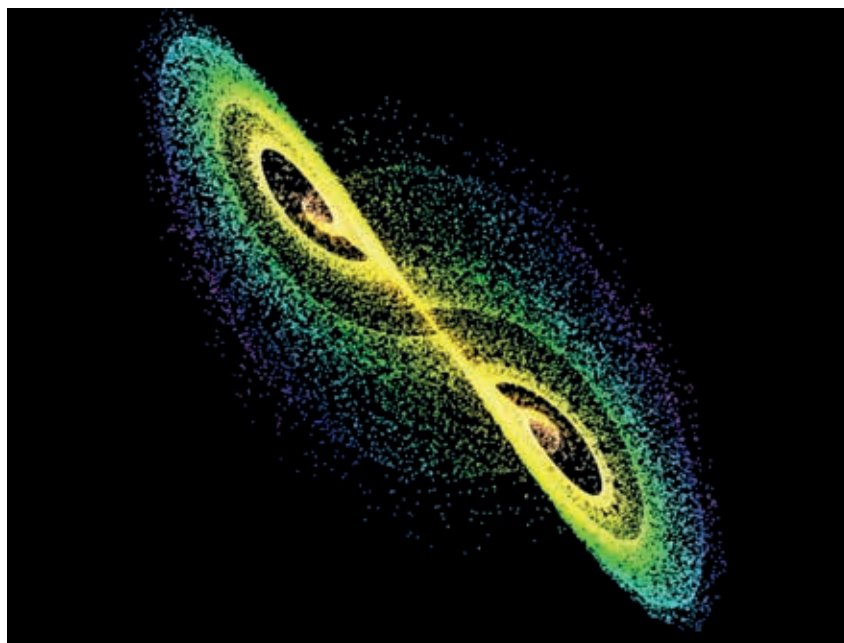
prof. RNDr. Jan Trlifaj, CSc., DSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

97

Matematiku pěstovanou v rámci programu P47 na MFF UK lze rozčlenit – s vědomím nepřesností, které v sobě každé dělení vědního oboru nese – na tyto obory: *matematická analýza* (reálná a komplexní analýza, funkcionální analýza, teorie obyčejných i partiálních diferenciálních rovnic), *matematická stochastika* (pravděpodobnost a matematická statistika, ekonometrie, finanční a pojistná matematika), *matematické modelování a numerická matematika* (modelování a analýza partiálních diferenciálních rovnic, výpočtová matematika, numerická analýza), *strukturální matematika* (algebra, geometrie a matematická logika), *historie matematiky a matematické metody informační bezpečnosti* („kryptologie“).

Existují zde však značné přesahy, například studium teorie partiálních diferenciálních

Takzvaný atraktor dynamického systému – množina, ke které se blíží řešení jistého systému diferenciálních rovnic. Foto: archiv P47

rovnic je společným předmětem zájmu jak matematické analýzy, tak matematického modelování. Jejich stochastické varianty jsou studovány v podoborech matematické stochastiky. Stejně tak lze vyzorovat styčné body mezi strukturální matematikou a matematickou analýzou v oblasti (zejména diferenciální) geometrie či stochastické a integrální geometrie. Zřejmý je také přesah matematické logiky do všech oborů matematiky či souvislost historie matematiky se všemi ostatními disciplínami.

Postavení většiny zmíněných matematických oborů intenzivně studovaných na MFF UK je v národním i mezinárodním kontextu na velmi vysoké úrovni, v mnoha oborech nelze v rámci České republiky nalézt srovnatelnou konkurenci. Některé specifické podobory jsou považovány za špičkové v celosvětovém kontextu.

Vědecké výsledky matematiky nelze vždy prezentovat v atraktivní či přístupné

formě. Často jde o hluboká tvrzení zabývající se složitými strukturami či geometrickými objekty v prostorech s mnoha dimenzemi. Právě takovéto vícedimenzionální modely a jejich teorie však často vedou k výpočtům přímo použitelným v praxi, jako jsou modely obtékání křídel, proudění vzduchu v hlasivkách, kódování fotografií a počítačové odstraňování digitálního „šumu“ z nich.

Program vychází z úspěšných projektů řešených matematickou sekci MFF UK. Jde zejména o výzkumný záměr *Metody moderní matematiky a jejich aplikace*, hodnocený po celou dobu své existence stupněm A, a dále o tři úspěšná výzkumná centra: *Centrum Eduarda Čecha pro algebru a geometrii*, *Centrum Jaroslava Hájka pro teoretickou a aplikovanou statistiku* a *Centrum Jindřicha Nečase pro matematické modelování*.

doc. RNDr. Mirko Rokyta, CSc.
koordinátor programu

P48 – Rozvoj moderní operační léčby a imunoterapie solidních nádorů

Problematice multioborového přístupu k léčbě solidních nádorových onemocnění dospělého věku věnujeme na 2. lékařské fakultě UK v Praze dlouholetou systematickou pozornost. V posledních letech jsme úspěšně řešili jednotlivé vědecké úkoly v rámci výzkumného záměru i řady grantových projektů. Jedním z unikátních projektů 2. lékařské fakulty je výzkum a klinická aplikace aktivní buněčné imunoterapie nádorových onemocnění dendritickými buňkami; projekt probíhá na Ústavu imunologie a jsou do něj zapojeny i jednotlivé kliniky zabývající se léčbou příslušných onemocnění (chirurgie, gynekologie, urologie). Jednotlivé řešené úkoly se zabývají kombinací standardních léčebných postupů včetně operačních metod a aktivní buněčné imunoterapie.

Význam řešené problematiky podtrhuje skutečnost, že solidní nádory gastrointestinálního, močového a pohlavního traktu představují v současné době nejčastější nádorová onemocnění v mužské i ženské populaci. Základním kamenem terapie je ve většině případů správně provedená

operační léčba. Moderní trendy operační léčby v současnosti jednoznačně směřují ke snižování invazivity výkonů při zachování onkologické úspěšnosti. Zvyšuje se rovněž význam současně aplikované systémové a podpůrné terapie. Naše hypotézy v tomto směru předpokládají potenciaci účinku operační léčby aplikací aktivní buněčné imunoterapie v období před operačním výkonem nebo po něm.

Hlavním cílem programu je zapojení aktivní buněčné imunoterapie a případně dalších modalit systémové léčby do algoritmů terapie solidních nádorových onemocnění v onkochirurgii, onkogynekologii a onkourologii. Druhým cílem je ověření úspěšnosti moderních méně invazivních operačních metod ve zmíněných oborech – kritériem bude snížení zátěže pro pacienta a současně zachování, respektive zvýšení onkologické úspěšnosti. Logickou součástí programu je i zavedení a hodnocení nových markerů a prognostických faktorů pro jednotlivé typy nádorů a jednotlivé formy léčby. Studovat budeme celé spektrum prognostických faktorů včetně molekulárních markerů.

Během prvního roku programu pokračoval výzkum vzájemné interakce mezi imunitním systémem a nádorovými buňkami, provedli jsme kroky směřující k realizaci aktivní buněčné imunoterapie u jednotlivých typů nádorů. Studovali jsme řadu markerů u jednotlivých onemocnění, analyzovali jsme např. onkogen K-ras u kolorektálního karcinomu, Katepsin B a různé druhy miRNA u nádorů měchýře, různé aspekty PSA u karcinomu prostaty nebo panel genů u nádorů ledvin.

Souhrnně lze konstatovat, že program P48 navazuje na řadu již dříve řešených projektů a umožňuje další pokračování a rozvoj problematiky moderní operační léčby a aktivní buněčné imunoterapie u nejčastějších solidních nádorů. Významným přínosem je spolupráce mezi operačně zaměřenými obory a pracovištěm přinášejícím unikátní možnost doplňkové systémové léčby nádorových onemocnění.

prof. MUDr. Marek Babjuk, CSc.
koordinátor programu

Laboratoře P48. Foto: archiv P48

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

2. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Marek Babjuk, CSc.
(koordinátor)

prof. MUDr. Jiřina Bartůňková, DrSc.

prof. MUDr. Lukáš Rob, CSc.

prof. MUDr. Jiří Hoch, CSc.

doc. MUDr. Radek Špíšek, Ph.D.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

28

P49 – Genetická podstata závažných chorob dětského věku

ZÚČASTNĚNÉ FAKULTY (JINÉ SOUČÁSTI) UK:

2. lékařská fakulta UK

1. lékařská fakulta UK

RADA PROGRAMU:

prof. MUDr. Jan Lebl, CSc., FCMA

(koordinátor)

doc. MUDr. Zdeněk Kabelka, Ph.D.

prof. MUDr. Richard Průša, CSc.

doc. MUDr. Miloslav Roček, CSc.

prof. MUDr. Jiří Šnajdauf, DrSc.

doc. MUDr. Zdeněk Šumník, Ph.D.

doc. MUDr. Tomáš Trč, CSc.

doc. MUDr. Petr Zoban, CSc.

MUDr. Pavel Dřevínek, Ph.D.

doc. MUDr. Ondřej Cinek, Ph.D.

doc. MVDr. Luděk Vajner, CSc.

prof. MUDr. Milan Macek, DrSc.

prof. Ing. Zdeněk Sedláček, DrSc.

prof. MUDr. Jiří Zeman, DrSc.

POČET AKADEMICKÝCH A VĚDECKÝCH PRACOVNÍKŮ:

133

Provázanost klinických a výzkumných týmů na pracovištích 2. LF UK vytváří předpoklady pro aplikovaný výzkum, orientovaný přímo na potřeby pacienta. Také proto věnujeme klíčovou pozornost genetické podstatě závažných chorob dětského věku. V klinické rovině (sdílení kohort pacientů a výměna klinických informací) spolupracujeme

se všemi dalšími pediatrickými pracovišti v ČR. Na programu se v rámci 2. lékařské fakulty UK podílejí Pediatrická klinika, Ústav biologie a lékařské genetiky, Klinika dětské chirurgie, Ortopedická klinika dětí a dospělých, Dětská otorinolaryngologická klinika, neonatologické oddělení Gynekologicko-porodnické kliniky, Klinika zobrazovacích metod, Ústav klinické biochemie, Ústav histologie a embryologie, Ústav mikrobiologie a další pracoviště.

Výzkum je zaměřen zejména na monogenně podmíněná onemocnění s klinickou manifestací prenatálně, časně po narození nebo v průběhu dětství a dospívání. Průkaz genetické podstaty choroby v těchto případech zásadně ovlivní individuální diagnózu a prognózu pacienta, umožní včasnou diagnostiku či genetickou prevenci v širší rodině, ale také přispívá k obecnému poznání genetické etiologie, etiopatogenetických mechanismů a vztahu genotyp-fenotyp.

Základními problémovými okruhy, kterým se věnují jednotlivé týmy, jsou dědičné nefropatie, poruchy funkce řasinek, regulace tělesného růstu, funkce beta-buňky a regulace glykémie, vývoj jaterních funkcí, žlučových cest a zánětlivých střevních onemocnění, genetika autismu a mentální retardace, farmakogenetika hyperkinetického syndromu, klinická a molekulární charakterizace syndromů s deregulací RAS/MAPK signalizace, výzkum pacientů s neurčeným marker chromozomem, výzkum dětí s vrozeným postižením sluchu, determinanty rozštěpových vad rtu, čelistí a patra, výzkum nových biomarkerů a jejich ontogenetického vývoje, výzkum genetické podmíněnosti, diagnostiky a terapie vrozených vývojových vad gastrointestinálního traktu, morbus Hirschsprung, atrézie

anorektální a bráničních hernií, výzkum traktů fasciculus arcuatus u dětí s dysfázií, výzkum dysplázie kyčelních kloubů, pes equinovarus a jiných vad končetin, genetická podmíněnost artritických změn a lokálního postižení chrupavky, jakož i somatický a neuropsychický vývoj perinatálně ohrožených skupin dětí. Vedle humánní genetiky je součástí programu také mikrobiální genetika a molekulární epidemiologie zaměřená na patogenní mikroorganismy úzce vázané na monogenně podmíněná humánní onemocnění dětského věku.

Výčet témat ukazuje, že jsme v rámci programu zvolili témata, kde výsledek genetické diagnostiky přímo přispívá k volbě optimální terapie. Z výzkumu tedy potenciálně profituje každý pacient, současně ale výsledky přinášejí publikační výstupy, a především rozšíření hranic současného biomedicínského poznání.

prof. MUDr. Jan Lebl, CSc., FCMA
koordinátor programu

Léčba hypoxicko-ischemické encefalopatie řízenou celotělovou hypotermií. Foto: archiv P49

Milí čtenáři,

toto číslo časopisu **FORUM** se věnuje vědě a výzkumu na Univerzitě Karlově. Na předešlých stránkách jste se dozvěděli o 48 Programech rozvoje vědních oblastí na UK, o jejich směřování, plánech a úspěších. I v kvízu se zaměříme na vědu – podíváme se na čerstvé poznatky z celého světa.

1. Výzkumníci z Massachusettského technologického institutu (MIT) objevili souvislost mezi jednou běžnou součástí lidské potravy a autoimunitními chorobami. Podle jejich výsledků vede zvýšená konzumace dané látky k většímu výskytu těchto poruch, způsobených buňkou Th17. Víte, která běžná součást lidského jídelníčku může vyvolat tyto následky?

- a) cukr
- b) máslo
- c) rostlinný olej
- d) sůl

2. Kanadští paleobiologové objevili v provincii Nunavut kosterní pozůstatky připomínající současné pouštní zvíře. Před třemi miliony let bylo toto arktické území teplejší a pokrývalo ho lesy, kterými se procházel savec, jehož si dnes spojujeme

- a) gneisitis
- b) lapis
- c) pessoii
- d) tursorium

3. Kanadští paleobiologové objevili v provincii Nunavut kosterní pozůstatky připomínající současné pouštní zvíře. Před třemi miliony let bylo toto arktické území teplejší a pokrývalo ho lesy, kterými se procházel savec, jehož si dnes spojujeme

4. Chemici z Univerzity v Michiganu vyvinuli nový filtr na oddělení vody a oleje. Doposud se většina technologií snažila oddělit olej od vody, což ztěžovala vyšší hustota vody. Nový filtr, který si při provozu vystačí pouze s gravitací, dělá pravý opak – zachycuje olej a propouští vodu. Otázkou zůstává, zda tento objev půjde aplikovat na čištění ropných skvrn v moři. K přípravě filtru je potřeba určitá část spektra elektromagnetického záření. Víte která?

- a) infračervené světlo
- b) mikrovlny
- c) ultrafialové světlo
- d) rentgenové záření

5. Objevy italských psychologů naznačují, že velmi akční počítačové hry mohou pomáhat dyslektikům při čtení. Podle experimentu se u dětí hraním zvyšuje rychlost čtení, aniž by klesala jeho přesnost. Takto blahodárné hry však musejí být velmi rychlé, u pomalejších her se žádný podobný vliv nenašel. Studie se však nezabývala porozuměním textu, pouze rychlostí. Víte, jak dlouho působí dopady hry na čtení?

- a) nejméně jeden den
- b) nejméně jeden týden
- c) nejméně dva měsíce
- d) nejméně jeden rok

6. Vědci z Yaleovy univerzity zjistili, že silní pijáci získávají z alkoholu energii pro mozek. Vedlejší produkt zpracování alkoholu v lidském těle totiž dokáže mozek využít jako další zdroj energie vedle cukru. Tento objev by mohl vysvětlit, proč mají alkoholici takové problémy s odvykáním, a potenciálně ho pacientům zjednodušit. Víte, kterou látku alkohol člověku dodává?

Keramické úlomky, s nimiž se hlasovalo při antických střepinových soudech, se zřejmě také používaly jako hygienická pomůcka na toaletě (viz otázku č. 2). Foto: Giovanni Dall'orto

2. Učenci neřeší vždy jen otázky života a smrti. Francouzští antropologové na konci loňského roku publikovali studii o vývoji záchodové hygieny. Zaměřili se na období antiky, kdy se kromě houbičky na klacík používaly i keramické úlomky. Podle jejich nálezů prý některé tyto kamínky mohly pocházet i z řeckých střepinových soudů. Víte, jaké zvíře se podle tohoto nálezu rozšířilo ze severu Ameriky až do Afriky?

2. Učenci neřeší vždy jen otázky života a smrti. Francouzští antropologové na konci loňského roku publikovali studii o vývoji záchodové hygieny. Zaměřili se na období antiky, kdy se kromě houbičky na klacík používaly i keramické úlomky. Podle jejich nálezů prý některé tyto kamínky mohly pocházet i z řeckých střepinových soudů. Víte, jaké zvíře se podle tohoto nálezu rozšířilo ze severu Ameriky až do Afriky?

- a) adax
- b) pískomil
- c) surikata
- d) velbloud

- a) acetát
- b) hydrazin
- c) kolostrum
- d) tropanol

7. Australští vědci objevili přirozený antibakteriální povrch. Struktura křídel jednoho zástupce třídy hmyzu obsahuje tzv. nanosloupky. Bakterie chycená v tomto mechanismu je postupně natahována, až se začne trhat. V případě, že by se vědcům podařilo replikovat vlastnosti nanosloupků, bychom měli k dispozici pasivní antibakteriální ochranu, která by byla vlídnější k životnímu prostředí než aktivní detergenty. Víte, jaký hmyz má tuto obranu?

- a) cikáda
- b) dlouhošijka
- c) mravkolev
- d) ploskoroh

8. Opice preferují jedince, kteří si pomáhají. Britský experiment ukázal, že i menší opice vnímají odmítnutí pomoci jako velmi negativní jev. Pokud pak dostanou

na výběr mezi stejným pamlskem od nápomocného a od sobeckého člověka, výrazně tihnou k tomu kooperativnějšímu z dvojice. Podobné studie se stejným výsledkem už proběhly u šimpanzů a dětí. Víte, která opice byla předmětem tohoto experimentu?

- a) chápan
- b) kočkodan
- c) malpa
- d) tamarín

9. Astronomové z Kalifornie objevili dosud nejmenší známou planetu. Kepler-37b se nachází v souhvězdí Liry a je vzdálený 215 světelných let od Země. Zatím jde o nejpřesnější měření Keplerova vesmírného teleskopu. Vyprahlá, horká planeta obíhá blízko kolem hvězdy velikosti Slunce. Kepler-37b je menší než Merkur – víte, o kolik procent má menší průměr?

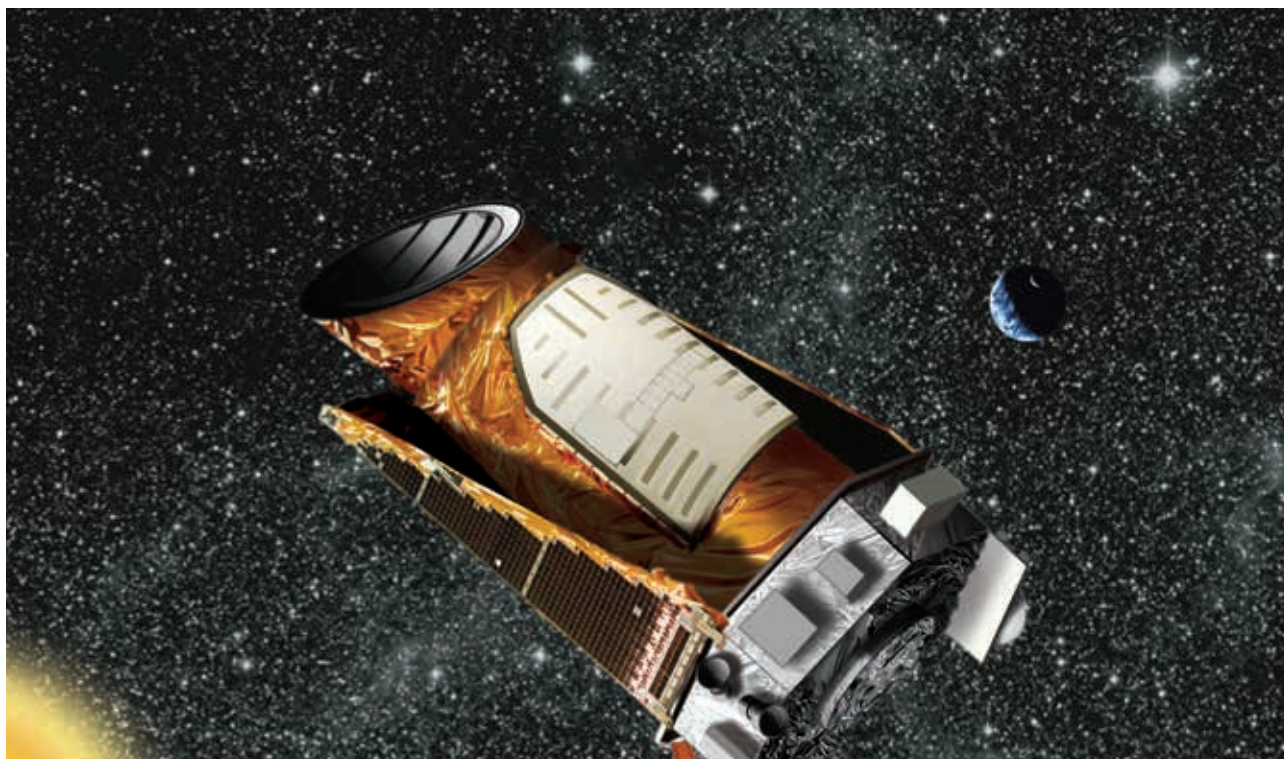
- a) 20 %
- b) 30 %
- c) 40 %
- d) 50 %

10. Francouzští antropologové v nedávné studii poměřovali pravděpodobnost úmrtí současného člověka s jeho předky, kteří se živilo lovem a sběrem. Velký nárůst průměrného dožitého věku je podle nich způsoben především eliminací mnoha přírodních nebezpečí, nikoliv geneticky. Vyhledky na přežití jsou nyní nepoměrně vyšší. Víte, v kolika letech dosáhne průměrný Japonec stejné pravděpodobnosti úmrtí jako třicetiletý lovec-sběrač?

- a) 45
- b) 52
- c) 65
- d) 72

Autor: redakce

Řešení:
1D, 2C, 3D, 4C, 5C, 6A, 7A, 8C, 9A, 10D

Litografie Keplerova vesmírného teleskopu, s jehož pomocí astronomové nedávno změřili zatím nejmenší známou planetu. Její velikost můžete hádat v otázce č. 9. Foto: NASA

22 let spolupráce Lékařské fakulty UK v Hradci Králové s Mayo Clinic, Rochester, Minnesota, USA

Miroslav Červinka

Mayo Clinic je nezisková organizace, celosvětově uznávaná jako vrcholné americké centrum zdravotní péče, vzdělávání a výzkumu. V roce 1889 ji založil William Worral Mayo spolu se svými syny Williamem J. Mayem a Charlesem H. Mayem. Lékařská fakulta Mayo Medical School byla založena v roce 1972. Mayo Medical School v rámci svých aktivit každoročně organizuje prázdninové stáže pro zahraniční studenty, o které je obrovský zájem v celém světě. Lékařská fakulta v Hradci Králové (LF HK) tuto možnost spolupráce využívá nepřetržitě již 22 let.

Styky s Mayo Clinic navázala fakulta prostřednictvím prof. Alexandra Schirgera, absolventa pražské lékařské fakulty, mezinárodně uznávaného internisty a angiologa. Při své návštěvě Prahy v roce 1990 byl pozván i k prohlídce naší fakulty. Profesor Schirger nabídku přijal a vystoupil zde s přednáškou. Styky s prof. Schirgerem se v dalších letech prohlubovaly. V roce 1995 proslovil u příležitosti 50. výročí naší fakulty vyžádanou slavnostní přednášku. Byl hostem oslav 650. výročí založení Univerzity Karlovy v roce 1998, kdy mu rektor UK na návrh naší fakulty udělil Jubilejní medaili UK. V roce 2004 byl promotorem jedné skupiny našich studentů.

Prvním studentem, který zásluhou profesora Schirgera absolvoval tříměsíční prázdninový pobyt na Mayo Clinic, byl v roce 1991 Pavel Chrobák, kterému tam byla o dva roky později umožněna i klinická stáž. Výtečné hodnocení obou jeho pobytů svědčí o vysoké úrovni výuky na naší fakultě.

Zájem o pobyt na Mayo Clinic je značný, výběru studentů proto fakulta věnuje mimořádnou pozornost. V prvním kole

Studenti hradecké lékařské fakulty poznávají Spojené státy během pobytu na Mayo Clinic v roce 2009. Foto: archiv LF HK

musí žadatel prokázat výtečný prospěch, dokonalou znalost angličtiny a výsledky zapojení do studentské vědecké činnosti, případně publikace a přednášky. U studentů, kteří postoupí do druhého kola, se vyžaduje především projekt popisující oblast zájmu studenta, což má umožnit výběr pracoviště a školitele na Mayo Clinic. Konečný výběr prováděl do roku 2004 sám prof. Schirger, od roku 2004 je jím pověřen prof. Zelalem Temesgen, rovněž absolvent tehdejší Fakulty všeobecného lékařství v Praze. Díky mnohaleté vynikající spolupráci obou institucí při výběru studentů absolvovalo od roku 1998 pobyt na Mayo Clinic 67 našich pregraduálních studentů a od roku 2004 i dvacet doktorandů.

Dosavadní spolupráce naší fakulty s Mayo Clinic je podrobně zachycena v obsáhlé česko-anglické publikaci, která zahrnuje i hodnocení našich studentů na Mayo Clinic a jejich názory. Při hodnocení našich studentů se vyzdvihují jejich znalosti, vy-

soké nasazení a příkladné interpersonální vztahy. Úspěšnost našich studentů dokumentuje i 21 vědeckých prací vzniklých v souvislosti s pobytem na Mayo Clinic a publikovaných v mezinárodních časopisech. Z nadšených ohlasů hradeckých studentů uvedme větu studentky Terezie Pernicové, že pro naše studenty je Mayo Clinic totéž co Metropolitní opera pro milovníky umění.

prof. MUDr. RNDr. MIROSLAV ČERVINKA, CSc.

Autor článku je děkanem Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Vidět Neapol a zemřít

Kamila Stloukalová

Kdo by neznal tuto větu, kterou potvrzoval svými slovy i Johann Wolfgang Goethe, který pobýval v Neapoli v roce 1787. Neapoli, jak zní italsky jméno tohoto třetího největšího města Itálie a hlavního města regionu Kampánie, je v povědomí lidí zapsána nejrůznějšími způsoby.

Někdo ji může zatracovat pro její neopřehlednost a odpadky válející se na ulicích, jiný pro komplikovanou dopravní situaci a řidiče, pro které je červená pouze doporučením, jímž se mohou, ale nemusejí řídit. Cestovatelé Neapol naproti tomu budou obdivovat pro nádherné památky, které lze navštívit nejen přímo v jejím srdci, ale také v okolí, ať už jde o krásy přírodní, nebo vybudované lidskou rukou. Milovníci jídla si nenechají ujít pizzu Margheritu, jejíž kolébku je právě Neapol, sladké pečivo (hlavně *sfogliatella* či *babá*), které tu najdete na každém rohu v různých variacích, nebo speciální mozzarella vyráběnou z mléka kampanijských vodních buvolů. Ani kulturní nadšenci nepřijdou zkrátka, neboť tu mají příležitost navštívit jedno z nejstarších divadel v Evropě, Teatro San Carlo, vidět místa, kde se natáčely filmy s hvězdným obsazením, či si jen tak při procházce poslechnout pouliční zpěváky. A když už jsme u těch písní, kdo by neznal famózní skladbu *Te voglio ben assai* nebo *Santa Lucia*, zvoucí k procházce v neapolském zálivu... To všechno dělá Neapol takovou, jaká je: lákavou, půvabnou i drsnou, chaotickou, uspěchanou, ale i klidnou a přívětivou.

Volba

Co je třeba na tomto místě osvětlit, je pojem neapolská univerzita. Univerzity tu jsou dvě: *Università di Napoli Federico II* a *Seconda Università degli Studi di Napoli*

(SUN). Ještě složitější je rozlišit právnické fakulty a sídla obou univerzit. První zmíněná škola má právnickou fakultu přímo v centru Neapole a stejně tak hlavní sídlo, zatímco druhá, na které jsem studovala i já, umístila fakultu pro studium práva do města Santa Maria Capua Vetere (S.M.C.V.) a sídlo do nedaleké Caserty. Proto jsem se původně poohlížela i po bydlení v těchto dvou městech, ležících sice v jiné provincii než Neapol (v provincii Caserta), ale přesto ovlivněné velkou metropolí vzdálenou přibližně 50 minut vlakem nebo autobusem.

Zařizování

Po příjezdu na místo v říjnu 2012 jsem měla několik administrativních úkolů, které dostaly přednost před poznáváním krás Neapole. Nejprve bylo třeba zajet do Caserty a ohlásit se v mezinárodní kanceláři SUN jako nově přichodící studentka programu Erasmus. V průběhu prvních dvou či tří týdnů jsem si také musela najít ubytování, domluvit se s vyučujícími na rozvrhu a zkouškách, na školou nabízených jazykových kurzech a zajistit si přístup do knihoven, které se staly mým hlavním útočištěm po celou dobu pobytu.

Ukázalo se však, že řešení těchto záležitostí nebude tak rychlé, jak jsem si původně představovala. Nejsnadněji se vyřešil přístup ke knihám na obou neapolských univerzitách. Ač zapsána na SUN, většinou jsem využívala knihovnu katedry římského práva a historie romanistické vědy na Univerzitě Federico II, která oplývala velkým množstvím literatury k tématu mé disertační práce. Navíc se nacházela pouhých deset minut od mnou pronajatého bytu. Jeho hledání byl ovšem oříšek. Kontaktovala jsem několik realitních kanceláří jak v Neapoli, tak v S.M.C.V., ale narazila jsem na komplikaci – délku svého pobytu. Žádný z bytů, které přicházely v úvahu, nebyl dostupný na dobu kratší než alespoň půl roku. Naštěstí, protože každý problém má své řešení, jsem dostala kontakt na paní, která nabízela byt na hlavní třídě (Corso Umberto I), kompletně zařízený, od povlečení přes kuchyňské vybavení až po kolíčky na prádlo, což byl jeden z mých požadavků (nikoli samozřejmě pouze kolíčky, ale veškeré vybavení).

Bydlení v zimě

Bydlení je tu vůbec velice zajímavé. Můj nový domov se nacházel v pětipatrovém

Mořské pobřeží se táhne od Palazzo Reale až k Mergellině. Foto: archiv autorky

Každodenní studium práva vás dostane do výšin – knihovna římského práva na Univerzitě Federico II v Neapoli. Foto: archiv autorky

domě s výtahem a sestával ze tří velkých místností – obývacího pokoje, do něhož se vstupovalo přímo vchodovými dveřmi, kuchyně s balkónkem a ložnice, od níž byla, na rozdíl od původní koncepce bytu, přepážkou oddělena koupelna. Až potud nic zvláštního, řeknete si. Přidejte čtyřmetrové stropy, netěsnící balkónové dveře a okna a žádné topení – určitě si dovedete představit pokojovou teplotu v zimních měsících. Co na tom, že do konce listopadu bylo venku až 22 °C a v prosinci a lednu teploty kolísaly mezi příjemnými (v porovnání s ČR) 10 až 15 °C, když tomu odpovídala také teplota v bytě? Večer jsem se pravidelně oblékala více než přes den při odchodu z domu, v noci jsem užila tlustý svetr a dvě deky, o teplých ponožkách nemluvě.

Italština

K zařizování také patřilo sestavení rozvrhu, zkoušek a kurzů italštiny. Protože tu nejsou ještě příliš zvyklí na postgraduální studenty Erasmus, záleželo v mnohém na domluvě s jednotlivými vyučujícími, kteří byli v zásadě vstřícní a milí, byť, jak už to tak bývá, také mírně chaotičtí a zapomnětliví. Nakonec se ale vše povedlo dovést ke zdárnému konci. Na kurzu italštiny zařizovaném přijímající univerzitou nás bylo přes třicet. Pro vyučující ani pro nás to nebylo úplně jednoduché, přesto si troufám tvrdit, že jsem se naučila dost nových věcí, především z pokročilejší gramatiky. Na konci náš čekal test hodnocený stejně jako všechny univerzitní zkoušky v bodech. Maximální počet je vždy 30, minimum pro úspěšné vykonání testu 18. Mých 27 v úrovni C1 mě mile překvapilo a povzbudilo v dalším studiu.

Ve městě

Naštěstí jsem měla i spoustu času na poznávání města samotného. Neapol je zapsána v UNESCO a netřeba zdůrazňovat, že vypočítat všechna místa, která stojí za vidění nebo jen ta, která jsem za tři měsíce navštívila, by se rovnalo výpisu telefonního seznamu. Ráda bych přesto vypíchla to, co mě nejvíce zaujalo. V prvé řadě je to tzv. Napoli Sotterranea, podzemní Neapol. Vzhledem k tomu, že centrum bylo zastavěno již v době starověku, kdy se o zástavbu a rozvoj zasloužili Řekové a posléze Římané, jsou zde na každém rohu vstupy do podzemí s archeologickými vykopávkami. To je též jeden z důvodů, proč stavba trasy metra trvá v jádru Neapole tak dlouho. Z tunelů, které jsem měla možnost projít, mě nejvíce oslnil Tunnel Borbonico, jenž

původně sloužil jako cisterna pro zásobování celého města vodou. V průběhu druhé světové války se zde nacházel bunkr pro obyvatele bombardovaného města. Po jejím skončení se z chodeb stalo úložiště soudně zabavených věcí, zejména motorek a aut, na které se následně zapomnělo. Zachovaly se tu skutečné unikáty, včetně slavného Fiatu Cinquecento.

Fascinující je také Capella Sansevero, vybudovaná umělcem, vědcem a neapolským šlechticem Raimondem de Sangro. Kromě překrásných soch, u kterých se vám tájí dech, se zde nacházejí tzv. *macchine anatomiche* – dvě lidská těla zakonzervovaná již přes dvě století tak, aby u nich bylo možno zkoumat soustavu nervů a cév. Ve své době bylo zachování takto dokonalých neporušených lidských těl obklopeno posvátnou hrůzou a dodnes není jisté, jakým způsobem se to tehdejší lékařům podařilo.

Za návštěvu rozhodně stojí neapolské hrady: Castel dell'Ovo, vysunutý do moře, obklopený legendou o zde uchovávaném kouzelném vejci, Castel Nuovo, anjouovská pevnost se základy mnohem staršími a Castel Sant'El-

mo s jedním z nejkrásnějších výhledů na Neapol. A když už jsme u nádherných panoramat, pro to nejtýpčtější, které uvidíte na pohlednicích, obrazech či magnetech, s Vesuvem, širým mořem a Vaječným hradem, je třeba se vypravit na kopec nad přístavem Mergellina.

Nikdo ovšem při prohlídce Neapole nesmí opomenout procházku po dekumánech (*decumani*), uličkách starého města, situovaných již od řeckých dob od východu k západu. Nacházejí se zde typické obchůdky, přičemž nelze opomenout ulici spojující nejnížší a prostřední dekumán, Via San Gregorio Armeno, v níž se po celý rok prodávají betlémy – ne jen tak ledajaké, ale ručně vyráběné místními řemeslníky, u nichž se toto povolání dědí po generace. Nápisy „No China“ upozorňují turisty, že Neapolitáni jsou hrdí na své výtvořky a dovedou je náležitě prezentovat.

Neapolitáni

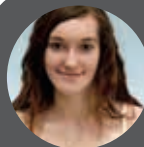
Samotní Neapolitáni jsou lidé téměř vždy vstřícní a ochotní. Ženy i muži, děti i senioři milují fotbal a za svůj tým SSC Napoli by dali ruku do ohně. Stejně tak jsou závislí na kávě. Každý jistě zná, byť i jen z filmů z italského

prostředí, miniaturní hrníčky, do nichž vám barman nalije ještě menší doušek kávy. Když se řekne v Neapoli Zajdeme si na kávu, nelze si představovat, že si půjdete někde sednout a popovídat si. Kdepak, nejčastěji tento „obřad“ probíhá tak, že si stoupnete k baru, řeknete Dvě kávy, než se nadějete, máte je před sebou (v lepším případě i se sklenkou vody), okamžitě nasypete příslušné množství cukru, zamícháte, najednou vypijete a jste připraveni zaplatit a odejít.

Pobyt v Neapoli pro mě byl neobyčejně přínosný. Za dobu tří měsíců jsem se seznámila se spoustou milých lidí, vždy usměvavých a připravených pomoci. Naučila jsem se mnoho věcí, nejen z hlediska předmětu svého studia, ale i z hlediska lidského, z hlediska nabytých zkušeností, tak jak to asi dovede každý pobyt v zahraničí, v odlišné kultuře. Po určité době se začnete přizpůsobovat, stávat se někým novým, v kom i po odjezdu zůstane alespoň kousek té krásné země a města, kde jste strávili část svého života. Říká se vidět Neapol a zemřít. Já však chci předtím Neapol rozhodně vidět znovu.

Vysunut do moře se vlnám hrdě brání Castel dell'Ovo. Foto: archiv autorky

Mgr. KAMILA STLOUKALOVÁ

Autorka článku studuje v postgraduálním programu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze; je interní doktorandkou na katedře právních dějin. Zabývá se římským právem.

Istanbul? Proč zrovna Turecko?!

Monika Fousková

Soudě podle výrazů ve tvářích tazatelů jsem nikdy nezvládla tuto otázku přesvědčivě zodpovědět. Jen velice malá část mého okolí byla schopná se smířit s mým odjezdem do země, která pro ně byla opředena mlhou Orientu a falešnými a poněkud předpojatými zobrazeními tamních zvyků a mravů. Istanbul se stal mou volbou z jednoho prostého důvodu, který mě provází při mnoha rozhodnutích v mém životě: odlišnost. Byla to výzva a potenciální velký přínos v mnoha ohledech. I přes všechny starosti a obavy mých blízkých a tatínkovo prvotní „Nikam!“ se mi do Turecka podařilo dorazit s otevřenou myslí.

Ženy v šátkách. Foto: archiv autorky

Již na letišti bylo jasné, že jsem se ocitla ve zcela jiném prostředí. Při pasové kontrole byly přepážky rozdělené na občany Turecka a na zbytek. Jediné, co se nelišilo, bylo množství lidí stojících v obou frontách. Žen zahalených v šátku bylo kupodivu více v té frontě, kde jsem stála i já. Bylo to poprvé, kdy jsem si připadala, jako když stojím ve večerní toaletě na denním světle – velmi viditelná. Tento pocit mne neopustil do konce mého pobytu. Ale lidé jsou přizpůsobiví tvorové, a tak jsem si zvykla, začala nosit více černé a méně sukní, děkovala za tmavé vlasy, a i když jsem se pohledů nezbavila, přestala jsem je alespoň vnímat. Když jsem vystoupila z haly letiště, jediné slovo, které mě tehdy napadlo a rovněž zůstalo po celou dobu v mé hlavě, bylo

„chaos“. Ta dynamičnost lidí spěchajících ve všech směrech byla ohromující a já si přišla jako pozorovatel, který se má stát součástí.

Zcela nepochopitelně má podrobná mapa zobrazovala pouze evropskou část města, ale v Istanbulu se vaší mapou stanou lidé. Přestože mnoho z nich nemluví anglicky, jsou vždy ochotní pomoci. V tomto jediném směru je Istanbul jako malé městečko nebo vesnice z dob, kdy si lidé jen „nehleděli svého“. Ve většině velkoměst se mezi všemi těmi lidmi cítíte poněkud sami, tady ale ne – lidé si nezištně pomáhají a já měla natolik štěstí, že jsem neměla jinou zkušenost. Lidé si více důvěřují – můžete poslat peníze zezadu autobusu panu řidiči a zpět dostanete drobné. V krámkách na ulici

MONIKA FOUSKOVÁ

Autorka studuje 3. ročník Fakulty humanitních studií UK. V rámci programu Erasmus strávila semestr na Sabanci University v Istanbulu. Chtěla by pokračovat ve studiu mezinárodních vztahů na Univerzitě Karlově. Ráda by se věnovala literární činnosti.

jsem často slyšela: „Tak mi to dáte příště,“ když jsem měla jen větší bankovky. Je samozřejmě otázkou, do jaké míry lze zobecňovat, ale v Turecku jsem se setkala s takovou poctivostí a přátelskostí jako nikde jinde. V obchodech dostanete sušenku a čaj, přejete-li si. To, že výměnou za pohostinnost čekáte dvakrát tak dlouho, je jiný příběh. Ale na začátku je člověk tolerantní, všechno je nové, i když zářivě staré, a vy jste otevření poznávání.

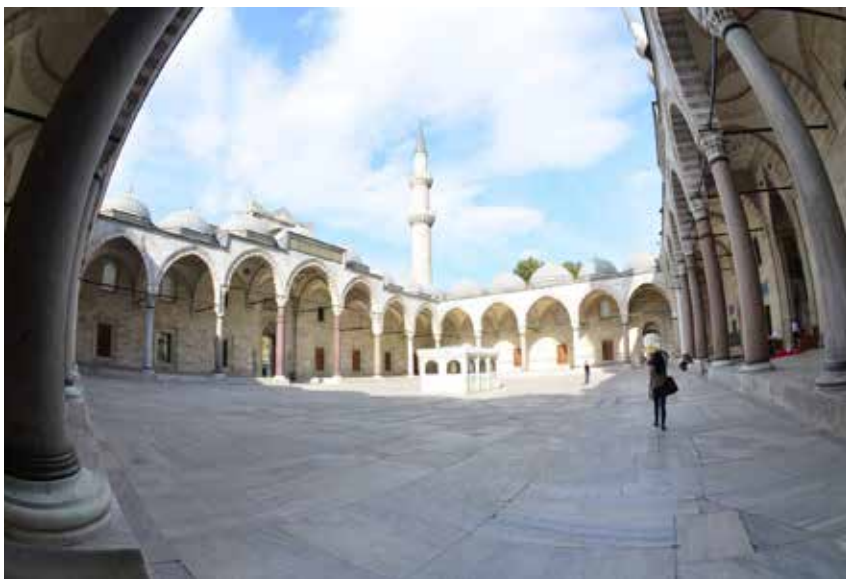
A bydlet budu kde?

První týden jsme s jednou slečnou z Nizozemska bydlely společně v bytě v dražší části Istanbulu, která se jmenuje Caddebostan. Ubytování jsme si zařídily prostřednictvím interneto-

vých stránek www.airbnb.com. Bylo sice dražší, ale stále levnější než hotel. Sdílely jsme pokoj v moderním bytě. Prostředí, především ulice Bagdat, bylo opravdu hezké. Sice nebylo zrovna adekvátním obrázkem Istanbulu, ale do začátku možná lepší. Někteří lidé říkají, že je nejlepší skočit a naučit se plavat, ale když máte možnost postupného osmělování, můžete být ušetření šoku. Týden měl stačit na to,

angličtina byla špatná, popovídat jsme si moc nemohli. Sliboval, ale nekonal. Výsledkem byla má stupňující se iritace, kterou bylo občas (a především koncem mého pobytu) složité oddělit od vnímání Istanbulu a místní kultury. Doteď by mne zajímalo, jestli bych se tak těšila domů, kdybych bydlela jinde. Ale nic nemá jen jednu stránku a vždy máte na výběr, co si z dané věci vezmete.

byly zajímavé a délka lekcí byla ve skutečnosti velice příjemná – stihlo se více a člověk získal mnohem ucelenější přehled o dané problematice. Učitelé byli navíc velice vstřícní a ochotní. Co se mi také líbilo, bylo to, že Sabanci nedělala rozdíly mezi stálými studenty a těmi „výměnnými“. Od všech se očekávala stejná práce a nasazení. Výsledkem bylo méně večerních party, ale více vědomostí.

Nejhezčí mešita v Istanbulu – Sultanahmet. Foto: archiv autorky

Turecké sladkosti. Foto: archiv autorky

abychom si našly permanentní ubytování. Na doporučení jsme hledaly jen přes server Craigslist, ale ukázalo se, že bude jednodušší hledat jednotlivě. A tak jsem se na cestě za „domovem“ potkala s mnoha lidmi, vypila litry čaje a nebyla spokojená s ničím, co jsem viděla. Nakonec jsem se nastěhovala do prvního bytu, který jsem viděla, odkud jsem se po týdnu stěhovala naposledy do bytu s muzikantem, kde jsem měla velkou postel v pokoji a dataprojektor a piano v bytě.

První měsíc byl skvělý, ale spolubydlící se ukázal jako všudypřítomný a s tím jsem se špatně vyrovnávala. Byl nesmírně hodný, ale jeho život by se dal shrnout takto: každý den spal do pokročilých odpoledních hodin, v noci se díval na filmy a málokdy opouštěl prostory bytu. Nežil, ale přežíval. Jeho

Bublina jménem Sabanci University

Týden po mém příjezdu začal první den školy. Do kampusu nás vozily školní autobusy, které denně stály něco málo pod 200 korun, a cesta trvala okolo hodiny. Cena byla poměrně drastická, a tak se většina Erasmus studentů snažila stlačit výuku do co nejmenšího počtu dnů. Mně se to podařilo do dvou, což bylo ideální. Nakonec jsem trošku litovala, že jsem si nezapsala více kurzů, protože ty, které jsem navštěvovala, byly opravdu dobré. Jednotlivé kurzy většinou trvaly tři hodiny (buď v kuse, nebo rozdělené do dvou dnů) a na každý týden byla povinná četba (cca 20–50 stránek). Když jsem poprvé slyšela o délce kurzů a povinné četbě, dokážu si poměrně jasně představit zděšený výraz ve své tváři, ale texty

Zázemí školy bych popsala termínem, který se mezi námi Erasmus studenty po zkušenosti se Sabanci University rozmohl (a to platí zejména pro ty, co bydleli na kampusu) – „Sabanci bubble“. Jedná se o soukromou univerzitu, která vinou finanční náročnosti není dostupná všem a kde veškerá výuka probíhá v angličtině, což bylo velice výhodné, neboť byla k dispozici opravdu široká škála kurzů. V prostoru kampusu se nacházelo všechno – místní kavárna, Starbucks, jídelna, supermarket, výborně vybavená posilovna bez poplatků a další zařízení pro sportovní vyžití, uměle vytvořené jezero, velká knihovna... Jednoduše, bylo tam vše, co potřebujete k běžnému životu. Takový malý soběstačný prostor pro studentský život uprostřed ničeho. V „Sabanci bubble“ nebylo třeba opouštět prostranství školy, tedy

Sabancı University v Istanbulu. Foto: archiv autorky

pokud vám nevadí žít v odtržení od té „turecké zkušenosti“, kvůli které jste vlastně přijeli.

Istanbul – město mnoha tváří

Popsat Istanbul je nemožné. Je třeba ho projít, cítit... Zkrátka dotknout se ho všemi smysly. Město má snad milion tváří – bohatší uklizené čtvrti s luxusně vypadajícími obchody a domy se střídají s chudými částmi s oprýskanými omítkami a lidmi, kteří mají ve tváři vepsaný smutný příběh. Místa s přemírou lidí, kteří se sotva vejdou do ulic, chaoticky uspořádanými občůdky s „výstavkou“ na ulici místo výlohy. Všude se nachází množství tureckých fastfoodů, které jsou vždy plné a do kterých vás často již z dálky lákají silným hlasem a s menu v ruce. Pokud se chcete zbavit hluku velkoměsta, můžete si jít sednout k moři a pozorovat vlny tříštící se o kamení nebo zajít do některého z parků, kde se ale davů lidí nezbavíte. Chaos na ulici, chaos na silnici, chaos v systému. Dopravní předpisy jsou spíše jakási doporučení a přecházení po přechodu na červenou či procházení mezi auty

je každodenní praxe. Ano, i já jsem se účastnila, ale ne vždy jsem měla tak pevné nervy a občas jsem popoběhla, za což jsem si vždy vysloužila posměšky – na přechodech v Turecku se evidentně nespěchá, ať už máte zelenou,

nebo červenou. Doprava je většinou noční můra, šňůra nehýbajících se aut a nervózně troubících řidičů je stále aktuální obrázek. Ale nejen procházka po silnici je dobrodružstvím. Jak už jsem řekla, Istanbul je město nespočtu tváří a atmosféra a žádné místo nepůsobí stejně – ať už vyjdete odkudkoliv, nikdy nevíte, kam se můžete dostat.

Co mi Erasmus v Istanbulu dal?

Více než si teď dokážu uvědomit. Přestože dnešní komunikační prostředky umožňují mnoho kontaktu, který byl dříve nemyslitelný, jste sami a musíte vše zvládnout. Nejde o nic těžkého a kamarády si najdete snadno, ale jsou to jiní kamarádi a „váš svět“ vám prostě občas chybí. Pokud dovolíte, aby vás všechno a všichni učili, získáte lepší „já“ – tolerantnější, schopnější, s větší sebedůvěrou, otevřenější a o tolik bohatší. Říká se, že vše dokážete ocenit a pospojovat až při pohledu zpět a já ještě potřebuji o něco více času, abych se mohla ohlédnout a vše vidět bez oparu přítomnosti. Ale už teď vím, že odjet do Istanbulu bylo nejlepší rozhodnutí, jaké jsem mohla udělat.

Přecházení na červenou ve čtvrti Kadıköy v Istanbulu. Foto: archiv autorky

Mešita sultána Ahmeda I., známá jako Modrá mešita. Foto: archiv autorky

Doprava levá! aneb Otevřená diskuse o směřování studentských médií

Danka Humlová

Ve středu 20. února 2013 uspořádala Studentská unie UK otevřenou debatu s názvem *O směřování studentských médií*. Otázky, které v diskusi možná nepadly, ale měly by stát na začátku tohoto článku, znějí: **Co pro studenty a pro univerzitu znamenají studentská média? Kdo píše o studentech? Kdo píše pro studenty?**

Jako studentka jedné z fakult UK si troufám odpovědět. Na akademické půdě je důležité, aby se studenti sami sebe ptali, učili se formovat své názory a upozorňovali na důležitá témata, která se jich bezprostředně týkají. Jsou to právě studenti, kteří změny ucítí jako první. Alegorický vůz, který s sebou táhne české vysoké školství, je monumentální. Pak se ale ze studenta stane absolvent vysoké školy a skvostnost ztrácí na kráse a velikost je tím menší, čím víc se oddaluje rok promoce a čím dál se ujede po kolejších pracovních a rodinných povinnostech. A tak o studentech nakonec budou psát zase jen studenti. Dokud jsou zde a dokud mají plnou hlavu velkých plánů a řešení.

Do panelu diskutujících na únorové debatě byli přizváni zástupci studentských médií i studentské samosprávy: Jakub Plíhal za tištěný měsíčník *Sociál*, Zuzana Grulichová za *Ukáčko.cz*, Filip Košťál za UK media, Slaven Elčič jako reprezentant SU UK a Adam Jaroš jakožto předseda Ediční komise Akademického senátu UK. Moderátorem diskuse byl místopředseda SU UK Jiří Logojda. Celá diskuse byla rozdělena do tří částí: 1. Jakým způsobem pokrývat činnost studentské samosprávy? 2. Jaká má být míra nezávislosti vůči univerzitě z hlediska postojů a procesů? 3. Jak studentská média financovat?

Po smyslu i praktických otázkách fungování studentských médií se ptala konference pořádaná Studentskou unií UK. Foto: archiv SU UK

Jakým způsobem pokrývat činnost studentské samosprávy?

Přeneseme-li se přes otázku, co to vlastně „studentská samospráva“ znamená, je důležité, aby si každé studentské médium už v momentě svého vzniku odpovědělo, jestli vůbec o samosprávě informovat. Pravidelných zpráv o tom, co se děje v akademických senátech fakult, i o tom, co je nového v Akademickém senátu Univerzity Karlovy, je pramálo. Existují zpravodaje? Ano, někdy, někde. Jedním z příkladů je právě *Sociál*, časopis studentů Fakulty sociálních věd UK, který krátce informuje o dění v akademickém senátu své fakulty.

A čím je to starost? Měli by o sobě studentští senátoři informovat? Měla by o tom psát třetí strana z daného studentského média? Tak i tak. Vše stojí na dohodě mezi fakultní či univerzitní samosprávou a studentským médiem. Většinou si ale odpovědnost přehazují mezi sebou jako horký brambor. *Sociál* tedy píše, a co ostatní diskutující? „Máme to v plánu, zatím hledáme cestu a formu, jak o tom psát. Těžce se nám v problémech, které senát řeší, orientuje. Vlastně mu ani moc

nerozumíme, potřebovali bychom víc informací, abychom o tom mohli psát.“ Přesně! A jak tomu tedy mají rozumět ti studenti, kteří nemají ambice sedět v senátu ani psát o dění na fakultě?

Jaká má být míra nezávislosti vůči univerzitě z hlediska postojů a procesů?

Nezávislost médií je jejich základním kamenem. Ale míra nezávislosti je odstupňovaná podle síly vazby média na fakultu či univerzitu. UK media a *Ukáčko.cz* si na své absolutní nezávislosti vytvořily vlastní neotřelou image. Jsou nezávislí, ale v čem? Je rozdíl, jestli mluvíme o nezávislosti názorů, nebo nezávislosti témat. Tedy, jak a o čem budeme psát? Jak bude takové médium psát, se dá předpokládat podle jeho deklarace nezávislosti. Problém je spíš o čem. Svoji odpověď mě v rámci debaty nepřesvědčil nikdo. „Můžeme psát o tom, co nás zajímá! Můžeme psát o životě na univerzitě, ale taky o kultuře a volném čase v Praze. Taky bychom mohli psát o dění v politice nebo o novele zákona o vysokých školách, to se studentů také hodně týká.“ Bezpochyby!

Máme ale dostatek redaktorů, fotografů, střiháčů a kameramanů, kteří zvládnou psát o všem? „Nemáme. Vlastně bychom brali nové lidi do redakce. A taky hledáme střiháče, ti se shánějí těžko.“ A máte jim co nabídnout? „S finanční podporou spíš nepočítejte.“ Nepočítám. Ale chci slyšet důvod, proč psát. Motivujte mě! Umějí studentská média přilákat studenty? A mají jim co nabídnout?

Jak studentská média financovat?

Elektronická média nejsou náročná na provoz, tištěný časopis je už finančně daleko nákladnější. Finančně nejnáročnější jsou ta média, kde technika zastarává, je potřeba střiháčských programů, kamer, fotoaparátů a diktafonů. Jak velkou pokladničku tedy hledáme? A čí peníze do ní naspěmeme? Předpokládám, že první cesta vede na univerzitu. Přispěje nám fakulta? Přispěje nám univerzita? Odpověď je většinou kladná. Na některých fakultách má studentská komora akademického senátu svůj vlastní rozpočet a jednou dvakrát do roka vypisuje možnost přihlásit se o grant, který studentské médium částečně financně

zaštítí. Jaká je finanční injekce druhé, třetí, čtvrté volby?

Sociál jako tištěné médium může vyslat své studentské kameloty, aby na fakultě, před fakultou a v okolí nabízeli a prodávali svůj měsíčník. Ale je to spíš jen takové pocukrování drobnými na vrcholu pokladničky, zisk z prodeje ani zdaleka nepokryje náklady na vytištění dalšího čísla.

Dalšími možnostmi jsou inzerce a sponzoři. Studentská média mají v merku všechny tyto možnosti, znají složitou cestu hledání a vyjednávání a některá mají své externí sponzory. Jak moc využívají studentská média svých sponzorů? Čekají na oslovení, nebo sama aktivně hledají? Mají jim co nabídnout, nebo si je sponzoři jen lepší na nástěnku svých „charitativních“ činností? Umějí se studentská média vůbec prezentovat? Můžou ostatně ručit za to, že dnes tu jsou a pozítí stále budou?

Celá diskuse, která trvala asi dvě hodiny, se opakovaně stáčela k tomu, co jednotliví vyzvaní diskutující nebyli schopni zodpovědět. Byla bych ráda, kdyby se Studentská

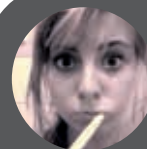
unie UK nebo další studentské organizace ptaly na taková témata a pořádaly se další otevřené debaty. Možná se nepodaří je s dostatečnou satisfakcí uzavřít. Možná bude na konci víc otázek, než kolika se diskuse otvírala. To všechno ale nutně nemusí znamenat zklamání. A pokud ano, tak co je lepší, než po otevřené diskusi otevřít láhev vína a po vzoru anglických gentlemanů pokračovat nad tématem v komornější diskusi v klubu K4?

Na závěr tohoto textu bych ty tolikrát položené otázky ráda zopakovala, protože nemám pocit, že jsme se na diskusi dočkali odpovědí. Vlastně je tady opakuji především proto, že si nejsem jistá, jestli si na ně dostatečně odpověděla samotná média. Pro koho studentská média budou psát a kdo je tedy jejich cílovou skupinou? O čem budou psát? Kdo je bude psát? Odpovědi nemusejí být nutně vyčerpávající, jenže volnost s bičem nechceme a bez biče se špatně kočíruje.

Článek pro FORUM připravila
Studentská unie UK.

UK média prezentují svou činnost spolu se Studentskou unií UK na řadě studentských akcí. Foto: archiv SU UK

**DANKA
HUMLOVÁ**

Autorka článku je studentkou 4. ročníku všeobecného lékařství na 2. lékařské fakultě UK, kde působí jako místopředsedkyně akademického senátu.

Znáte Centrum pro studium populární kultury?

Tomáš Beránek

Pravidelné filmové večírky Centra pro studium populární kultury (CSPK) již druhým rokem úspěšně okupují klub K4. Co stojí za vlnou zájmu o nedávnou i zcela současnou všednodenní kulturu? Na Filozofické fakultě UK vznikla platforma pro studium populární kultury. Na to, co zkoumá a jaké výsledky již přinesla, jsme se ptali jednoho ze zakladatelů CSPK TOMÁŠE KAVKY.

Programem CSPK je od dob jeho založení výzkum a popularizace populární kultury. Jeho motto zní „popularizace studia populární kultury“. Do jaké míry toto heslo vystihuje předmět vašeho studia?

Jde skutečně asi o nejměstnější zkratku našeho konání. S několika kolegy z filozofické fakulty jsme se již před založením centra zabývali odbornějším výzkumem populární kultury. Brali jsme to tak, že zkoumáme tu nejširší všední kulturu posledních dvou století, tedy období, kdy se rodí moderní média, která ji také formují. Vzhledem k tomu, jak je důležitá, se populární kultura málo studuje – proto jsme chtěli obor propagovat a zpopularizovat. Myslíme si, že právě studium populární kultury má velký význam pro pochopení fungování dnešní společnosti. A potom je tu popularizace navenek. Pro nás bylo málo tísnit se pouze v akademické rovině. Chtěli jsme si také užít trochu legrace a zapojit do našich aktivit další sdružení i jednotlivce, kteří se těmito fenomény různým způsobem zabývají.

CSPK vzniklo v roce 2009 jako relativně malá skupinka nadšenců. Sleduješ od té doby výraznější nárůst zájmu o členství v centru?

Ano, rozrostli jsme se. V úplném počátku jsme byli pouze tři doktorandi z různých historických ústavů FF UK: já, Ondřej Daniel a Jakub Machek, který se zabýval počátky populární kultury v 19. století. Nejprve jsme do toho zatáhli naše kamarády, které téma zaujalo. Poté, co jsme dali dohromady několik populárněvědných večírků a zorganizovali konferenci, se nám začala formovat skupinka lidí, kteří se ve studiu populární kultury mohli více angažovat. Co se týče těch večírků, rozdělil bych je na dvě části. Na filmových večírcích spolupracujeme se sdruženími, která se věnují konkrétnímu žánru (ať už jej nazývají pokleslým, nebo pro otrlé). Tady jsme vytvořili docela velký okruh kmenových spolupracovníků. Když budeme mluvit o našich výjezdních akcích – byli jsme v Brně, Olomouci či Hradci Králové – všude se našli lidé, které populární kultura zajímala a s nimiž spolupracujeme dodneška. Sečteno podtrženo, podařilo se nám rozšířit zázemí tvůrců a spolupracovníků CSPK a nemusíme se na tomto poli cítit osamoceni.

Podařilo se vám rozšířit působnost z čistě akademické sféry i na půdu popularizace, do sféry zábavně-kulturní.

Ano, i to je pravda. Nejdřív však o té akademické sféře. Loni se nám podařil významný krok – stali jsme se totiž součástí projektu filozofické fakulty, který vede profesor Bílek z Ústavu české literatury a literární vědy. Projekt se zabývá literárním brakem a populární kulturou, a právě tu máme na starosti my. Pod vedením profesora Bílka se vytvořil tým, který zkoumá literární brak od antiky až do současnosti. V 19. a 20. století je třeba se v souvislosti s brakem soustředit i na populární kulturu.

Páteř sféry zábavně-kulturní tvoří již zmíněné filmové večírky Centra pro studium populární kultury. S nimi jsme začali již v roce 2011 a setkali jsme se se slušným ohlasem. Vyhláškujeme vždy téma akademického roku. Prvním byla transformace, loni jsme se celý rok zabývali celebritymi a na letošek jsme připravili téma české xenofobie.

S filmovými večírky jste začínali v Prostoru Underground v Karlíně a poslední rok a půl je pořádáte opět v undergroundu, ve sklepě, ale tentokrát již v Klubu K4, tedy na akademické půdě. Vnímáš návrat zábavní části vašeho programu na akademickou půdu jako něco nevyhnutelného?

Je to spíš posun směrem k centru. Ačkoli jsem o tom nikdy takhle nepřemýšlel, dá se skutečně hovořit o návratu do prostředí, kde jsme začínali – do K4 jako do podzemí či podhoubí akademického dění. Snažíme se, aby večírky alespoň částečně doplňovaly naše akademické aktivity, hlavně přednášky, které vedeme na různých katedrách a ústavech FF UK. Náš Rok české xenofobie na podzim rozvíjel přednášky tady na fakultě v Ústavu české literatury a literární vědy na téma stereotypizace, rasismu a xenofobie v české populární kultuře. Někteří přednášející vedli i filmové večírky a ve finále to neměli tak daleko, jako by to bylo do karlínského Undergroundu.

To je jedna z věcí, které činí váš cyklus filmových večírků tak lákavým. Každé téma přijde osvětlit jiný řečník. Kdo zaujal diváky nejvíce?

Opravdu veliký ohlas měl večer s filmy Tomáše Magnuska, který vedl Jirka Flígl, organizátor Festivalu otrlého diváka. Ten se fenoménu Mag-

Filmové večírky Centra pro studium populární kultury přinášejí skutečný kulturní zážitek – více o nich v rozhovoru s jejich organizátorem Tomášem Kavkou. Foto: archiv UK

nusek věnuje odborně už delší dobu a napsal o tématu několik článků do časopisů Cinepur a A2. Večírkiem jsme vůbec otevřeli rovinu toho, jak se s xenofobií dá umělecky pracovat. V lednu se pak Petr Janeček zamýšlel nad xenofobií v souvislosti s fenoménem městských legend. To znamená, jak se v městských legendách stereotyp vytvářející fobie projevuje vůči černochům, menšinám, a to vše ve filmu a jiných formách vizuálního zobrazení.

V únoru nás čeká zajímavý večírek, který si vzali na starost naši přátelé ze

sdržení Brakfest, již se zabývají tzv. filmovým aušusem. Budou se věnovat tomu, jak jsou čeští emigranti pojmáni v televizní, filmové a vůbec vizuální formě, třeba i v reklamě. Jak se k lidem, kteří opustili svou vlast, staví ti domáci, co zůstali. Slovy organizátora Lampy: „Bude to večírek pro všechny, kteří se nebojí říct, že jsou tady doma!“

Pokračuje diskuse i po skončení těchto setkání? Chodí maily, ohlasy a jiné příspěvky?

Velmi často se diskuse rozproudí přímo na večírcích. Právě na večírku k Mag-

nuskovi se rozebíralo, jestli je tento náhodský vášnivý jedlík spíš tím, kdo se snaží českou xenofobii komerčně využít, nebo je to někdo typu Eda Wooda, tedy další nejhorší režisér na světě.

V minulosti jsme se dočkali zajímavé reflexe projektu Za komunistů bylo líp. Pravda, chtěli jsme trochu šokovat a tomu odpovídal i název. V projektu jsme se nicméně snažili prozkoumat a interpretovat diskuse pod internetovými články týkající se forem vychvalování bývalého režimu. A na to byly zajímavé reakce, zejména od té

antikomunistické části veřejnosti. Že prý se snažíme vnést do společnosti zpět ten komunistický pohled. Byli jsme označováni přímo za levicové či komunistické reakčníky, což samozřejmě vypovídá o nepochopení naší snahy.

Jak si může návštěvník, který ještě na žádné vaší akci nebyl, představit průběh vašeho filmového večírku?

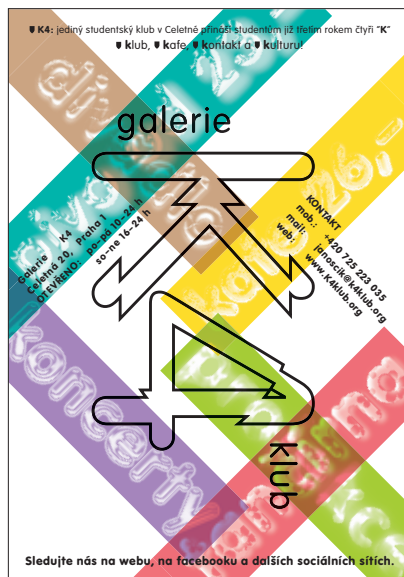
V první části nabízíme zpravidla nějakou interpretaci daného tématu, zjednodušeně řečeno jde o něco jako přednášku, doplněnou ukázkami z filmů, televizních pořadů či dobových periodik. Druhou část tvoří projekce filmového díla. Ačkoli musím upozornit, že to není pravidlem. Někteří přednášející hosté si připraví večer plný ukázek a často je to i zábavnější než sledovat v druhé polovině večera celý film. Nicméně když už film běží, tak odkazuje na téma celého večera a měl by ho i trefně doplňovat. Poslední část večera je popkulturní tombola. V ní má člověk, který už k nám vážil cestu a vydržel s námi ty dvě tři hodiny, možnost být také za svoji trpělivost odměněn a vyhrát nějakou zajímavou cenu. Naši účinkující si připravují pěkné dárky, například Brakfest pravidelně něco nosí, Petr Janeček přinesl exemplář knihy Černá sanitka, souboru městských legend, které sesbíral a vydal. My ceny doplňujeme ještě ze svých zdrojů. Tradiční popkulturní cenou jsou céčka, ta máme skoro pravidelně. Upozorňujeme přitom i na naše sponzory a inspirační zdroje. To jsou věci, které někde najdeme – například díky nečinnosti úklidových služeb města Prahy. Publikum je vždy ocení. Samozřejmě jsou to i popkulturní ceny, které se válejí někomu doma a třeba už byly významnou součástí nějaké úplně jiné tomboly... Jde o velice napínavou část večera, kdy se losují ceny nebo se o ně soutěží ve vědomostních kvízích.

S jakými pocity odcházejí návštěvníci z filmových večírků? A co tvůrci?

Myslím, že pozitivně naladěni odcházejí všichni. Jsou obohaceni o kulturní zážitek a někteří si s sebou z tomboly odnesou i trochu toho materiálu. Děkují nám za dobrý nápad. Jelikož jsou večírky zdarma a nic na nich nevyděláváme, pozitivní ohlas nás o to víc potěší. S organizací je sice hodně práce, ale myslím si, že význam to má nejen pro nás. Zvláště když se povede vnést do společnosti diskusi a vytvořit novou formu reflexe tématu, to je pak naší popularizaci učiněno zadost.

Rok české xenofobie končí v červnu. Už máte představu, s čím přijдете příští rok?

My Rok české xenofobie vyhodnotíme na konci letního semestru. Pár nových témat vždy vykrystalizuje již během roku. V červnu bude mít CSPK valnou hromadu a tam rozhodneme o novém tématu na následující akademický rok. Jistou vizi už mám, ale nechtěl bych nikoho lákat na něco, co ještě zdaleka není jisté.

Tomáš
BERÁNEK

Autor rozhovoru je PR manažerem klubu K4. Studuje historii na FF UK.

PŘIJĎTE DO K4! VÝBĚR AKCÍ KLUBU NA DUBEN A KVĚTEN 2013

11. 4. *Tančírna v latino stylu. Tradiční akce se soutěžími, tancem a stylovým pitím. Novinkou je opálený DJ na přání (hraje pouze rumbu, čaču, salsu, marembo a další exotické rytmy).*

15. 4. a 20. 5. *Filmový večírek Centra pro studium populární kultury (více informací v rozhovoru s Tomášem Kavkou)*

27. 4. *Jenny Hval (Norsko) a Lenka Dusilová spolu vystoupí v klubu K4! Jedinečná událost.*

9. 4. a 14. 5. *Zápasy Improligy. Domácí tým KIŠ proti zákeřným hostům.*

9. 5. *Tančírna v retro stylu. Úplný mišmaš kostýmů, tanečních stylů a soutěží zakončí letošní taneční sezonu v K4.*

23. 4. a 21. 5. *Gaučoviny Jirky Pilípa. Se skvělými hosty, v květnu dokonce královskými, a se stále úžasnějším moderátorem.*

Každé pondělí Jamsession (s DJs či živou kapelou – sledujte webové stránky).

Každou středu se K4 mění v hráčské doube – kdo si hraje, nezlobí.

Více informací na www.k4klub.org či na facebooku: www.facebook.com/k4klub.

Zasedání Akademického senátu UK

Daniel Feranc

Vychází nové číslo časopisu Univerzity Karlovy, a tedy opět přichází chvíle, kdy má tajemník akademického senátu univerzity tu čest informovat o tom, co se od vydání posledního čísla mezi senátorkami a senátory událo.

Protože se od publikování minulého čísla konala hned čtyři zasedání senátu (19. října, 7. prosince 2012 a 18. ledna 2013 a jedno mimořádné zasedání 8. června 2012), vybereme z programu každého z nich to, co jeho průběh nejvíce charakterizuje, chcete-li, odlišuje od ostatních. Toho, kdo by se zajímal o více informací týkajících se činnosti senátu, musíme odkázat na internetové stránky senátu www.senat.cuni.cz. Podstatné informace o dění v senátu lze také nalézt ve Zprávě o činnosti senátu za volební období jeho předsednictva, od 1. února 2012 do 31. ledna 2013. Program říjnového zasedání ozvláštnilo projednávání Aktualizace dlou-

hodobého záměru Univerzity Karlovy pro rok 2013, návrhu valorizace stipendií a volba dalšího člena předsednictva, kterým se opět stal Bc. Martin Holý (HTF).

Prosincové zasedání senátu, podobně jako lednové zasedání, ovlivnila příprava novely vysokoškolského zákona, kterou v návaznosti na věcný záměr zákona o vysokých školách, stažený z jednání vlády na jaře 2012, začalo v prosinci 2012 připravovat ministerstvo školství. Na prosincovém zasedání senátoři přijali usnesení, kterým se ohradili proti tlaku vyvíjenému na přípravu novely i proti jejímu obsahu.

Lednového zasedání senátu se zúčastnil náměstek ministra školství pro oblast vědy a vysoké školy Mgr. Tomáš Hruša. I díky následné diskusi se délka zasedání pléna senátu přiblížila jednacím řádem určené maximální šestihodinové hranici. Mimo novelu vysokoškolského zákona měl senát na programu lednového zasedání návrhy změn následujících vnitřních předpisů univerzity: přílohu č. 10 Statutu UK v Praze, ve které je uvedena podoba znaku univerzity, předpis Zásady používání a ochrany znaku Univerzity Karlovy v Praze a Stipendijní řád UK v Praze.

USNESENÍ AS UK ZE DNE 7. PROSINCE 2012

AS UK zdůrazňuje, že z požadavku kvality návrhu novely zákona o vysokých školách nelze slevovat pod záminkou údajné potřeby jeho rychlého projednání a omluvou nemůže být zejména snaha o dodržení harmonogramu formulovaného jako politické zadání.

Mají-li být obsahem nová nebo konkretizovaná řešení, je třeba je řádně projednat s celými vysokoškolskými reprezentacemi i v rámci širší akademické obce. Navržený harmonogram neumožňuje vytvoření návrhu, který by měl širokou a kvalifikovanou podporu akademické obce, a je proto nepřijatelný.

V naposled předloženém materiálu kupříkladu chybí být jen náznak zodpovědného řešení jednoho z kardinálních problémů, jímž je diverzifikace vysokých škol. Nezodpovědným je naopak pokus znovu otevřít otázku restrikce akademické samosprávy, jehož projevem je zejména omezování působnosti akademických senátů.

Je za hranicí troufalosti vracet do novely témata, která nedávno tak rozjitřila akademickou veřejnost.

ZPRÁVA O ČINNOSTI AS UK ZA VOLEBNÍ OBDOBÍ ÚNOR 2012 – LEDEN 2013

Akademický senát Univerzity Karlovy v tomto funkčním období jednal na šesti řádných zasedáních: 10. února, 30. března, 8. června, 19. října, 7. prosince 2012 a 18. ledna 2013 a na jednom mimořádném zasedání 8. června 2012.

PŘEDSEDNICTVO SENÁTU PRACOVALO VE SLOŽENÍ:

Předseda AS UK

prof. RNDr. Jan Hála, DrSc. (MFF)

Místopředseda AS UK

MUDr. Josef Fontana (3. LF)

Členové předsednictva

JUDr. Ing. Josef Staša, CSc. (PF)

PhDr. Jakub Jeřábek (FSV)

Bc. Martin Holý (HTF) kromě

2.–19. října 2012

prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D. (KTF)

Předsednictvo AS UK jednalo na patnácti řádných zasedáních:

10. února, 20. a 30. března, 9. a 28. května, 8. června, 8. a 14. srpna, 9. a 19. října, 27. listopadu, 7. prosince 2012, 8., 18. a 30. ledna 2013 a jednomu mimořádnému 10. ledna 2013.

Předsednictvo AS UK dne 28. května 2012 vyhlásilo volby do AS UK na fakultách zařazených pro účely voleb do senátu univerzity v I. sboru. Volby se konaly

- ve dnech 13. a 14. listopadu 2012 na Lékařské fakultě UK v Plzni,
- ve dnech 13. a 14. listopadu 2012 na Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové,
- ve dnech 6. a 7. listopadu 2012 na Evangelické teologické fakultě UK,
- ve dnech 28.–30. listopadu 2012 na Fakultě sociálních věd UK,
- ve dnech 5. a 6. listopadu 2012 na Přírodovědecké fakultě UK,
- ve dnech 26.–29. listopadu 2012 na Fakultě humanitních studií UK a
- ve dnech 21. a 22. listopadu 2012 na dalších součástech Univerzity Karlovy.

Administrativní práce spojené s činností senátu zabezpečovala kancelář senátu:

Mgr. Daniel Feranc, Ph.D., tajemník senátu, a Antonie Křížová, sekretářka senátu.

Na činnosti senátu se zásadním způsobem podílely tyto pracovní komise:

komise	předseda
Ediční	Juraj Juhás (PF, únor až srpen), Adam Jaroš (2. LF, srpen až únor),
Ekonomická	Mgr. Martin Kuthan, Ph.D. (PřF),
Legislativní	JUDr. Ing. Josef Staša, CSc. (PF),
Petiční	Mgr. Miroslav Makajev (PF),
Sociální	Mgr. Marek Radeckí (MFF),
Studijní	Mgr. Roman Šolc (PřF),

V tomto volebním období Akademický senát Univerzity Karlovy věnoval velkou pozornost hospodaření univerzity. Nejdůležitějším úkonem v ekonomické oblasti bylo projednání rozpočtu UK, rozpisu státní neinvestiční dotace a příspěvků na UK, které akademický senát schválil na svém zasedání dne 30. března 2012. Akademický senát se také systematicky věnoval projednávání právních úkonů. Za zmínku stojí právní úkony

vztahující se k výstavbě Výukového a výzkumného centra UK v Hradci Králové a k výstavbě Univerzité medicínského centra Lékařské fakulty v Plzni v rámci operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. Akademický senát na svém zasedání 8. června a 19. října projednal a schválil Rozpis finančních prostředků na Programy rozvoje vědních oblastí. Akademický senát si vyžádal zpřístupnění přihlášek do Programu, které na zasedání předsednictva 8. ledna 2013 předal rektor senátu v elektronické podobě k možnosti prezenčního zpřístupnění na sekretariátu senátu.

Důležitými úkony senátu v uplynulém období v oblasti samosprávy bylo schválení návrhu na jmenování nových členů Vědecké rady UK, projednání Výroční zprávy o činnosti UK a Výroční zprávy o hospodaření UK za rok 2011. V uplynulém volebním období senát projednal Aktualizaci Dlouhodobého záměru UK, na zasedání dne 19. října 2012, a požádal vedení univerzity o předložení zprávy o plnění Dlouhodobého záměru, kterou projednal 18. ledna 2013.

Akademický senát se v tomto období také věnoval legislativní oblasti. V uplynulém období Legislativní komise senátu projednala 28 návrhů vnitřních předpisů fakult a součástí a 13 návrhů doporučila senátu ke schválení. Kromě čtyř předpisů FTVS byla v uplynulém období ukončena depurace vnitřních předpisů fakult. V uplynulém volebním období byly akademickému senátu předloženy návrhy vnitřních předpisů univerzity: Dílčí změna Řádu celoživotního vzdělávání, která byla senátem projednána a schválena 8. června 2012, Dílčí změna Přílohy č. 10 Statutu UK, Dílčí změna Zásad používání a ochrany znaku UK a Dílčí změna Stipendijního řádu, které byly schváleny 18. ledna 2013. Pro Dílčí změny Statutu UK se při hlasování na zasedání 18. ledna 2013 vyslovilo 35 členů senátu, což nepostačilo pro schválení tohoto předpisu.

Akademický senát věnoval pozornost také sociálním otázkám. Sociální komise senátu se na svých zasedáních zabývala žádostmi o podporu zájmové činnosti studentů, sledovala přípravu realizace projektu UK-TV a prezentaci univerzity

na veletrhu Gaudeamus. Senát projednal a schválil rektorem předložený návrh valorizace stipendií.

Prostřednictvím ediční komise se senát zabýval přípravou nové ediční politiky univerzity. Byla vypracována celouniverzitní anketa ke studijním materiálům a sonda dostupnosti studijních materiálů. Komise dále aktivně konzultovala připravované změny Zásad používání a ochrany znaku UK a zasadila se za indexaci dokumentů v digitální repositáři UK internetovými vyhledávači.

Senát s velkou pozorností sledoval činnost Rady vysokých škol (RVŠ). Delegát do Studentské komory RVŠ, Mgr. Miroslav Jašurek, zastával funkci předsedy Studentské komory RVŠ a místopředsedy RVŠ. Předseda senátu vykonával funkci předsedy pracovní komise RVŠ – předsedové akademických senátů vysokých škol. Na lednovém zasedání senát delegoval nového náhradníka do Studentské komory Rady vysokých škol, Mgr. Miroslava Makajeva.

Senát s velkou pozorností sledoval přípravu věcného záměru zákona o finanční pomoci studentům a věcného záměru vysokoškolského zákona a opakovaně se k jejich přípravě vyjadřoval a na začátku roku se aktivně zúčastnil protestních akcí. O této problematice jednal na březnovém zasedání s tehdejším náměstkem pro výzkum a vysoké školství prof. Ing. Ivanem Wilhelmem, CSc. Se stejnou pozorností se senát věnuje přípravě novely vysokoškolského zákona, o čemž mimo jiné svědčí i devadesátiminutová diskuse na lednovém zasedání na toto téma se současným náměstkem pro výzkum a vysoké školství Mgr. et Mgr. Tomášem Hrudou.

prof. RNDr. Jan Hála, DrSc.
předseda AS UK v Praze

Vypracoval: Mgr. Daniel Feranc, Ph.D.,
tajemník AS UK

Mgr. DANIEL FERANC, Ph.D.

Autor článku je tajemníkem AS UK. Absolvoval Katolickou teologickou fakultu UK.

POMŮČKA: BISSAU MOKK TUAN	VONNÁ BYLINA	1. DÍL TAJENKY	POPĚVEK	SOUHLAS	PEČICÍ ZAŘÍZENÍ	KOSTRA		KOVOVÝ BÍCI HUDEBNÍ NÁSTROJ	ČISTIT VODOU	RYCH- LOSTNÍ ZKOUŠKA (zkratka)	ČLEN MLÁDEŽ- NICKÉHO HNUTÍ	NĚMECKY „KULTURA“	VELVYSLA- NEC	MALAJSKÝ PÁN
ZHROUCENÍ							SEŠVIHAT							
LEHKÝ STŘEVÍC							3. DÍL TAJENKY VELKÉ POLE							
POVEL KOČÍHO			AMERICKÁ ŠELMA MUŽSKÉ JMÉNO							SBÍRKY ZNÁMEK AFRICKÉ MĚSTO				
ČERNÝ KŮN				NADŠENÍ DRŽADLO DVEŘÍ					UHLOVODÍK ZÁSAH					
	HOLUBÍ ZVUK ZKÁZA				NÁZEV ZNAČKY DUSÍKU TRNOVNÍK			ŘÍMSKÝ CISÁŘ ZNAČKA THALLIA						ŘÍMSKÁ BOHYNĚ JITRA (Aurora)
PŘEKONAT							SHLUK ROSTLIN AMERICKÝ PROZAIK			JEDEN (v počítání) BARVIVO				
JEDNO- STOPÉ MOTOROVÉ VOZIDLO					HORSKÉ JEZERO INICIÁLY SYSLOVÉ							PŘEDLOŽKA TOHLE		
TROPICKÝ PLOD							2. DÍL TAJENKY							
ŠŤOURAT SE							ŘÍMSKÁ BOHYNĚ JITRA (Zora)							

Německý teoretický fyzik Albert Einstein (1879–1955) svými objevy výrazně ovlivnil vědu a výzkum. Předtím, než se stal světoznámým učencem, dva roky marně hledal místo učitele. Nakonec přijal zaměstnání na patentovém úřadě v Bernu, kde posuzoval žádosti o patenty elektromagnetických zařízení. Zde se také dostal k otázce prostoru a času. Jaký byl jeho názor na výzkum? „Kdybychom věděli, co děláme, nemohli bychom tomu říkat výzkum.“ Einstein kladl důraz na fantazii, kterou upřednostňoval před pečlivě nastudovanými znalostmi: „Věřím v intuici a nápad. Představivost je důležitější než znalosti. Neboť znalosti jsou omezené, ale představivost zahrnuje celý svět, vybízí k pokroku a pohání evoluci. Představivost je, přísně vzato, ...“ Dokončení citátu hledejte v tajence.

Řešení zasílejte na adresu forum@cuni.cz do **20. května 2013**. Dva výherce odměníme publikací z Nakladatelství Karolinum.

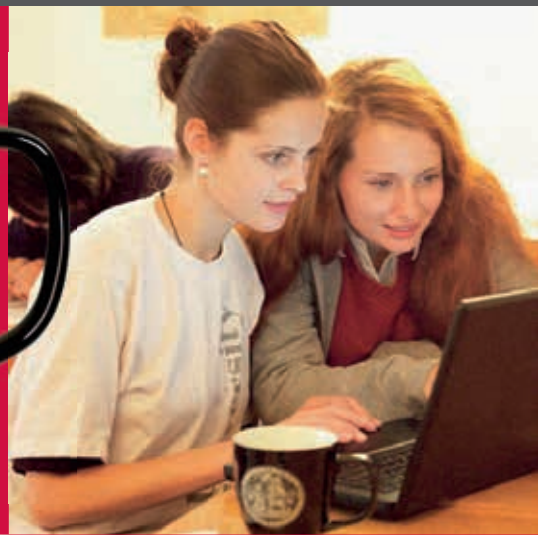
V tajence FORA 3/12, věnovaného celoživotnímu studiu, jsme doplňovali výrok Abrahama Lincolna vyzdvihující význam učení v každém věku. Starcem se podle něj stane každý, kdo se přestane zajímat o nové poznatky, ať už ve „dvaceti, nebo osmdesáti“.

Z úspěšných řešitelů jsme vylosovali **Jitku Jirečkovou z Janova a Viléma Trdlicu z Prahy**. Blahopřejeme! Oběma výhercům zasíláme knihu z Nakladatelství Karolinum.

UK POINT

CELETNÁ 14, PRAHA I, Tel.: +420 224 491 842, E-mail: point@ruk.cuni.cz, Web: <http://point.cuni.cz>

OTEVÍRACÍ DOBA:

pondělí–čtvrtek 10.00–17.30

pátek 10.00–16.00

sobota–neděle 11.00–17.00